

1045
7
30

ΓΜ 4794

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΠΕΘΥΡΙΟΥ

ΟΙ
ΑΓΓΛΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟΝ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΩΣΤΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΩΣΤΡΙΟΥ
— 45.22.Φ14.0017

Προοίμιον

Μετά τὴν πτώσιν τοῦ Γίγαντος τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, οἱ νόμιμοι οἰκοκύριοι τῶν χωρῶν καὶ ποιμνίων τῆς Εὐρώπης διεμερήσαντο ἑαυτοῖς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν τὸν πρῶτιστον καὶ κύριον ἀνταγωνιστὴν τοῦ Γίγαντος ἐκείνου, μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων, ἐδόθη τιμάριον καὶ ἡ κατὰ κληρονομίαν κάρπωσις μικρᾶς κληματαριᾶς. Ἡ κληματαριὰ αὐτῇ καὶ διὰ τὴν ἀμέλειαν τοῦ πρώτου αὐτῆς κυρίου καὶ διὰ τὴν δρυμύτητα τοῦ παρελθόντος χειμῶνος ἦτο μὲν ἀσχημος καὶ σχεδὸν ἀγρία· οἱ καρποὶ τῆς κατετρώγοντο τὰ ἀπὸ ἔντομα καὶ ἄλλα ἀγρία ζῶα· τὰ ξύλα τῆς ἦσαν κατασπατημένα καὶ αὐτὴ γερμένη ὥς νὰ ἐξήτη βοήθειαν. Ἀλλ' οἱ στήλοι τῆς, ἂν διὰ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἀμέλειαν κατὰμαυροὶ ἤσαν ἀκόμη στερεοί, αὐτὴ δὲ διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ διὰ τὸ γλυκὺ τοῦ κλήματος ἦτον ἀκόμη δροσερά, ὥστε ἡ παραμικρὰ φροντίς καὶ ἡ ἀπλὴ μάλιστα θέλησις τοῦ νέου πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ κυρίου τῆς ἔφθανεν εὐμορφον καὶ τερπνὴν νὰ τὴν καταστήσῃ καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ μάλιστα εἰς ἣν εὕρισκετο στάσιν ὑπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους κυρίους τῆς.

Καὶ ὅλοι μὲν ἐγνώριζον ὅτι αἱ μεγάλοι φεουδαλικοὶ οἰκογένειαι ἐπιμελοῦνται τὰ πλησίον μόνον τοῦ φρουρίου τῶν κτήματα, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἀπομεμακρυσμένα παραδίδουν νέα τιμάρια εἰς τὴν φροντίδα τινὸς τῶν ἀνθρώπων τῶν, οἱ ὁποῖσι ὡς πράγματα ξένα τὰ καλλιεργοῦν ὅσον καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν, ἕως ὅτου ἀμελοῦμενα ἐκπίπτουν καὶ τέλος ξηραίνονται. Ἡλπίζον δὲ μὴ πάλιν οἱ μικρὰ ἐκείνη κληματαριὰ ἤθελε διεγείρει τὴν συμπάθειαν τοῦ νέου κυρίου τῆς καὶ διότι ἀνῆκεν εἰς ἀρχαίαν εὐγενῆ καὶ ἐνδοξὴν οἰκογένειαν καὶ διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν καρπῶν τῆς καὶ διότι ἡ παρούσα τῆς στάσις ἀντικειμένη εἰς τὸ ρομαντικὸν τῆς τοποθεσίας τῆς διήγειρε τὴν συμπάθειαν τοῦ διαβάτου καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ τοῦ ἔσуре τὴν προσοχὴν, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι καὶ ἄλλα ἐκτεταμένα κτήματα εὕρισκονται περὶ αὐτὴν, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ κληρονομήσῃ ὁ ἰσχυρὸς ἐκεῖνος κύριος. Ἡλπίζον λέγω οὖν ὅτι ἡ θέλησις τὴν κρατῆσιν ἰδικὴν τοῦ διὰ νὰ πηγαίη

κάποτε εἰς τὴν ὥραιάν ἐκείνην θέσιν καὶ βλέπων ὅτι εἰς αὐτὸν τὸ εὐγενὲς ἐκείνο δενδρουλάκι χρεωστὲί τὴν ὥραιότητά καὶ χαρὰν τοῦ νὰ συγχάριται μὲ αὐτὸ, ἀπολαμβάνουν δὲ εἰς τὴν δροσεράν του σκιάν καὶ τοὺς νοστήμους καρπούς του τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης του νὰ μαλακύνηται ἡ σκληρά του καρδιά, ἥ ὅτι θέλει τὸ παραδῶσει εἰς τινα πιστὸν του ἀνθρώπον διὰ νὰ τὸ ἐπιμελεῖται καὶ μὲ τὰς κολακείας του σὺρῃ τὴν ἀγάπην τῶν γειτόνων καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν πέριξ ἀγρῶν. Ἐφύσθησαν ὅμως αἱ ἐλπίδες των.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀριστοκράτου δὲν εἶναι εὐαίσθητος εἰς τὰς ἀπλὰς καὶ ἀθῶας ἡδονὰς τῆς εὐγενούς καὶ φιλοσόφου καρδιάς, δὲν συγχιναίται εἰς τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων, ἀλλὰ κυριευόμενος ἀπὸ μόνον νὸ αἰσθημα τῆς αὐτομικότητος, τὸ ἐγὼ εἰς αὐτὸν ἀποβαίνει κέντρον τοῦ παντός, ἡ δὲ μαύρη καὶ ἀραχνιασμένη καρδιά του βυθιζομένη εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν δυσειδῶν καὶ καταστρεπτικῶν παθῶν τέρπεται εἰς τὴν ταλαιπωρίαν καὶ ταπεινωσιν τοῦ ἄλλου, ἀγωνιζόμενος δὲ νὰ καταβάλλῃ τὰ πάντα, διὰ νὰ κατασταθῇ κύριος τοῦ παντός, καταβάλλεται καὶ ἐξοντοῦται. Οὕτως ὁ μέγας ἐκεῖνος κύριος ἀπεφάσισε τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀθῶου ἐκείνου δένδρου καὶ τείχος μόνον ὕψωσε περὶ αὐτὸ καὶ φραγμὸν περιέθηκε, διὰ νὰ μὴν ἐμβαίνει κανεὶς ἄλλος νὰ τὸ τρυγᾷ ἢ κανεὶς ἄλλος τὸ παρατηρῇ, εἰς δὲ τὸν καιρὸν τοῦ τρύγου ἕως νὰ ξηρανθῇ στέλει ἄνθρωπον νὰ τὸ τρυγᾷ καὶ καταξοσχίῃ ὅστις ἐξορμώμενος ἀπὸ τοῦ τείχους ὡς ἀπὸ ἐνέδρας κλέπτει καὶ ληστεύει τὰ πέριξ. Οἱ στήλοι τῆς ἐκρημίσθησαν εἰς τὰς πέτρας αἱ ὁποῖαι ἐσκέπασαν τὴν εὐφορον γῆν τῆς ἐφύτρωσαν βάτους καὶ ἄλλα ἄγρια ἀκάνθωδη χαμόδενδρα, ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἔρπει τοὺς ἀσθενεῖς αὐτῆς κλάδους στενάζουσα· αἱ σταφυλαὶ τῆς ἐμπερδευμέναι εἰς τοὺς βάτοι ἐκείνους ὑποχρεοῦν τὸν τρυγητὴν νὰ ξοσχίῃ τὸ δυστυχὲς ἐκεῖνο φυτὸν διὰ νὰ τοὺς συνάξῃ ἢ ἀγριάδα τὴν κατατρώγῃ· οἱ δὲ ἄρεοι κλάδοι καὶ τὰ μαραμμένα καὶ ξυρὰ φύλλα τῆς προμηνύουν τὴν ταχειάν τῆς ξηρασίας.

Ἡ κληματαριὰ αὕτη μνημεῖον τῆς εὐγενούς καὶ ἐνδόξου Ἑλληνικῆς οἰκογενείας, εἶναι ἡ πατρίς μας ἡ Ἑπτάνησος, δοθεῖσα εἰς τὴν Ἀγγλίαν κράτος ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον παρὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων διὰ νὰ θεσπίσῃ ἐλευθέρως τοὺς νόμους καὶ οὗς μέλλει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πολιτευέται καὶ τὸ ὅποιον ἡ σκληρότης καὶ ἀπανθρωπία τῆς προστασίας ἐταλαπώρησε καὶ ἐμάρανεν ἡ δὲ παρούσα διατρίβη σκοπὸν ἔχει τὴν ἐκθεσιν τῆς παρούσης αὐτῆς καταστάσεως τοῦ μέλλοντος καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς ἀντικείμενον ὀλίγον ἐνδιαφέρουν τὸν κόσμον, ἀλλὰ μεγάλως

τοὺς Ἑπτανήσιους, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἔθνος. Θέλω δὲ ἀποδείξει ὅτι ἡ Ἀγγλία, ἀφοῦ, καταπατήσασα τὰς συνθήκας τῆς προστασίας ἀφῆρεσε τοῦ λαοῦ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸν κρατεῖ ἀμαθῆ, τὸν διαιρεῖ, τὸν διαφθείρει καὶ τὸν πωλύνει, διὰ νὰ τὸν ἐξωρίσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, εἶναι ἐκπτώτος τοῦ δικαιώματος τῆς προστασίας· ὁ δὲ λαὸς ἔχει δικαίωμα νὰ μὴ πιστεύῃ πλέον εἰς αὐτὴν καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει λόγος κωμωδίας κράτους Ἑλληνικοῦ πλησίον ἄλλου ὁμογενοῦς καὶ ἐλευθέρου, νὰ ζητήσουν οἱ κάτοικοι παρὰ τῶν ἐγγυθησιῶν τὴν ἐν Παρισίοις συνθήκην δυνάμεων νὰ ἐνωθῶν τὰ δύο εἰς ἓν. Δὲν ζητῶ ἐπαναστάσεις· ἐπειδὴ αἱ ἐπαναστάσεις εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς τῆς σωτηρίας εἰς κράτοι ἀνεξάρτητα, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς δὲν θέλει κάμῃ εἰμὴ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὴν αἰσχροὴν προστασίαν νὰ χειροτεύσῃ τὴν κατάστασιν μας, ἀλλὰ τὴν μεσολάβησιν τῶν δυνάμεων διὰ τὴν ἀπηλπισμένην μας θέσιν. Ἐπειδὴ δὲ γράφω προπάντων διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ λαὸς τὴν θέσιν του καὶ νὰ μὴ περιπαίζεται καὶ πρὸς αὐτὸν μάλιστα καὶ ἀπευθύνωμαι, διὰ τοῦτο καὶ ἡ φράσις ἀπλὴ καὶ κάποτε ταπεινὴ ἢ δὲ ἐκθεσις καθαρά καὶ πολυλόγος. Τοῦτο δὲ ἔξω εἰς ἀπολογίαν μου.

ΤΑ ΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟΝ.

Ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἐλεύθερος καὶ πρέπει νὰ ζῇ ἐλεύθερος· ἢ δὲ φύσις καὶ ὁ θεὸς καὶ ὁ χριστιανισμὸς τὸν ὁποῖον προσέβδω-
μεν μᾶς διδουν ὅλων ἐπίσης δικαίωμα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.

Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι γεννῶμεθα ἐξ ἀνθρώπων συνηθίζομεν
μὲ αὐτοὺς καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ζῶμεν καλὰ εἰμὴ πολλοὶ ὁμοῦ,
διὰ τοῦτο σχηματίζομεν κράτη ἢ κοινωνίας.

Ὁ ἄνθρωπος μόνος εἶναι ἐλεύθερος, ἔχει δικαίωμα νὰ ζῇ νὰ
ὑπερασπισθῇ τὴν ζωὴν του, τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τὰ μέσα τοῦ
ζῆν κατὰ τῆς ἀδικίας, χρέος δὲ μόνον νὰ σεβασθῇ ταῦτα εἰς
τοὺς ὁμοίους του καὶ νὰ τὰ ὑπερασπισθῇ εἰς τὸν ἀδικούμενον
κατὰ τοῦ ἀδικητοῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι ὁ νόμος τῆς φύσεως.

Ὅταν ὅμως οἱ ἄνθρωποι σχηματίζωσι κοινωνίας ἐξασφαλίζουσι
μὲν τὰ δικαίωμα τῶν ἄλλ' ἐνταυτῷ καὶ μεγαλύτερα χρεὴ ἀ-
ναλαμβάνουν· πρέπει νὰ σεβασθῶσι καὶ ὑπερασπισθῶσι τὰ δικαίωματα
τῶν συμπολιτῶν των, καθὼς ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσουν τὸ
αὐτὸ παρὰ τῶν ἄλλων πρέπει ὅλοι νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τοὺς
νόμους.

Οἱ θεμελιώδεις νόμοι, οἵτινες προσδιορίζουν τὰς γενικὰς με-
ταξὺ τῶν μελῶν κοινωνίας τινὸς σχέσεις, σχηματίζουν τὸ σύνταγμα
καὶ διὰ νὰ ἔχουν ἰσχίν νόμου πρέπει νὰ τοὺς γνωρίζουν ὅλοι
καὶ νὰ ὀρκισθῶν ὅλοι ὅτι τοὺς δέχονται. Ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς δεχ-
θῶν ὅλοι καὶ ἡ πολιτεία νὰ ᾖ αἰαρκῆς καὶ ἰσχυρὰ πρέπει οἱ
θεμελιώδεις νόμοι καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν πηγάζοντες νὰ ᾖναι δίκαιοι,
νὰ μὴ περιορίζουν τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν πλέον τοῦ δέον-
τος καὶ νὰ τοὺς γνωρίζουν ὅλοι· δηλαδὴ νὰ ᾖναι γραμμένοι εἰς
τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν ἐννοοῦν ὅλοι. Ὁ πνευματικὸς ὅμως
ἄνθρωπος εἶναι ἀπαράβιαστος· δύναται τις νὰ αἰσθανθῇ ὅτι θέλει,
νὰ συλλογισθῇ καὶ φρονεῖ ὅτι θέλει, νὰ θέσῃ ὅποιον κανόνα τῶν
πράξεων του τοῦ ὑπαγορεύει ἡ συνείδησις του· ὁ νοῦς, ἡ καρδιά,
ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐλεύθερα, ἀνεξάρτητα καὶ ἀπα-
ραβίαστα. Μόνον ὅταν δὲν ἔχουν τὸ κύρος των εἰς τὰς ἀπολύτους
ἀρχὰς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐξωτερικευόμενα προσ-

βάλλουν τοὺς νόμους, ἡ κοινωνία ἔχει δικαίωμα νὰ τὰ περιστεί-
λῃ εἰς τὸ ἀτομον· ἀλλ' ὅταν εἶναι ἀπολύτως δίκαια καὶ ἀληθῆ,
ἡ κοινωνία δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὰ ἐμποδίσῃ, ἐπειδὴ βασιζομέ-
νη εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν δὲν φοβεῖται καὶ μόνον
οἱ κλέπται φοβοῦνται τὸ φῶς. Καθεὶς μάλιστα ἔχει χρέος νὰ
ἐκφράσῃ τὰς ἀπολύτους ἀληθείας ὡς ἀπολύτως ὠφελίμους.

Οἱ νόμοι εἶναι δίκαιοι, ὅταν ὑποχρεοῦν ὅλους ἐπίσης καὶ προ-
στατεῦσθαι ὅλους ἐπίσης· ὅταν δὲ θυσιάζουν τοὺς πολλοὺς εἰς τοὺς
ὀλίγους, ἢ τοὺς ὀλίγους εἰς τοὺς πολλοὺς, ἢ τοὺς μὲν τιμω-
ροῦν, ἐκείνους δὲ ἀπολύουν εἶναι ἀδικοί, ἢ δὲ κοινωνία βασιζο-
μένη εἰς τὴν ἀδικίαν πρέπει νὰ διατηρῇται διὰ τῆς ἀδικίας καὶ
δὲν εἶναι στερεὰ.

Καθεὶς πρέπει νὰ ἀπολαμβάνῃ ἀναλόγως τῶν κόπων του· ἡ δὲ
κοινωνία καθὼς τιμωρεῖ τὸν παραβάτην τῶν κοινωνικῶν του χρεῶν,
οὕτω πρέπει καὶ νὰ βραβεύῃ τὸν ἐκπληροῦντα ὑπὲρ τοῦ χρέους
του. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τοῦ δικαίου. Ἀλλ' ὁ νόμος τῆς ἀ-
ρετῆς καὶ τῆς ἀγάπης θέλει συγκαταβατικὸν τὸν ἰσχυρὸν εἰς τὸν
ἀδύνατον καὶ τὸν ἱκανὸν εἰς τὸν ἀνίκανον, ὥστε εἰς τοὺς δύο
προηγούμενους νόμους τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης πρέπει
νὰ προστεθῇ καὶ ἐκεῖνος τῆς ἀγάπης, ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς
φυσικὸς νόμος.

Ἡ κοινωνία ἔχει δικαίωμα νὰ χαρίξῃ προνόμια ὡς βραβεῖα
τῶν ἐκδουλεύσεων τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸ πρόσωπόν των·
ὅταν δὲ μεταβαίνουν εἰς τοὺς διαδόχους των εἶναι ἀδίκαια καὶ συγχί-
ζουν τὴν τάξιν τῆς κοινωνίας.

Οἱ μερικοί νόμοι, οἱ ὁποῖοι κανονίζουν τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν
πολιτῶν σχηματίζουν τοὺς ἀστυκοὺς νόμους, ἡ δὲ τιμωροῦντες
τὸν παραβάτην τῶν κοινωνικῶν του χρεῶν τοὺς ἐγκληματικούς.
Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ διὰ νὰ ὑποχρεώσουν πρέπει νὰ ᾖναι σύμφω-
νοι μὲ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ἐνώσεως καὶ δίκαιοι. Οἱ ἐγ-
κληματικοὶ διὰ νὰ ᾖναι δίκαιοι πρέπει νὰ τιμωροῦν ἀναλόγως τοῦ
ἐγκλήματος καὶ ὄχι διὰ νὰ δώσουν παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους,
ἐπειδὴ τότε θυσιάζοντες τὸ συμφέρον τοῦ ἐνὸς εἰς ἐκεῖνο τῶν πολλῶν
εἶναι ἀδικοί. Ἡ καλὴ κυβέρνησις μάλιστα πρέπει διὰ τῆς βρα-
βεύσεως τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς καλῆς ἐθνικῆς ἀνατροφῆς νὰ προ-
λαμβάνῃ παρ' ὅτι νὰ τιμωρῇ τὰ ἐγκλήματα.

Ὅταν οἱ νόμοι εἶναι δίκαιοι, οἱ ἄνθρωποι ἀναθρέφονται εἰς
τὴν ἀγάπην καὶ τὸ δίκαιον φωτίζονται εἰς τὴν ἀλήθειαν, οὔτε κρι-
στολογία συμβαίνει, οὔτε δικηγόροι χρειάζονται.

Ὅταν νὰ ἐκπληροῦνται οἱ νόμοι ἐκλέγονται ἄτομα ἀξία καὶ τί-
μοι.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΟΥ

μία, τῆς πληροφορίας τῶν περισσοτέρων, εἰς τὰ ὁποῖα παρακα-
τατίθεται ἡ ἀναγκαία δύναμις πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν νόμων καὶ
σχηματίζουν τὴν διοίκησιν. Ἡ διοίκησις λοιπὸν εἰς τὰ ἐλεύθερα
καὶ ἀνεξάρτητα κράτη πρέπει νὰ πηγάζῃ ἀπὸ θελοῦς θλα-
δῆ νὰ εἶναι ἐξαγόμενον τῆς θελήσεως θλῶν καὶ ἔχει χρέος νὰ
ἐκπληρῇ τοὺς νόμους διὰ τῆς δυνάμεώς της πρὸς ἡθικὴν, πνευ-
ματικὴν καὶ ὕλικήν πρόοδον τῆς κοινωνίας καὶ διατήρησιν τῆς τά-
ξεως. Ὅταν ἡ διοίκησις παραβῇ τὰ χρέη της, ὁ λαὸς δὲν εἶναι
πλέον ὑποχρεωμένος εἰς αὐτήν, ἔχει δικαίωμα νὰ τὴν κηρύξῃ
νὴ νὰ τῆς ζητήσῃ λόγον τῆς διαγωγῆς της καὶ νὰ τὴν τιμω-
ρήσῃ διὰ τὴν παράβασιν τῶν χρεῶν της. Πρὸς διατροφὴν τῶν στρα-
τευμάτων, διατήρησιν τῶν ἀρχῶν, πρὸς ἀνύψωσιν διαφορῶν κατα-
στημάτων καὶ ἐν γένει πρὸς κατασκευὴν καὶ διατήρησιν πραγ-
μάτων, τὰ ὁποῖα τείνουν πρὸς ἡθικὴν νοητικὴν καὶ ὕλικήν πρόο-
δον τῆς κοινωνίας, ἀπαιτοῦνται ἔξοδα, ἀλλὰ ταῦτα ὡς τόσα χρέη
πρέπει νὰ διανέμονται ἀναλόγως τῶν δικαιωμάτων τὰ ἐπ' αὐτὰ τις
ἐξασφαλίζει δηλαδὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ πλούτου.
Ταῦτα εἶναι τὸ ἀπόλυτον. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ λαὸς ἀνθρώποι
καὶ ἡ διοίκησις ἄνθρωποι, ὥστε καθεὶς θέλει νὰ αὐξάνῃ τὰ δι-
καιώματά του καὶ παραβαίνει τὰ χρέη του, διὰ νὰ προλαμβάνων-
ται αἱ καταχρήσεις τῆς κυβερνήσεως καὶ ἡ ὁρμὴ τοῦ λαοῦ, ἀνάγκη
μεταξὺ τούτων μεσαίου συντηρητικοῦ σώματος ἐκ τῶν τιμω-
τέρων, σοφωτέρων καὶ ἱκανοτέρων ἡ διοίκησις παρίσταται ἀφ'
ἑαυτῆς, ὁ λαὸς διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του, ἡ μεσαία τάξις σχη-
ματίζει τὴν γερούσιαν, οἱ δὲ νόμοι πρέπει νὰ πηγάζουν ἀπὸ τοὺς
ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἐπικυρῶνται ἀπὸ τὰ δύο λοιπὰ
μέρη.

Ἰδοὺ ἡ θεωρία ἐνγένηι τῆς κυβερνήσεως, ὡς εἰς τὸ σύντομον
τοῦτο φυλλάδιον δύναται νὰ ἐκτεθῇ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν, καθὼς τί-
μιος καὶ ἀμερόλεπτος ἄνθρωπος δύναται νὰ τὴν μορφώσῃ εἰς τὴν
φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ καθὼς ἔπρεπε νὰ ᾔνοι. Δικαιοσύνη, ἀλή-
θεια, χριστιανισμός καὶ τὰ πάντα ἐν εἰρήσῃ. Ἀλλ' ἡμᾶς οἱ προστά-
ται μας οἱ Ἀγγλοὶ διὰ τῆς βίας καὶ διαφθορᾶς μᾶς κατέστησαν
χάος καὶ κόλασιν.

Αἱ Εὐρωπαῖκαὶ δυνάμεις Αὐστρία, Πρυσία καὶ ἡ ἐμδουλομένη
μας Ῥωσία (ἡ Γαλλία ἦτο τότε καταβεβλημένη) χάριν τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ δυνάματος τὸ ὁποῖον φέρομεν καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν
ὁποῖαν ὁ λαὸς ὁ πολιτισμένος κόσμος χρεωστῇ εἰς τοὺς προγόνους
μας, ἠθέλησαν νὰ μᾶς διατηρήσουν ἐλευθέρους εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ
σύνοδον τοῦ 1815. Ἀλλ' αἰσθανόμενοι ὅτι ὁ λαὸς ἀσθενὴς, μι-

κρὸς καὶ διηρημένος δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐλεύθερος πλη-
σίον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τῆς Τουρκίας, μᾶς παρέδωκαν διὰ τῆς ἐν
Παρίσις συνθήκης τῶν 5 Νοεμβρίου 1815 κράτος ἐλεύθερον
καὶ ἀνεξάρτητον, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θαλασσοκράτορος
Ἀγγλίας, ἐπειδὴ νῆσοι, διὰ νὰ θεοπίσωμεν ἐλευθέρως τοὺς νό-
μους καθ' ὅς εἰς τὸ ἐξῆς ἔπρεπε νὰ πολιτευόμεθα, καὶ ὁ βα-
σιλεὺς τῆς Ἀγγλίας νὰ τοὺς ἐπικυρώσῃ, τὰ δὲ στρατεύματά του
νὰ κρατοῦν τὰ φρούριά μας διὰ νὰ διατηρῇται ἐσωτερικῶς ἡ ἡσυ-
χία, καὶ ἐξωτερικῶς νὰ ἡμεθα προφυλαγμένοι ἀπὸ ἐχθρικός προσ-
βολὰς ληστῶν καὶ ἄλλων δυνάμεων, διὰ νὰ ζῶμεν ἡσυχοὶ καὶ
νὰ προοδεύωμεν εἰς τὰ φῶτα, τὴν ἀρετὴν, τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωρ-
γικὴν καὶ τὰ πλοῦτῃ εἰς ἀμοιβὴν δὲ ἡ προστασία νὰ κρατῇ τὴν
ἀξιόλογον διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐπιβρόχην τῆς θέσιν μας καὶ
νὰ πληρώνωμεν τὰ στρατεύματά της.

Ἡ πράξις αὕτη τῶν δυνάμεων ἦτο δι' ἡμᾶς μέγιστον εὐεργέ-
τημα καὶ ἄξιον τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῶν εὐχῶν μας. Ἐπειδὴ
ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν, ἔχοντες ἰσχυρὰν κυβερνήσιν, ἐ-
σωτερικὴν ἡσυχίαν, ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν ἐδυνάμεθα καὶ εἰς τὴν
γεωργικὴν καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς
τὰ φῶτα καὶ εἰς τὰ πάντα νὰ προοδεύωμεν καὶ μέλιστα ἡ πα-
τρίς μας νὰ χρηματίσῃ, ὡς ἐν μέρει ἐχρημάτισεν, ἡ τροφὸς τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους. Ἐπειδὴ σχηματίζοντες τὸ μόνον τότε εὐνομούμε-
νον Ἑλληνικὸν κράτος, ἐνῶ ἡ λοιπὴ Ἑλλάς ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν
βάρβαρον ζυγὸν τῶν Τούρκων, ὅλοι οἱ πλούσιοι καὶ ἔμποροι, καὶ
βιομήχανοι καὶ οἱ πεπεδευμένοι εἰς ἡμᾶς εἶχον συμφέρον νὰ τρέ-
ξουν διὰ νὰ ᾔνοι ἀσφαλεῖς εἰς τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν πε-
ριουσίαν των, διὰ δὲ τῆς κυκλοφορίας ἧτις ἤθελε συστήθῃ καὶ βιο-
μηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καὶ εκπαιδευτικὰ καταστήματα ἡδυνά-
μεθα νὰ ἔχωμεν, ἀνατρεφόμενοι δὲ εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὸν
χριστιανισμὸν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐθνισμοῦ μας καὶ εὐτυχεῖς καὶ ἀ-
ξιοσεβάστοι ἤθελεν εἶμεθα καὶ εὐεργεταὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἠθέλο-
μεν ἀποκατασταθῇ. Τοῦτο εὐόμωρε καὶ τὴν προστασίαν ἐπειδὴ
βλέποντες οἱ λοιποὶ ὁμογενεῖς μας πῶς εὐτυχοῦμεν ὑπὸ τὴν ἰ-
σχυρὰν καὶ φιλάνθρωπον ἐκείνην προστασίαν, ἤθελον καὶ Πάρ-
γιοι καὶ Σουλῶται καὶ ὅλη ἡ Ἠπειρος καὶ ὁ Μωρέας καὶ ἡ
Κρήτη προστρέξουν πρὸς αὐτὴν καὶ τώρα ἤθελον εἶναι ὑπὸ τὴν
κυριότητα ἡ προστασίαν της, καὶ μεγάλα συμφέροντα νὰ ἔχῃ καὶ
ἐνταυτῷ νὰ ἀγαπᾶται ἀπὸ τὸν γενναῖον Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ νὰ
ἔχῃ λόγον ἰσχυρὰν καὶ ἀφωσιωμένον σύμμαχον. Ἐνῶ τώρα βλέπον-
τες πῶς κατέστησεν ἡμᾶς τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον λαὸν

ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν πρώτων τῆς Εὐρώπης δυνάμεων, συλλογίζόμενοι τί θὰ κάμῃ ἐκείνους χωρὶς ἐγγύησιν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, τὴν φεύγουν ὡς λῶδαν καὶ προτιμοῦν καλῆτερα τοὺς Τούρκους καὶ ἤθελον ἀκόμη προτιμῆσαι τὸν Ἀττίλαν μὲν βλους τοὺς Μογγόλους του, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο μίαν ἡμέραν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅχι τὴν φαρμακευμένην ἔχιδαν μὲ τοῦ ἔρωτος τὸ χαμόγελον εἰς τὸ στόμα.

Ἐτυχε διὰ κακὴν μας τύχην τὸ ἔθνος τοῦτο νὰ ᾔῃαι τὸ ἀδικώτερον ληστρικώτερον καὶ ἀπανθρωπότερον ὑπὸ τὴν ὑφήλιον καὶ ὁ συστηματοποιημένος ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπότητος (καὶ μὴ σὰς σκιάζουσιν οἱ πομπῶδεις ἀλλ' ἀλληθέστατοι οὗτοι τίτλοι προτοῦ ἀκούσσετε πῶς μᾶς κατέστησαν ἡμᾶς τοὺς δι' Εὐρωπαϊκῆς συνθήκης ἐλευθέρους καὶ ἀνεξαρτήτους) ἐπειδὴ εἶναι ἔμποροι καὶ ἀριστοκράται (1) καὶ ἔχουν τὸ διαβολικὸν ἀξίωμα «ὁ κόσμος διὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἡ Ἀγγλία διὰ τοὺς εὐγενεῖς». Γνωρίζεται γενικῶς ὅτι οἱ ἔμποροι συνειθίζουσιν νὰ ἀποβλέπουν εἰς μόνον τὰ χρήματα, τὰ θεοποιούν καὶ δι' αὐτὰ γίνονται πλεονέκται, φιλάργυροι, ἄδικοι, ἄπιστοι καὶ βασιζόντες τὴν εὐτυχίαν τῶν εἰς ἐκείνην τοῦ λαοῦ γίνονται ἀσπλαγχοί. Ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ οἵτινες δὲν εἶναι εἰμὴ σχεδὸν μόνον ἔμποροι, ἐσυνείθισαν νὰ θεωροῦν τὰ πάντα καὶ θεὸν καὶ συνείδησιν καὶ ἀνθρωπότητα καὶ ὅρκους καὶ συνθήκας πραγματείας· διὰ νὰ μὴν ἐμπορεύωνται δὲ ἄλλοι καὶ διὰ μὲν τῆς συνδράμῃς τῶν ἐκπίπτει ἡ τιμὴ τῶν πραγμάτων τῶν, διὰ δὲ τὴν ποσότητα ὀλιγοστεύουσιν τὰ ὅσα αὐτοὶ πωλοῦν, προσπαθοῦν νὰ παραλύουσιν τὴν πρὸδον κάθε ἄλλου ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανοῦ λαοῦ σπείροντες ζυζάνια εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἶναι διὰ τὴν θέσιν τῶν καὶ διὰ λόγον ἀνάγκης κηρυγμένος ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁταν δὲ διὰ τὸ ἐμπόριόν τῶν τοὺς συμφέρει τοῦτον μὲν νὰ κλέψουν τὸν ἄλλον νὰ ληστεύσουν, τὸν ἄλλον νὰ φαρμακεύσουν, τὸν ἄλλον νὰ φουρκίσουν, τὸν ἄλλον νὰ καταστρέψουν, νομίζουν αὐτὰ συγχωρημένα καὶ τὰ καὶ τὸν ἄλλον νὰ σταυρώσουν, νομίζουν αὐτὰ συγχωρημένα καὶ τὰ ζητοῦν μὲ ἰσχυρὰν καὶ ἐπίμονον θέλησιν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μεταχειρίζονται τὴν ἀλωπεκίην, ὅταν δὲ τοὺς νοήσουν καὶ αὐτὴ δὲν χωρεῖ τὴν λεοντὴν δηλαδὴ τὴν βίαν καὶ κάθε ἄδικον καὶ ἀπάνθρωπον μέσον. Λέν ἐπάτησαν εἰς κανὲν μέρος τοῦ κόσμου καὶ νὰ μὴ τὸ πτωχύνουν καὶ τὸ ταπεινώσουν. Ὅλα δὲ ταῦτα διὰ νὰ ᾔῃαι «ὁ κόσμος διὰ τὴν Ἀγγλίαν».

(1) Ὅταν οἱ Γάλλοι ἔλεγον «les aristocrates à la lanterne» δὲν ἔλεγαν τοὺς ἀρίστους.

Ἀλλὰ γνωρίζετε πρὸς τοῦτοις ποῖαν ἰδέαν ἔχουν οἱ εὐγενεῖς, ὅτι εἶναι ἀπὸ ἄλλην ὕλην παρὰ ἐκείνην τοῦ λαοῦ, ὥστε πρέπει ἐκεῖνοι μὲν νὰ προστάζουν ὁ δὲ λαὸς νὰ ὑπακούῃ, ὁ λαὸς νὰ κοπιᾷ καὶ νὰ πεινᾷ, αὐτοὶ δὲ νὰ ἀπολαμβάνουν, κάθε δὲ παραμικρὸς στεναγμὸς ἢ παραμικρὸν παράπονον, τοῦ ἀσθενοῦς κρυωμένου καὶ λιμώττοντος λαοῦ νομίζουν ἐγκλημα καθοσιώσεως καὶ θανάσιμον ἀμάρτημα· ἡ ὕλη ἢ ἰδικὴν τῶν εἶναι εὐώδης ἢ δὲ τοῦ λαοῦ δυσώδης. Ἀλλὰ μὴ λυπησάμενε λαε· ἐκεῖνοι ἔχουν πλούτη ἀλλὰ τοὺς λείπει ἡ ἡσυχία τῆς ψυχῆς, τὰ δὲ βρωμερὰ πάθη, ὁ φθόνος, τὸ μῖσος, ἡ ἀλαζωνεία τοὺς ταρασσοῦν τὴν καρδίαν, ἐνῷ σὲ ὁ θεὸς σὲ εὐλογεῖ καὶ τὸ ῥοδοκίκκινον μάγουλόν σου μαρτυρεῖ ὑγίαν σώματος χαρὰν καὶ πληροφориαν ψυχῆς· σὺ εὐχαριστεῖσαι ἐν ὕδρωτι τοῦ προσώπου σου φαγεῖ τὸν ἄρτον σου, ἐκεῖνοι σὲ γυμνόνουν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ τῶν εἶναι καρβουνιασμένη καὶ ὁ θάνατός τῶν πικρὸς. Σὺ ζῆς τίμιος καὶ μὲ χαρακτήρα, ἐκείνων ἐπίσημον εἶναι ἡ ἀτιμία καὶ διὰ νὰ θεραπεύουν τὰ πάθη τῶν εἶναι ἀνώτεροι τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἀτιμίας. Ἐδῶ ὁμιλῶ διὰ τοὺς εὐγενεῖς ἐν γένει· καθόσον δὲ ἀποβλέπει τοὺς ἰδικούς σου, οἱ προστάται μὲς τοὺς κατέστησαν εἰς ἀκόμη χειρότεραν τῆς ἰδικῆς σου κατάστασιν καὶ πολλοὶ τούτων ἐζήτησαν νὰ ὑπερασπισθοῦν γενναίως τὰ δίκαιά σου καὶ ὑπόφεραν, χωρὶς δὲ αὐτοὺς σὺ δὲν δύνασαι νὰ σωθῇς. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸν πλουσιώτερον καὶ ἀδικώτερον εὐγενῆ ἑπτανήσιον δὲν δύνασαι νὰ μορφώσῃς ἰδέαν τοῦ εὐγενοῦς τῆς Ἀγγλίας. Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἔχουν μεγαλοπρεπῆ παλάτια ὡς φρούρια, ἐκτεταμένα κτήματα τὰ ὅποια μεταβαίνουν εἰς τὸν πρωτότοκον, ὡς τὰ ὅσα γεννῶνται μετὰ ταῦτα νὰ μὴν ᾔσαν τέκνα τῶν αὐτῶν γονέων, ἅπειρα πλοῦτη, ὁ δὲ λαὸς δολογυρὰ τῶν ἀποθνήσκει εἰς χιλιάδας κατ' ἔτος τῆς πείνας καὶ ἐνῷ ζητᾷ βοήθειαν ἐν βλέμμα καταφρονητικῶν τοῦ εὐγενοῦς τοῦ παγώνει τὸ αἷμα· ἄλλοι εἶναι χωρὶς ὑποκάμισον, ἄλλοι ἀνυπόδυτοι, οἱ περισσότεροι χωρὶς οἰκίαν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄγρια θηρία καταφεύγουν εἰς ὑγρὰ σκοτεινὰ καὶ δυσώδη ὑπόγεια καὶ εἰς σάβλους καὶ ἐκεῖ τὰ παιδία τῶν θεόγυμνα κυλιδόνται ὡς τὰ σκυλάκια τὰ κακορίζικα καὶ ἐνῷ ἐργάζονται ὡς ὁ Κάιν μὲ δυσκολίαν καὶ μετὰ μεγάλους ἀγῶνας ἀλλάσσουν κατάστασιν. Μὴ λάχῃ δὲ καὶ στοχασθῇτε ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι καθὼς εἰς τὰ εὐλογημένα μὲς μέρη μετρία θερμότης ὥστε νὰ μὴν χρειάζεται τὸν χειμῶνα φωτιά διὰ ἑστῆσαι, αὐτὴ καθαρὸς οὐρανός· ἀλλὰ τὸν χειμῶνα μέλις μετὰ ἐβδουμάδας βλέπουν τὸν ἥλιον, οἱ ποταμοὶ τῶν εἶναι παγωμένοι ἢ γῆ ἀκαταπόνη μὲ χιόνια, τὰ βουνὰ τῶν μετὰ καχυγῆν καὶ ἡ

ψυχὴ των μὲ κατήφειαν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλοῦτη καὶ ἡ δύναμις τῶν εὐγενῶν στηρίζεται εἰς τὴν ἀμάθειαν τοῦ λαοῦ, ἡ δὲ ἀμάθεια εἰς τὴν πτωχείαν ἥτις δὲν τοῦ δίδει καιρὸν νὰ φωτισθῇ, καὶ μάθῃ τί ἀξίζει, προσπαθοῦν καὶ τὴν παιδείαν νὰ τοῦ ἐμποδίζουσιν καὶ εἰς τὴν πτωχείαν νὰ τὸν διατηροῦν ἢ ὅσον νὰ ζῇ μὴ ἡ μεγάλη στενοχωρία τὸν ἀποστατήσῃ, μήπως πλουτίζων καὶ φωτιζόμενος ζητήσῃ τὰ δίκαιά του καὶ τοὺς κηρυγίσῃ. Ὅλα δὲ ταῦτα διὰ νὰ ᾔναι α ἡ Ἀγγλία διὰ τοὺς εὐγενεῖς.»

Μὴ ἀκούεται ἐλευθερίας καὶ πλοῦτη εἰς τὴν Ἀγγλίαν; ἐπειδὴ τὰ πλοῦτη εἶναι συσσωρευμένα εἰς ὀλίγους, ὅστις δὲ ἔχει τὰ πλοῦτη ἔχει καὶ τὴν δύναμιν, ἡ δὲ ἐλευθερία εἰς τὸν λαὸν εἶναι διὰ νὰ φωνάξῃ μόνον. Οἱ εὐγενεῖς ἔχουν τὰ πλοῦτη καὶ τὰ φῶτα, ὥστε καὶ γνωρίζουν καὶ τὰ μέσα ἔχουν νὰ κρατοῦν τὸν λαὸν ταπεινωμένον. Εἰς τοιοῦτον, ἀσυνειδητον, ἀπάνθρωπον καὶ σκληροκάριον ἔθνος ἐπέσαμεν· αἱ δὲ δυνάμεις μᾶς παρέδωκαν μὲ κηρυγμένην συνθήκην νομίζουσαι· ὅτι ἡ μικρότης μας καὶ τὸ συμφέρον των θέλουν τοὺς κάμῃ νὰ φερθοῦν ὡς προστάται. Μὴ νομίζετε ὅτι θέλω νὰ συκοφαντίσω ἐπειδὴ ὅστις τὰ βάζει μὲ τοὺς Ἀγγλους πρέπει· πρῶτα νὰ βάλῃ κάτω τὴν ζωὴν του.

Ἡ συνθήκη τοῦ Παρισίου μᾶς θέλει λαὸν ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον καὶ μᾶς δίδει δικαίωμα νὰ κάμωμεν ἐλευθέρως τοὺς νόμους οἱ ὅποιοι μᾶς συμφέρουν καὶ τούτους νὰ ἐπικυρώσῃ μόνον ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας· αὐτοὶ ὅμως νὰ θεμελιῶνται εἰς τοὺς καθεστώτας· προτοῦ δὲ σχηματισθοῦν οἱ νέοι νόμοι νὰ μὴ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ τὸ παραμικρὸν ἐκ τῶν καθεστώτων εἰμὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας εἰς συμβούλιον. Ἐπρεπε λοιπὸν κατὰ τὸ σύνταγμα τῶν 1803 ὁ λαὸς νὰ ἐκλέξῃ τοὺς νομοθέτας τοῦ ἐλευθέρως, οἱ νομοθέται νὰ σχηματίσιν ἔθνηκιν συνέλευσιν τὴν ὁποίαν ἀν καὶ ἡ συνθήκη θέλει νὰ διευθύνεται εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ἀπὸ τὸν Ἀγγλον Ἀρμόστην δὲν θέλει ὅμως νὰ ἀφαιρέσῃ καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἔθνοπαραστατῶν, ἐπειδὴ ἀλλῶως δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ κράτος ἐκεῖνο εἶναι ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον καὶ νὰ θεσπίσῃ τοὺς νόμους του. Ἀλλὰ τὸ μέγα καὶ ἐλεύθερον τῶν Ἀγγλων ἔθνος ἔστειλε τὸν θηριογνώμονα καὶ μεθυστὴν Μείτλάνδον, ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν ἤρχισε νὰ κολακεύῃ τὸν λαὸν μὲ τὴν ψευδοελευθερίαν (προκ. 15 Μαρτίου) διὰ νὰ τὸν σύρῃ μὲ τὴν μέρους του, (εἶπα δὲ ψευδοελευθερίαν ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοι καταφρονοῦν τὴν θρησκείαν μας), νομίζον· ὅτι οἱ ἐπτανήσιοι θέλουν τρομάξῃ τὰ Ἀγγλικά στρατεύματα καὶ τὸ

Ἀγγλικὸν ὄνομα διὰ νὰ στέρξουν εἰς ὅ,τι αὐτὸς θέλει· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπανόρθωσε τὴν βουλὴν εἰς τὰ ἔργα τῆς (προκ. 20 Μαρτίου). Νομίζων τοὺς ἐπτανήσιους ἄλογα, ἐνόμιζε πρῶτον νὰ τοὺς χαϊδεύσῃ ἕως νὰ τοὺς φέρῃ τὸν χαλὴν, διὰ νὰ τοὺς καθαικίσῃ ὕστερον καὶ νὰ τοὺς βάλλῃ εἰς τὸν σταυλόν· ἀλλ' ὅταν εἶδε ὅτι οἱ ἐπτανήσιοι, τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐμαρτύρησε μὲ ἑκτακτά χαρίσματα παρὰ τῆς φύσεως προικισμένους, ἐννοοῦντες τὴν θέσιν των περιεχαρὰ κώθησαν εἰς τὴν συνθήκην, ἀπεκδυόμενοι τὴν ἀλωπεκίην, καὶ τὴν βουλὴν αἰσχροῦς διέλισε καὶ καθύβρισε (προκ. 22 Μαρτίου) ὡς ἀναξίαν καὶ διεφθαρμένην καὶ τὸν λαὸν κατετρώμαξε· ἐπειδὴ τὰ Ἀγγλικά στρατεύματα κατεῖχον τότε τὰς νήσους μας. Ἀκολούθως μεταχειριζόμενος τὸν σκατόψυχον Βαρόνον Θεοτόκην, κατεσκευάσε ἀπὸ μερικῶν χαμένων οἱ ὅποιοι κατεδέχθησαν νὰ πωληθῶν, προκαταρκτικὸν συμβούλιον ἑνδεκα μελῶν, οἱ ὅποιοι ὀνομάσαν νομοθέτας ὁποίους αὐτὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο βέβαιος εἰς τὸν σκοπὸν του· τούτους ὑπεχρέωσε τὸν λαὸν νὰ ἐπικυρώσῃ μὲ τὸν τρόπον τῶν ὅπλων του, χωρὶς ὁ λαὸς νὰ γνωρίξῃ τί κάμνει, καὶ τοὺς ἔφερεν ἀκολούθως εἰς Κέρκυραν ὡς εἰς τὸ σφαγεῖον. Ἐκεῖ ἀφ' οὗ διέδωκε τὴν φήμην καὶ διέχυσε τὸν τρόμον πλαστῆς ἐπαναστάσεως, τοὺς ἐκλείσεν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον Κερκύρας, τοὺς περικύκλωσε μὲ τὰ κανόνια τοῦ φρουρίου καὶ ἄλλα ἀκόμη περὶ τὸ παλάτιόν του, τοὺς ἐμπόδισεν νὰ σκεφθοῦν εἰς τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων καὶ νὰ τὴν ἐξηγήσουν, τοὺς εἶπεν ὅτι καθεὶς ἀς κρατήσῃ διὰ λόγου του τὰς ιδέας του καὶ ὅτι αὐτὸς ἄλλην ἐξηγήσιν δὲν δέχεται ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἔδωκε (λόγος Γ'. Φεβρουαρίου 1847) καὶ τρομασμένους τοὺς ὑποχρέωσε νὰ ὑπογράψουν τὸ σύνταγμα τὸ ὁποῖον αὐτοὺς εἶχεν ἐτοιμάσει. Πολλοὶ μόλα ταῦτα ἠγαντιώθησαν καὶ πολλοὶ ὕστερα ἔσκασαν εἰς τὴν λύπην των ὅτι ἐπώλησαν τὴν πατρίδα καὶ τὴν τιμὴν των, ἀλλὰ τί ἤθελαν νὰ κάμουν εἰς τὰ κανόνια τῆς Ἀγγλίας κλεισμένοι εἰς ἓνα παλάτιον μέσα εἰς ἰσχυρὸν φρούριον. Ταῦτα δὲν εἶναι ἔργα τοῦ Μείτλάνδου, ἀλλὰ προστάγματα τῆς Ἀγγλίας, ἐπειδὴ τοὺς νόμους ἐκεῖνους ἐπικύρωσεν ὕστερον ὁ βασιλεὺς αὐτῆς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ διοίκησίς μας στηρίζεται εἰς ἐκεῖνο τὸ σύνταγμα, τὸ ὁποῖον καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ κατὰ τοὺς τύπους εἶναι παράβασις τῆς ἐν Παρισίους συνθήκης, εἶναι ἀσεβὴς καὶ πικρὰ νὰ εἴπῃ ὅτι καθεὶς δὲν εἶναι κατὰ νόμον καὶ κατὰ δίκαιον ὑποχρεωμένος εἰς αὐτήν. Καὶ ἂν ἀκόμη οἱ νομοθέται μας ἦσαν

ἐλευθέρως ἐκλελεγμένοι καὶ ἐλευθέρως ἐνεργοῦντες τὸ ἔκαμναν δὲν εἶχε κύρος καθὼς παράβασις τῆς συνθήκης· ἐπειδὴ αἱ βάσεις αὐτοῦ δρίζονται εἰς ἐκείνην. Καθὼς δὲ διὰ τῆς βίας καὶ τῆς ἀδικίας ἐφορέθη, οὕτω καὶ διὰ τῆς ἀδικίας καὶ διαφθορᾶς διατηρεῖται. Ἐχομεν λοιπὸν ὅλον τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὰς ἐγγυηθεῖσας τὴν θεμελιώδη ἐκείνην συνθήκην δυνάμεις καὶ ἀπὸ ὅλην ἀκόμη τὴν Εὐρώπην τὰ δικάιά μας καὶ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὁποῖαν ἡ Ἀγγλικὴ βία καὶ πανουργία μᾶς ἤρπασεν. Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ πολιτεία αὕτη τοῦ μεθυστῆ Σιρ Θωμᾶ Μείτλάνδου ἢ μᾶλλον τοῦ ἐλευθέρου καὶ θαλασσοκράτορος ἔθνους;

Δι' αὐτοῦ φαίνεται μὲν ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι καὶ τίποτε δὲν γίνεται χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν μας, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν οὔτε τὴν παρηγορίαν τοῦ ἀθώου, ἐνῷ δὲν γίνεται ὅτι δὲν θέλει ὁ ἄρμοστὴς καὶ γίνεται ὅ,τι θέλει ὁ ἄρμοστῆς· οἱ δὲ ἐπαγγελματικοὶ μας εἶναι διὰ νὰ λαμβάνουν τὸν μισθὸν καὶ ἀναλαμβάνουν τὴν ἐνοχλήν τῶν πράξεων τοῦ ἄρμοστου, διὰ νὰ ἦναι παντοδύναμοι καὶ ἀνένοχοι· δι' αὐτοῦ δὲ μᾶς κρατοῦν ἀμαθεῖς μᾶς διαιροῦν, μᾶς διαφθείρου καὶ μᾶς πτώχηνουν διὰ νὰ μᾶς ἐξορίσουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν πατρίδα μας, τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς μας, τὴν γῆν τῶν πατέρων μας, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶναι θαμμένα τὰ κόκκαλα τῶν γονέων μας, καθὼς ἔκαμαν τοὺς Παργινούς καὶ τοὺς Σουλιώτας. Τοῦτο δὲ ἐπειδὴ ἡ γῆ μας τοὺς συμφέρει εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐπιβρόχην τῶν καὶ δὲν τοὺς συμφέρει νὰ κατοικεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους χωρισμένους ἀπ' αὐτοὺς καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν καὶ κατὰ τὰ ἦθη καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρά, ὥστε μετὰ τόσα ἔτη ὀλιγώτατοι ἔμαθον τὴν γλῶσσαν τῶν, καὶ ὀλιγώτατοι τῶν τιμίων πολιτῶν τοὺς ἐπλησίασαν, προβλέπουν δὲ ὅτι μὲ κάθε καιρὸν θέλουν οἱ παρόντες κάτοικοι ζητήσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν καὶ θέλουν τοὺς διώξει. Ταῦτα προβάλλω νὰ ἀποδείξω μὲ ὅσῃν ἐνδέχεται μαθηματικὴν ἀκρίβειαν.

Κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦ Μεθυστοῦ Μείτλάνδου, ἡ τῆς θαλασσοκράτορος Ἀγγλίας, ἡ διοικήσις μας σχηματίζεται ἄ. (1) ἐξ ἑνὸς λόρδου μεγάλου μεγάλου Ἀρμοστοῦ, ὅστις διαμένει εἰς Κέρκυραν καὶ ἐπισκέπτεται ἐνίοτε καὶ τὰς λοιπὰς νήσους νὰ βλέπῃ ἂν μένουν εἰς τὴν θέσιν τῶν καὶ τοὺς τοποτηρητὰς Ἀγγλοὺς εἰς ἐκάστην τῶν λοιπῶν νήσων, οἵτινες παριστάνουν τὸν ἄρμοστην καὶ ἐνεργ-

γοῦν καὶ αὐτὰς διαταγὰς τοῦ ἄρμοστοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκλέγονται καὶ ἐξαρτῶνται, ὅ· τὴν ἀστυνομίαν ἥτις ἐξαρτᾶται ἀμέσως ἀπὸ τὸν Ἀρμοστην καὶ τοὺς τοποτηρητὰς του καὶ ἀπὸ οὐδένα ἄλλον. γ'· τὰ δικαστήρια κρίνοντα καὶ κατακρίνοντα κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἄρμοστοῦ καὶ τῶν τοποτηρητῶν ἀπὸ τοὺς ὁποῖους συσταίνονται καὶ ὀνομάζονται οἱ δικασταί. δ'· τὴν νομοθετικὴν συνέλευσιν τὴν βουλὴν, τὰς τοπικὰς κυβερνήσεις, δημιουργήματα τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ τῶν τοποτηρητῶν, χωρὶς ἐλευθερίαν νὰ ἐνεργήσουν καὶ μόνον διὰ νὰ λαμβάνουν τὸν μισθὸν καὶ τὴν ἐνοχλήν τῶν πράξεων τῶν τοποτηρητῶν καὶ ἄρμοστων, καὶ διὰ νὰ φαίνεται ὅτι γίνονται ὅλα ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἐπομένως ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι.

Ἡ διοίκησις μας κατ' αὐτὸ τὸ σύνταγμα, δὲν εἶναι οὔτε δημοκρατία, οὔτε ἀριστοκρατία, οὔτε δικτατορία, οὔτε δεσποτεία, οὔτε διάβολος, παρὰ χεῖμερα, τραγέλαφος, χάος καθὼς ἐκεῖνο τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς δημιουργίας. Κατ' αὐτὸ ἔχομεν ἱεραρχίαν τεσσάρων βασιλέων χωρὶς τοὺς ὑποβασιλεῖς.

Α'. Βασιλεὺς. Τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἐν Παρίσις συνθήκη δὲν δίδει ἄλλο δικαίωμα, εἰμὴ νὰ ἐπικυρῶν τοὺς θεμελιώδεις νόμους καὶ ὅστις τώρα ἔχει δικαίωμα.

1. Νὰ διαλύῃ τὰς βουλὰς.

2. Νὰ ὀνοματίζῃ τὸν πρόεδρον τῆς βουλῆς διὰ δύο ἡμίση ἔτη καὶ νὰ τὸν ἐπικυρῶν ἢ ἀκυρῶν διὰ τὰ λοιπὰ δύο ἡμίση, μήπως καὶ εἰς τὸ πρῶτον διάστημα δὲν φερθῇ ὡπὼς αὐτὸς θέλει.

3. Νὰ ἀκυροῖ κάθε νόμον ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἔτους τῆς θεσπίσεώς του.

4. Νὰ ὀνομάζῃ τοὺς δύο δικαστὰς τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου, πάντοτε ἕως τώρα Ἀγγλοὺς καὶ ἐπειδὴ ἐμβαίνει ἐκτακτος δικαστῆς ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς καὶ ὁ Ἀρμοστὴς νὰ σχηματίζῃ τὸ ἀπέξω δικτῦον μήπως καὶ κἀνεὶς ἤθελεν ἐκρύβῃ τὰ κατώτερα δικαστήρια.

5. Νὰ παύῃ κάθε ἐπαγγελματικὸν ἐκτὸς τῶν βουλευτῶν καὶ νομοθετῶν, διὰ νὰ μὴν ἤθελε λάχει καὶ τριεξὶ κανεὶς ἀπὸ τὰ προτάγματα τοῦ παντοδυνάμου ἄρμοστοῦ.

6. Νὰ συγχωρῇ τὰ ἐγκλήματα τῆς καθοσιώσεως διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ βάλῃ νὰ σκοτόνουν ὁποῖον αὐτὸς θέλει καὶ ὕστερον νὰ τὸν ἀθώων, ἂν μὲ τὰ δικαστήρια δὲν δυνηθῇ.

7. Νὰ προσδιορίξῃ τοὺς ἀστυνόμους καὶ ὑπαστυνόμους, νὰ ἔχῃ καὶ τὰ στρατεύματα δηλαδὴ ὅλην τὴν ὀλικὴν δύναμιν. Τὰ ἐπὶ τὰ ὅλα καὶ δὲν μένει τίποτε ἄλλ' ἢ ἀναισχυντία τοῦ μεθυστοῦ Μείτλάνδου εὑρεν ἀκόμη καὶ ἄλλα δικαιώματα διὰ τοὺς

(1) Βλέπε Πολιτικὸν χάρτην τῆς ἑπτανήσου. Ἀναφράξ 9 Αὐγούστου 1839 τοῦ γενναίου Μουσταῆζοῦ.

ἄλλους βασιλεῖς, διὰ τὴν ῥάφην τὸν τρόπον τινὰ εἰς τὸ σακί ἢ καλὴ-
τερα νὰ ἐμβαλαμῶσιν, ὡς Αἰγυπτιακὴν μούμιαν καθὲς Ἑπτα-
νήσιον.

Β'. Βασιλεὺς. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας εἶναι
μακρὰν ἔχοντες δευτέρου βασιλείαν παντοδύναμον, τὴν αὐτοῦ ἐξο-
χότητα τὸν πρωτοκλέπτην τῶν Ἑπτανήσιον Σίρ Λόρδ μέγαν Ἀρ-
μοστήν, ὅστις ἐπειδὴ τὰ ἔχη θλα καὶ δὲν γίνεται ὅτι δὲν θέλει
καὶ γίνεται ὅτι θέλει χωρίς νὰ ἔχη οὐδεμίαν ἐνοχλήν, ἐπειδὴ τὴν
ἀναλαμβάνουν αἱ βουλαι καὶ αἱ τοπικαὶ κυβερνήσεις, εἶναι παν-
τοδύναμος.

Ἀπὸ αὐτὸν ἐκλέγονται ἢ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἢ ἐπαγγελματικοὶ
καὶ αἱ βουλαι.

Ἄνευ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ δὲν ἔχει κανὲν θέσπισμα κύρος
νόμου καὶ δύναται κάθε νόμον νὰ ἀκυρώσῃ διὰ τῶν ὀργάνων τοῦ.

Αὐτὸς εἶναι ἡ ἐκτελεστικὴ δύναμις.

Αὐτὸς εἶναι ἡ ὑψηλὴ ἀστυνομία. (οὔτε ὁ Πάπας Γρηγόριος Ζ΄.)
Καὶ ὁμοῦς ἀν δὲν εἶναι ἀνέκτος εἶναι ἀνέκτος, ἐπειδὴ βάζει
νὰ τὰ κάμνουν αἱ βουλαι καὶ ὅταν τις τὸν κατηγορήσῃ οἱ χάσκον-
τες διὰ ἐπάγγελμα, οἱ τοποτηρήται, οἱ ἀστυνόμοι καὶ ἡ ἐντοὶς
πράγμασι, γελοῦν τὸν λαὸν νὰ ὑπογράψῃ χωρίς νὰ τὰ διαβάξῃ,
ἐπειδὴ Ἰταλικά, ἀναφορᾶς (ἰνδρίτσα) ὅτι ἀπὸ τὴν αὐτοῦ ἐξοχό-
τητα οἱ ἑπτανήσιοι ἀναπνέουν καὶ τὸν ἀέρα.

Γ'. Βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἂν καὶ παντοδύναμος δὲν δύνα-
ται νὰ ἦναι καὶ πανταχοῦ παρῶν, ἐπειδὴ τότε ἤθελεν εἶναι θεὸς
καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Κερκύρας ἑπτανήσιοι ἠδύναντο νὰ ἀναπνεύσουν
ὀλίγον ἐλευθερώτερον ἀέρα, ἀνάγκη καὶ τρίτου βασιλέως, τῆς
αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ πρωτοκλέπτου τῶν ἑπτανήσιων. Ἄνευ τῆς ὑπογρα-
φῆς τῶν τοποτηρητῶν δὲν δύνανται νὰ κάμουν τίποτε αἱ τοπικαὶ
κυβερνήσεις ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐπαγγελματικοὶ ἐξαρτῶνται παρ'
αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ τὸν περιστιχοῦν ψάλλοντες « τῶν σῶν δω-
ρεῶν ἀξίους ἡμᾶς ποίησον ἐξοχώτατε αὐθέντα » γίνεται ὅτι αὐ-
τὸς θέλει χωρίς ἐνοχλήν ἐπειδὴ τὴν ἀναλαμβάνουν αἱ τοπικαὶ κυ-
βερνήσεις.

Δ'. Βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ χωρία εἶναι ὀλίγον μα-
κρὰν καὶ κανεὶς δύναται εἰς κανὲν σπήλαιον νὰ μονάσῃ καὶ κῆσῃ
ἐλεύθερος, ἔχομεν καὶ τετάρτους βασιλεῖς τὰς αὐτῶν ἐκλαμπρότη-
τας τοὺς Ἀλὴ Παῖδας τῆς Ἑπτανήσου Κυρίου μας Κυρίου ἀστυ-
νόμους, οἵτινες δύνανται νὰ κάμουν ὅτι θέλουν καὶ ἔχουν δικαίω-
μα νὰ ψαρεύουν εἰς τὸ διδάρη τῆς Ἑπτανήσου χωρὶς νὰ ἔχουν

καὶ αὐτοὶ ἐνοχλήν ἐπειδὴ ἂν κατηγορηθοῦν πταίουν οἱ χωροφύ-
λακες καὶ οἱ ὑπάλληλοι.

Ε'. Βασιλεῖς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡμπορεῖ νὰ ἐκφύγῃ κανεὶς, ἀκό-
μη μέσα εἰς τὴν ἑπτανήσιαν λίμνην πλέουν οἱ λοιποὶ Ἀγγλοὶ
γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι τελῶναι καὶ ἀρχιτέκτονες καὶ τὸν μὲν
εὐλογοῦν τὸν δὲ καταρῶνται.

Σ'. Βασιλεῖς. Καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη δυνατόν κανεὶς νὰ κρυ-
φθῇ εἰς κάμιναν τρύπαν τοῦ βυθοῦ, οἱ βουτηκτάδες ὠτακουσταὶ
(σμπίροι) ὄντες συνένοχοι τῶν κυρίων τῶν, ἔχουν τὸ δικαίωμα
καὶ αὐτοὶ νὰ ψαρεύουν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἑπτανήσος δὲν εἶναι τὰ
διδάρια τοῦ Μεσαλογγίου θέλει ἀκολουθήσῃ ὅτι ἀκολουθῶς
θέλω ἀποδείξει.

Ἄν κανεὶς κουνισθῇ, διὰ δὲ τὴν μήνιν εἰς ἓνα ξηρόνησον, διὰ
νὰ μάθῃ νὰ μὴν ὀμιλῇ παρὰ ἢ νὰ ζητήσῃ νὰ γείνῃ φαρᾶς ἢ
νὰ σιωπᾷ, νὰ κάμνῃ τὸν ἔρωτα, νὰ ἀναγινώσκῃ ἐφημερίδας καὶ
νὰ παίξῃ τὰ χαρτιά. Αἰωνία σου ἡ μνήμη Ἀλὴ Παῖδα, Ἀβου-
λουβούδ καὶ σὺ Μωάμεθ Β'. ἔμπρὸς εἰς τὸ πολύπλοκον καὶ ἀ-
νεξάντλητον σιδηροῦν ἢ καλῆτερα πλατίνης δίχτυον τοῦ Μεθυ-
στῆ Μεϊτλάνδου ἢ τοῦ μεγάλου, ἐλευθερίου, πλουσίου καὶ ἐνδύ-
ξου Ἀγγλικοῦ ἔθνους, μὲ τὸ ὅποτον ἔκλεισε ἐν μικρὸν καὶ ἀ-
δύνατον ἄλλ' εὐμορφον ψαράκι μὴ τοῦ φύγι.

Διὰ νὰ μὴ ἡμποροῦμεν δὲ νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τοὺς ἐγγυηθέν-
τας βασιλεῖς ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι τις ἑπτανήσιος πρόξε-
νος καμμιάς ξένης δυνάμεως.

Διατὶ δὲ εἶναι οἱ νομοθέται, οἱ βουλευταὶ, οἱ δήμαρχοι, οἱ
ὑπαρχοὶ, οἱ ἀγορανόμοι; Κυριολεκτικῶς διὰ τίποτε ἄλλο παρὰ
διὰ νὰ λαμβάνουν τὸν μισθόν, νὰ ἀναλαμβάνουν τὴν ἐνοχλήν καὶ
νὰ διαιρούμεθα, κατατρωγόμεθα καὶ ἐξευτελιζόμεθα, διὰ νὰ
φαίνεται ὅτι εἴμεθα εἰς ὅτι γίνεται εὐχαριστημένοι. Διὰ νὰ
μὴ χάσῃτε ὁμοῦς τίποτε καὶ μὴ μοῦ φύγῃ καὶ ἐμὲ νὰ μοῦ συγ-
χωρήσετε νὰ τοὺς περάσωμεν ἓνα πρὸς ἓνα καὶ νὰ τοὺς διαβά-
σωμεν τὸ ἀναπαυσίμαρτον.

Οἱ νομοθέται εἶναι διὰ νὰ παριστάνουν τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ·
εἶναι ἐπίτροποι τοῦ λαοῦ· εἶναι ὁ λαός. Πρέπει λοιπὸν, ἀφ' οὗ
σχηματίζομεν κράτος ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον, ἀπὸ τὸν λαὸν
καὶ νὰ ὀνομάζωνται καὶ νὰ ἐκλέγονται. Καὶ ὁμοῦς ἡμεῖς οὔτε
τοὺς ὀνομάζομεν οὔτε τοὺς ἐκλέγομεν ἔχομεν δὲ τὰ κακὰ, τὰς
διαρρέσεις καὶ τὰς διχονοίας τῆς ἐκλογῆς χωρὶς τὰς ὥφελαις.
Ὅταν ὁ Νομοθέτης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ εἶναι τῆς πλη-
ροφάνειας τοῦ, εἶναι ἐξ ἀνάγκης καὶ κατὰ συμφέρον φιλόπατρις.

Ἐπειδὴ ἂν παραβαίνων τὰ χρέη του θυσίασθ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ δὲν μετακλύεται· ἐπειδὴ ἀκόμη κάθε νόμος ἐξαρτᾶται παρ' αὐτοῦ χαλῶνται εἰ κακοὶ καὶ εἰσάγονται καλοὶ· ὁ δὲ λαὸς προοδεύει. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ βάσις τῆς ἐλευθερίας. Ἄλλ' εἰς ἡμᾶς οἱ νομοθέται ὀνομάζονται ἀπὸ τὸ προκαταρκτικὸν συμβούλιον ἔνδεκα μελλόντων νομοθετῶν, δηλαδὴ τῶν πρώην πέντε βουλευτῶν καὶ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς, τῶν τεσσάρων ὑπάρχων τῶν πρωτευόντων νήσων καὶ ἐνὸς τῶν μικρῶν, καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι τοῦ ἀρμοστοῦ δημιουργήματα καὶ πρόβατα τῆς ποιμνῆς, οἱ νομοθέται ἐκλέγονται παρ' αὐτοῦ. Ἄν δὲ διαλυθῇ ἡ γερουσία ἐκτάκτως καὶ σημειῖν ὅτι ὁ ἀρμοστής ἐγελάσθη εἰς τὴν ἐκλογὴν τότε ἀντὶ τῶν τεσσάρων ὑπάρχων ἐμβαίνουσι τέσσαρες νομοθέται τῆς προηγουμένης συνελεύσεως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀρμοστοῦ. Ταῦτα ὅλα διὰ τὸ μὴν ἡμπορεῖ νὰ ἐκλεχθῇ παρ' ὅποιον θελήσῃ ὁ ἀρμοστής. Σχηματίζεται διπλοῦς κατάλογος ὅστις στέλλεται εἰς τὰς νήσους νὰ ἐπικυρωθῇ παρὰ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ εἶναι θερισταὶ καὶ καλοῦνται σκόντροι, ἐκλέγονται ὅσοι ἔλαβον τὴν τύχην νὰ προσκυνήσουν εὐλαβῶς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα ἢ τινὰ ἄλλον Ἀγγλον, ἔχοντα ἐπιβόρην ἀστυνόμον, διοικητὴν, ἀρχιτέκτονα, γραμματεῖα τῆς βουλῆς, μάλιστα δὲ τοῦ Ἀρμοστοῦ διὰ τὸ νὰ ἐπικυρωθοῦν δὲ ἐκεῖνοι ἀπὸ τὸν λαὸν βάλλεται ἄνω κάτω ἡ ἐπτάνησος, οἱ ἀστυνόμοι, οἱ διοικηταὶ οἱ προσμένοντες ἐπάγγελμα, ἡ Ἴονικὴ τραπέζα μὲ τὰ δάνεια, οἱ κεφαλαιοῦχοι κλ. κλ. κλ. Διὰ τὴν νὰ πέρνουν μερικοὶ ἀνθρωπῶν 45 τάλαρα τὸν μῆνα, διότι ἀτιμάσθησαν καὶ ἐπώλησαν τὴν πατρίδα των ἢ ἂν γείνουσαν βουλευταὶ 9 τὴν ἡμέραν.

Ἐπειδὴ οἱ νομοθέται εἶναι ἔργα τοῦ ἀρμοστοῦ, κάμνουν ὅ,τι θέλει ὁ ἀρμοστής καὶ ἂν μὲν αὐτὸς θέλει τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ καλὸν ἐστίν, ἂν δὲ νὰ τὸν ἐξορίσῃ οἱ νομοθέται χωρὶς νὰ ἀναγνώσουν τὸ θέσπισμα ὑπογράφουν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ὡς ἄνθρωποι δυνατόν νὰ αἰσθανθοῦν τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως καὶ νὰ ζητήσουν κἀνὲν δικαίωμα τοῦ λαοῦ τὸ ὅποιον νὰ μὴ ἔλῃ ὁ ἀρμοστής, ὁ μὲν ἀρμοστής καὶ τὸ ὄργανον τοῦ ἢ βουλῆ δύναται νὰ προβάλλῃ ὅ,τι θέλει καὶ ὅταν θέλει, ἀλλ' ὁ νομοθέτης δὲν δύναται εἰμὴ μίαν φοράν, ἀφ' οὗ πρὸ δύο ἡμερῶν εἰδοποιήσῃ τὸν ἀρμοστήν καὶ λάβῃ τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὴν νομοθετικὴν συνέλευσιν. Ἄν ὅλοι ἠνωμένοι ζητήσουν τι τοὺς διαλύει. Ἀκοεῖς λαὸς τί εἶναι ἡ νομοθετικὴ συνέλευσις; Καὶ ὁμοῦς διὰ τὸ νὰ τηγαίνουσαν μερικοὶ μασκαράδες νὰ σὲ πωλοῦν καὶ νὰ ἐξευτελίζων-

ται διὰ τὸ νὰ φαίνεται ὅτι εἶσαι εὐχαριστημένος εἰς ὅ,τι γίνεται, ἐγέμισες πάθη, ἔχθρας, καταδρομάς, καταδυναστείας, διηρέθησαν οἱ ἀδελφοί, οἱ φίλοι, οἱ συγγενεῖς καὶ ἐξευτελέσθημεν. Τί ἐπέτυχες σὺ ἂν λάβῃ τὰ 45 τὸν μῆνα ὁ Κούτσης καὶ ἔχι ὁ Ἀλάς;

Ἄμποτε νὰ ἐκλέγωντο ἀμέσως ἀπὸ τὸν ἀρμοστήν· ἐπειδὴ δὲν ἐφαίνετο ὅτι εἰμεθα εὐχαριστημένοι εἰς ὅ,τι πρὸς ἀφανισμόν μας γίνεται· καὶ δὲν ἦσαν αἱ 30,000 τάλαρα ἀδικοὶ μισθοὶ τῶν νομοθετῶν, καὶ ὁ λαὸς ἐλαφρύνετο ἀπὸ ἀλλοῦς τόσους φόρους, ἐπειδὴ οἱ μισθοὶ τῶν νομοθετῶν λαὸ εἶναι τὸ αἷμα καὶ ὁ ἰδρώς σου χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεσαι· ἐπειδὴ δὲν δύνασαι νὰ τριῖξῃς ἂν δὲν πληρώσῃς φόρους, εἰς κάθε δὲ καιρὸν ἡ Ἀγγλία δὲν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ὅτι ἡμεῖς τὰ ἐκάμαμεν. Ὁ δρισμὸς τοῦ ἐπτανησίου νομοθέτου εἶναι «ζῶον ἄλαλον μὲ 45 τάλαρα τὸν μῆνα, καὶ 100 εἰς κάθε ταξίδιον τοῦ εἰς Κέρκυραν διὰ τὰ στρα-» βὰ του ἔξοδα διὰ τὸ νὰ ὑπάγῃ εἰς Κέρκυραν δις τῆς πενταετίας » ἢ τρίς νὰ καθήσῃ εἰς μίαν πολυθρόναν τῆς νομοθετικῆς συνε-» λεύσεως νὰ ἀποκοιμηθῇ, ἕως ὅτου νὰ ἐτοιμασθοῦν οἱ νόμοι καὶ » νὰ τοὺς ὑπογράψῃ μὲ κλεισμένα τὰ ὀφθαλμοὶ.»

Ἀπὸ τοὺς μισθοὺς δὲ ἐκεῖνους ὠφελοῦνται καὶ ἐκεῖνοι ἢ ὠφελεῖται ὁ λαὸς; ὄχι· ἀλλὰ ἡ κακομαθαίνουσαν μὲ τὰ πολλὰ καὶ πρὶν τῆς πενταετίας χρεοκοποῦσαν, ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐξοδεύουν εἰς τὴν πολυτελείαν (τὰ λοῦσα) μόνον ἡ λέρα τοῦ παρὰ μένει εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐμπόρων, ἢ τὰ φυλάττουν καὶ ἀγοράζουν τοὺς ἀλλοῦς, ἀλλὰ σπανιώτατα, ἢ κάμνουν δοκτόρους καὶ μᾶς φονεύουν, μᾶς κρισολογοῦν καὶ μᾶς διαφθεῖρουν· μάλιστα τὰ ἀνθρώπα των ἔξοδα δίδουν τὸν τόνον καὶ μιμούμενοι καὶ οἱ λοιποὶ ἀφανίζομεθα.

Ἄμ' ἡ βουλὴ; Εἰς τὰ συνταγματικὰ ἐλεύθερα καὶ ἀνεξάρτητα κράτη καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ εὐνομούμενα ἡ Βουλὴ εἶναι σωτήριος χαλκήνους κατὰ τῆς ὁρμῆς τοῦ λαοῦ καὶ τῶν καταχρήσεων τῆς κυβερνήσεως. Ἄλλ' εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸ φαινόμενον σχηματίζει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, δηλαδὴ νὰ ἐκπληρῇ τοὺς νόμους καὶ ὁμοῦς οὐτε ἐκτελεστικὴ, οὐτε νομοθετικὴ εἶναι παρὰ στά-τουαῖς τὰς ὁποίας κινοῦν τὰ ἐλατήρια τοῦ ἀρμοστοῦ, διὰ τὸ νὰ ὑπογράφουν ὅ,τι παρουσιάσει ὁ ἀρμοστής καὶ νὰ λαμβάνουν τὸν μισθόν. Οὗτοι ἐκλέγονται κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπὸ τὴν νομοθετικὴν συνέλευσιν ἐκ τῶν νομοθετῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη δημιουργία τοῦ ἀρμοστοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος ἔχει δικαίωμα νὰ μὴ ὑποτάσσῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ εἰς τὰ ὕστερα νὰ παρουσιάσῃ δι-

πλοῦν κατάλογον νομοθετῶν νὰ ἐκλεχθοῦν, εἶναι ἔργα τῶν ἔργων τοῦ ἀρμοστοῦ ἢ ἀμέσως ἔργα τοῦ ἀρμοστοῦ.

Καὶ μόλον τοῦτο δὲν ἔχουν ἐλευθερίαν οὔτε δικαίωμα νὰ ἐνεργήσουν· ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀρμοστής καὶ ὁ πρόεδρος ἔχει δικαίωμα νὰ προβάλλῃ νόμους, οἱ δὲ βουλευταὶ ὅταν θέλουν νὰ προβάλλουν τι, τὸ λέγουν ἐκστόματος διὰ νὰ παρακινήσουν τὸν πρόεδρον νὰ τὸ προβάλλῃ· αὐτὸς συμβουλευέται τὸν ἀρμοστήν ἂν συμφέρῃ· ἂν δὲν τὸν προβάλλει καὶ ὁ βουλευτὴς ἐπιμένει ἀνάγκῃ νὰ τὸ παρουσιάσῃ ἐγγράφως μὲ τὴν ὑπογραφήν δευτέρου βουλευτοῦ, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὸν ἀρμοστήν νὰ τὸ προβάλλῃ. Ἐντούτοις ἂν δὲν θέλῃ ὁ ἀρμοστής καὶ ἔχει τοὺς τρεῖς τῶν βουλευτῶν, τὸν ἀφίνει καὶ τὸ προβάλλει καὶ ἔπειτα τὸν ἔχει εἰς τὸ μάτι· ἂν δὲν ἡμπορῇ νὰ λάβῃ τρεῖς βουλευτάς δημιουργήματά του μὲ τὸ μέρος του, δὲν ἀφίνει νὰ προβληθῇ, καὶ ἂν ἀρίστῃ, ὕστερον δὲν τὸ υπογράφει καὶ εἶναι ἀκυρον. Χωρὶς πολυλογίαν « Ἐπιτανήσιος βουλευτὴς εἶναι ζῶν ἄλαλον μὲ » 9 τὴν ἡμέραν ἢ 250 τὸν μῆνα, διὰ νὰ ὑπογράψῃ ὅ,τι παρουσιάσῃ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς, καὶ ἂν ἦτον ἀκόμη νὰ τὸν » κρεμάσουν· ἐπεὶ δὲν τὰ διαβάθουν οὔτε. » Ὁ δὲ πρόεδρος τῆς βουλῆς « ζῶν μιμητικὸν μὲ 500 τὸν μῆνα διὰ νὰ ἦναι τὸ » στόμα καὶ ἡ σικὰ τοῦ ἀρμοστοῦ. »

Ἡδύνατο κάλλιστα νὰ λείψῃ ἡ βουλή. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ὅ,τι γίνεται, δὲν εἶχμεν τὴν ἐνοχὴν ὅτι εἴμεθα εὐχαριστημένοι καὶ ὅτι ἀπὸ ἡμᾶς γίνονται τὰ πάντα, ἔλλειπον τὰ 250 κατὰ μῆνα τοῦ κάθε βουλευτοῦ καὶ τὰ 500 τοῦ προέδρου· ἔλλειπον ἐπομένως καὶ ἄλλοι τόσοι φόροι ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, δηλαδὴ ὑπὲρ τὰς 40,000 τάλαρα κατ' ἔτος.

Τὰ δὲ χρήματα ἐκεῖνα ὠφελοῦν ἂν ἐκείνους ἢ τὸν τόπον; ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαδόλου μαζώματα ἀνέμου σκορπίσματα· συμβαίνει ὅ,τι καὶ εἰς τοὺς νομοθέτας, ἀλλ' εἰς μεγαλύτερον βαθμόν· πρὶν ἐκδοῦν ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα χρεοκοποῦν, χωρὶς νὰ μένῃ, εἰμὴ ἡ λέρα τοῦ παρὰ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐμπορίου, ἐπεὶ δὲ ἐξοδεύονται εἰς τὴν πολυτέλειαν, ἢ τοὺς δοττορούς, ἢ ἂν εἰκονομίῃ κανεῖς ἀγοράζει τοὺς ἄλλους· οἱ λοιποὶ μιμούμενοι κακομανθάνουν καὶ ἀφανίζονται καὶ ἐκεῖνοι. Ἀκούς λαεὶ τί εἶναι οἱ νομοθέται σου καὶ βουλευταὶ σου διὰ τοὺς ὁποίους διαιρεῖσαι καὶ σκοτύνεσαι; Νὰ σὲ πωλήσουν ἢ διὰ νὰ γεμίσουν ἀνάγκας καὶ νὰ χρεοκοπήσουν διὰ νὰ καταφάγουν ὕστερον τὸ τῶν ἄλλων καὶ μὲ τὸ παράδειγμά των νὰ ἀφανίσουν καὶ ἄλλους ἢ νὰ κάμουν χρήματα καὶ νὰ σὲ ἀγοράσουν.

Ἄμ' αἱ τοπικαὶ κυβερνήσεις; Οἱ ὑπαρχοὶ καὶ οἱ ἀγορονόμοι παριστάνουν τὴν κοινότητα· εἶναι τῆς κοινότητος καὶ εἰς αὐτοὺς πρέπει νὰ ἐμπιστεύονται τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος. Πρέπει λοιπὸν ὁ λαὸς νὰ τοὺς ὀνομάζῃ καὶ νὰ τοὺς ἐκλέγῃ καὶ ἐνταυτῷ νὰ ἔχουν δύναμιν νὰ ἐνεργήσουν ἐντὸς τῆς κοινότητος. Ἄλλ' εἰς ἡμᾶς ὁ μὲν δήμαρχος ἢ ὑπαρχος ἐκλέγεται παρὰ τῆς βουλῆς δι' ἐπικυρώσεως τοῦ ἀρμοστοῦ, δηλαδὴ κυρίως παρὰ τοῦ ἀρμοστοῦ καὶ ἐκ τῶν δουλικωτέρων νομοθετῶν· οἱ ἀγορονόμοι, ἀπὸ τὸν δήμαρχον καὶ τὸν διοικητὴν, ἐπεὶ δὲ ὁ λαὸς τοὺς ἐπικυρόνει μόνον καθὼς καὶ τοὺς βουλευτάς καὶ ὁμοιως οὔτε δύναμιν ἔχουν νὰ ἐνεργήσουν, ὥστε καταντᾷ νὰ ἦναι διὰ τὸν μισθὸν καὶ τὴν ἐνοχὴν τῶν πράξεων τῶν διοικητῶν καὶ ἀρμοστῶν. Τίποτε δὲν γίνεται εἰς τὰς κοινότητας ἀνευ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ καὶ γίνεται ὅ,τι θέλει ὁ Ἀγγλὸς διοικητής, ἀνένοχος ἐπεὶ δὲ τὴν ἐνοχὴν τὴν ἀναλαμβάνουν οἱ δήμαρχοι καὶ ταμεῖαι καὶ εἰσαγγελεῖς καὶ ἀγορονόμοι. Ἀλλὰ διὰ νὰ φαίνεται ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι καὶ ανεξάρτητοι εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν κοινότητων μας καὶ ὅτι εἴμεθα εὐχαριστημένοι καὶ ἐδῶ 25,000 ἕως 30,000 τάλαρα κατ' ἔτος, μὲ ζημίαν τῶν ἐπαγγελματικῶν καὶ φόρους ἀναλόγους ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ.

Μὲ τὴν μικρὰν δὲ δύναμιν ἥτις μένει εἰς τὰς τοπικὰς κυβερνήσεις γίνεται τίποτε; ἡδύνατο νὰ γείνουν πολλὰ. Ἄλλ' ἐπεὶ δὲ οὔτε τίμιος πολίτης συντρέχει εἰς τὰ ἐπαγγέλματα διὰ νὰ ἦναι ὄργανον τῆς τυρανίας, οὔτε καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς συμφέρει νὰ ἦναι τοιοῦτοι εἰς τὰ πράγματα ἐπεὶ δὲ φοβοῦνται τὴν ἀντίστασιν εἰς τὰς πράξεις καὶ καταχρήσεις των, εἰς τὰς ἀρχὰς εἶναι τὸ κολοκάθι τοῦ ἐπιτανησιακοῦ λαοῦ, καὶ οὔτε γνωρίζουν, οὔτε θέλουν νὰ κάμουν καλὸν ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὸ πῶς νὰ ὠφελήσουν τοὺς φίλους των καὶ ἐκτείνουν τὴν ἐπιβρόχην των, διὰ νὰ ἔχουν τὸ μονοπωλεῖον τῶν ἐπαγγελματικῶν, παραλύουν δὲ καὶ ἐμποδίζουν κάθε κίνημα πρὸς ἐξυμωσίαν τῶν πόνων τοῦ λαοῦ, καταδιώκοντες κάθε ἀληθὴ φίλον τῆς πατρίδος. Δὲν εἶναι βεβαίως λοιπὸν ἂν ἡ διοίκησίς μας εἶναι χάος καὶ τὰ πάντα εἰς παραλυσίαν καὶ νέκρωσιν· ἂν τὰ διατάγματα μεταβαλλόνται ὡς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης, ὥστε φαίνεται ὅτι εἰς τὴν ἐπὶ τὴν εὐρήν τὸ ἀεικίνητον καὶ κάθε τίμιος καὶ ἄξιος κουράζεται καὶ ἀηδιάζει. Δὲν εἶναι ὁμοίως τυχερὸν χάος, ἐπεὶ δὲ εἰς τὸ μέτρο ἐκεῖνο τοῦ χάους, ὅστις ἀνακατεύσῃ καλὰ, βλέπει τὸν λαὸν γαμπερτῇ ἐμπορικῶν ὑπολογισμῶν τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ κρατῇ τὸν λαὸν ἀμαθῆ, νὰ τὸν διαιρῇ, νὰ τὸν διαφθείρῃ καὶ πτω-

χῆνη, διὰ τὰ τὸν ἐξορίσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα του ἢ τὰ τὸν ἔχῃ εἰλωτας. Αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ καὶ δρόμοι ἀμελοῦνται καὶ φθείρονται ἕως οὗτου νὰ χαλάσουν ὀλοτελῶς καὶ χρειάζονται κατασκευὴν ἐκ νέου, ἐνθ' ὡς ἔργον τοῦ « Φαβρική κογιόν » κατέφαγον καὶ θέλουν καταφάγῃ δεκαπλάσια, διὰ τὰ πλουτίσουν οἱ ἄρμοσταί, καὶ διοικηταί, καὶ ἀρχιτέκτονες καὶ ἀστυνόμοι καὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν. φόροι δὲ καὶ ἀγγαρεῖαι ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ. Τὰ μοναστηριακὰ παρεδόθησαν εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν καὶ σταυροῦνται, ἐνῷ διὰ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν ἠδύναντο νὰ συστηθῶν καὶ διατηροῦνται καὶ φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Τὰ σχολεῖα μένουσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν διδασκάλων καὶ εἶναι ἔρημα, ἐνῷ μὲ ὄλας τὰς δυσκολίας τῶν πληρωμῶν αἱ ὁποῖαι τὰ κατέστησαν μερικὰ, ἂν οἱ ὑπαρχοὶ καὶ ἀγορανόμοι καὶ ὡς ἀπλοὶ ἀκόμη πολῖται ἤθελον τὰ ἐπισκέπτονται, ἤθελε καὶ ἡ ἀμίλλα διεγείρεται καὶ οἱ διδάσκαλοι ἐπιμελοῦνται καὶ μεγίστην ὠφέλειαν φέρουν, ἐνῷ τώρα βλαπτου καὶ κατὰ τύχην μόνον εἶναι ὠφέλιμα. Ἡ ἀγορὰ εἶναι κόλασις, τὰ μέτρα καὶ τὰ βάρη ἐλείπη, τὸ ψωμί πιτυρον, αἱ χειρότεροι τροφαὶ μὲ βλάβην τῆς δημοσίας ὑγείας πωλοῦνται. Ἀλλ' ὁ μὲν ψωμᾶς προσφέρει πῆταν τοῦ ἀγορανόμου ὡς οἱ παλαιοὶ κλέπται τοῦ Ἑρμοῦ, ὁ ψαρῆς ψῆρι, ὁ κρεοπώλης σικῶτι καὶ περνᾷ ἐντούτοις τὰ καλοκάθια τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐθνῶν. Διὰ τὴν ἀμέλειαν καὶ παράλυσιν τῶν σχολείων οἱ νέοι φεύγοντες ἀπροετοίμαστοι ἀποτυγχάνουν εἰς τὰ ταξίδια τῆς Εὐρώπης μὲ οἰκονομικὴν καὶ ἠθικὴν βλάβην καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἢ οἱ γονεῖς ὑποχρεοῦνται διὰ στοιχειώδη μαθήματα νὰ χρεδύνονται καὶ καταστρέφονται διατηροῦντες τὰ τέκνα τῶν μακρὰν τῆς πατρίδος καὶ τῶν φροντῖδων τῶν.

Ἀμ' οἱ δικασταί; οἱ δικασταὶ πρέπει νὰ ᾔναι τίμιοι καὶ ἄξιοι, ἐπεὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἡ περιουσία, ἡ τιμὴ, ἡ ἐλευθερία καὶ ζωὴ τῶν πολιτῶν καὶ πρέπει νὰ ᾔναι ἐλεύθεροι νὰ κρίνουν κατὰ νόμον καὶ κατὰ συνείδησιν. Ἀλλ' εἰς ἡμᾶς διὰ τὰ δύναται ὁ διοικητὴς καὶ ἄρμοστὴς νὰ ἐπιτυγχάνῃ ὅ,τι δι' αὐτῶν θέλει δὲν ἐκλέγει οὔτε τοὺς ἀξιοτέρους οὔτε τοὺς τιμιωτέρους, ἀλλ' ὅσους εἶναι βέβαιος ὅτι θέλουν τὸν χρησιμεύει ὄργανα. ἐπεὶ δὲ ἡ τιμιότης ἐνωμένη μὲ τὴν ἀξίαν τρομάζει τὸν τύραννον διὰ τὰ τοὺς ἔχῃ δὲ δούλους μεγάλους μισθοὺς καὶ ἀντιμισθίας μὴ τύχῃ καὶ ξεμάθουν. Ἦτο δυνατόν οἱ δικασταὶ νὰ διανέμουν τὸ δίκαιον χωρὶς νὰ προσβάλουν τὰ συμφέροντα τῶν Ἀγγλῶν, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρέπει νὰ ᾔναι τυφλὰ τῶν ὀργάνων, ἢ δικαιοσύνη εἶναι

δῶρον τῆς ραδιουργίας καὶ ἀτιμίας. Τί χάος! ὅποια αἰσχροτήτης! ὁ δικαστὴς ἔχει 80, 90, 100, 120, κατὰ μῆνα καὶ ἀντιμισθίας διὰ τὰ μὴ ξεμάθῃ, ἀλλ' ἂν ὁ ἄρμοστὴς, ἢ ὁ διοικητὴς θέλει νὰ καταδικάσῃ τινὰ, ἢ νὰ τὸν ἐξορίσῃ, ἢ νὰ τὸν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὸ μέσον, ἢ νὰ ἐκθέσῃ τὸν τόπον, ἀφαιρῶν ἀπὸ τὸν καταδικαζόμενον καὶ τὴν παρηγορίαν ἀκόμη τῆς ἀδικίας καὶ τυραννίας, οἱ δικασταὶ εἶναι ἔτοιμοι ἂν περάσῃ ἀπὸ τὰ μικρὰ δικαστήρια, εἰς τὸ ὑπέρτατον συμβούλιον τὸ ἐξωτερικὸν δικτυον εἰς τὸ ὅποιον ἐκτάκτως συνεδριάζει ὁ ἄρμοστὴς, ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς, καὶ ὑπάρχουν δύο δικασταὶ Ἀγγλοὶ, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφυγῇ κανεὶς.

Οἱ νόμοι εἶναι μεταφυτεύματα τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἀνάρμοστοι εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ οὔτε ὁ δικηγόρος οὔτε ὁ δικαστὴς δύναται οὔτε ὁ τόπος εἶναι ἐπιδεκτικὸς νὰ ἐφαρμοσθῶν καὶ τὸ δίκαιον καθὲν μέραν διὰ τὴν ἀτιμίαν τῶν δικαστῶν, διὰ τὴν ραδιουργίαν καὶ ἀμάθειαν τῶν δικηγόρων, διὰ τοὺς ἀναρμόστους νόμους, θυσιάζεται, ὥστε τὰ δικαστήρια εἶναι παγὶς τῶν ἀθῶων καὶ τῶν τιμίων καὶ τὸ πρῶτιστον σχολεῖον τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἐπιπορίας, καὶ τῆς διαιρέσεως· αἱ δὲ κριστολογίαι δὲν εἶναι ὠφελίμοι εἰμὴ εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ τὸ ταμεῖον δηλαδὴ τοὺς Ἀγγλους.

Ἀμ' ἡ Ἀστυνομία; Ἡ Ἀστυνομία εἶναι διὰ τὰ ἐκπληροῦνται τὰ διατάγματα τῆς κυβερνήσεως, αἱ ἀποφάσεις τοῦ δικαστοῦ καὶ νὰ διατηρῇται ἡ ἐσωτερικὴ ἡσυχία. Εἰς ἡμᾶς ὅμως δὲν εἶναι διὰ τὰ μὲν καθεὶς ἡσυχος εἰς τὸ ἔργον του, ἀσφαλὴς εἰς τὰ κτήματά του, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ζωὴν του, ἐπεὶ δὲ καθόσον ἀποβλέπει ταῦτα ὅ,τι κάμει ὁ φόβος τῆς τυραννικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἰδέας τῆς Ἀγγλικῆς δυνάμεως καὶ εἰς Κέρκυραν καὶ εἰς Παξοὺς καὶ εἰς Λευκάδα καὶ εἰς Κεφαλληνίαν καὶ εἰς Ζάκυνθον ἤλθον λησταὶ καὶ ἐλῆστευσαν καὶ ἐφυγον καὶ ὅταν θελήσουν αἱ πύλαι ἀνεωγμέναι, οὔτε κανεὶς δύναται νὰ ἔχῃ πρὸς ἀσφαλείαν του ὅπλα ἂν δὲν πληρώσῃ τὸν τέρεμέ. Δὲν εἶναι ἡ ἀστυνομία διὰ τὰ ἀσφαλίξῃ ἐσωτερικῶς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου, ἐπεὶ δὲ κάθε πολίτης εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀστυνόμου καὶ τοῦ διοικητοῦ διὰ τὰ τὸν φυλακίσῃ ἢ νὰ τὸν σηκώσῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν, τὰ τέκνα του, τοὺς γονεῖς του καὶ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ τὸν ἐξορήσῃ διὰ ὀκτὼ μῆνας εἰς κἀνὲν ἑρπύριον καὶ ἐκεῖ νὰ κινδυνεύῃ καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ θυσιαζῶνται αἱ οἰκιακαὶ τοῦ υποθέσεις χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί. Οἱ ἀλλήθεις ὁμως κλέπται καὶ ἀτιμοὶ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ

ἐξετάζουν καθένα τι λέγει, τι πράττει, τι στοχάζεται, χωρίς ἢ υποψία νὰ τὸν ἀφίη καὶ ἤσυχον. Δὲν εἶναι ἡ ἀστυνομία διὰ νὰ σοῦ φυλάξῃ τὴν τιμὴν, ἐπεὶ καὶ παραδείγματα ἔχομεν καὶ αἰτίας εἶναι καὶ τὴν τιμιώτατα τρομάζει. Δὲν εἶναι διὰ νὰ σοῦ ὑπεραπισθῇ τὰ δίκαια· ἐπεὶ δὲν εἶσαι ἀνένοχος σὲ καταδιώκει, τοὺς δὲ ἐνόχους ἀπολύει δὲν πληρώσουν διὰ νὰ ᾗναι ὄργανά της. Δὲν εἶναι διὰ νὰ σοῦ ἀσφαλίσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν ἀλλὰ εἰς τὸν καιρὸν τῶν συγκλήτων νὰ σε μεταφέρῃ ἀπὸ φυλακὴν εἰς φυλακὴν, ἀπὸ μαγαζὶ εἰς μαγαζὶ καὶ ἀπὸ τρύπαν εἰς τρύπαν διὰ νὰ ψυφῇς ὅποιον αὐτὴ θέλει.

Ἰδοὺ λαὸς ἡ διοικήσεις τὴν ὁποίαν τὸ ἐλεύθερον τὸ μέγα, τὸ ἰσχυρὸν καὶ θαλασσοκράτορ τῶν Ἀγγλῶν ἔθνος σοῦ ἔδωκε ἀντὶ ἐκείνης τὴν ὁποίαν αἱ εὐργέτιδες δυνάμεις διὰ τῆς ἐν Παρισίοις συνθήκης σὲ ἐγγυήθησαν διὰ νὰ μένης ἡσυχος καὶ προσδεύεις εἰς τὴν ἀρετὴν τὰ φῶτα καὶ τὰ πλοῦτη. Ἀλλὰ τί ἐπεταί ἐκ τῆς κυβερνήσεως ταύτης ἀμέσως; ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουν ὅλην τὴν δύναμιν καὶ χαίρονται ὅλα τὰ δικαιώματα, διὰ νὰ ἔχουν δὲ καὶ τοὺς ἐπαγγελματικούς τυφλὰ ὄργανα, μεγάλοι μισθοὶ καὶ μεγάλοι ἐπομένως φόροι ἀπὸ μέρος σου· ἀπομακρύνουν τοὺς ἀξίους τιμίους καὶ φιλοπάτριδας ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τὰ συμφέροντά μας θυσιάζονται καὶ τὰ πάντα θέλει εἶναι χάος καὶ κόλασις· ὅτι ἐπεὶ οἱ μισθοὶ μεγάλοι καθεὶς θέλει σιωπᾶ καὶ προσκολλᾶται εἰς τὴν κυβερνήσιν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐπάγγελμα θυσιάζων τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ. ὅτι ἐπεὶ ὁ ἄρμος τῆς, οἱ διοικηταὶ καὶ οἱ λοιποὶ Ἀγγλοὶ εἶναι ξένοι καὶ ἔρχονται διὰ νὰ πλουτίσουν καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν ἐγγύησιν οὔτε ὑπεράσπισιν, αἱ μεγαλήτεροι κλοπαὶ καὶ καταχρήσεις θέλουν συμβαίνει εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν· ὅτι ἡ νομοθεσία μας θέλει εἶναι χάος καὶ ἡ πατρίς μας ἡ κόλασις. Τῷ ὄντι ἐκ μὲν τῶν τιμῶν καὶ ἀξιών μας πατριωτῶν ἄλλοι μὲν ἐντρέπόμενοι νὰ χρυσιμεύουν ὄργανα τυραννίας ἀτιμίας καὶ διαφθορᾶς ἄλλοι φεύγουν τὴν ἀτιμίαν καὶ κατασχόνην εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν, ἄλλοι κουραζόμενοι καὶ ἀπιστοῦντες εἰς τὴν καλητέρευσιν τῶν πραγμάτων ζητοῦν τὴν εὐδαιμονίαν των εἰς τὴν οἰκογενεῖάν των κλαίοντες τὴν τύχην τῆς πατρίδος των, ἄλλοι στενοχωρούμενοι ἐκ τῆς ἀνάγκης ἀκολουθοῦν ταλανίζοντες τὴν τύχην των, ἄλλοι ἀπελπιζόμενοι ξεθυμῶντες εἰς τὰς διασκεδάσεις διὰ μὴ σκάσουν, σὺ δὲ λαὸς ποτιάζεις ὥς ἡ μέλισσα καὶ μὲ τοὺς φόρους τὰ δικαστήρια, καὶ τὴν πολυτέλειαν τὴν ὁποίαν σοῦ εἰσῆζαν εἶσαι σκοτισμένος καὶ τρέχεις τὸν κόσμον πλανήτης διὰ νὰ κουβαλῇς τῶν Ἀγγλῶν καὶ μερικῶν φαγάδων

νὰ σπαταλοῦν καὶ διαφθείρωνται. Ἀλλ' ὅμως παρατηροῦντες τὴν ἁρμονίαν τῶν κακῶν εἰς ἡμᾶς ὅλα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαγῇθον ὡς ἄμμεσον ἐξαγόμενον τῆς κακῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἀμείνων ἐνέργεια τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμπορικοῦ ὑπολογισμοῦ, ἐπεὶ κρατεῖται ἀμαθῆς, διαιρεῖται, διαφθείρεται καὶ πτωχύνεται καὶ φανερά στενοχωρεῖται· ἡ νὰ ἀρήσῃ τὴν πατρίδα σου, ἡ νὰ πλουτίσῃς ἐκτὸς αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν, διὰ νὰ ἐπιστρέφῃς καὶ νὰ σοῦ τὰ πέρνῃ καὶ πάντοτε νὰ ᾗσαι πτωχὸς καὶ ἀθλιός. Ἡ τύχη σου εἶναι χειροτέρα παρὰ ἐκείνην τῆς Μελίτης, καὶ ἀκούσε.

Μᾶς κρατεῖ ἀμαθεῖς· Ἀφοῦ ἡ Ἀγγλία ἀδίκως καὶ παρὰ τὴν συνθήκην μᾶς ἀφῆρεσε τὴν ἐλευθερίαν, ἄλλον λόγον δὲν ἔδυνάτο νὰ φέρῃ εἰμὴ ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ μᾶς ἀναθρέψῃ καὶ τοῦτο λέγει ὁ Λόρδ Ρώσσελ εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κ. Μουστοξύδου· εἶχε δὲ χρέος νὰ πράξῃ τοῦτο ἐπεὶ ἡμεῖς χωρὶς αὐτὴν εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἔθεσε δὲν ἔδυνάμεθα νὰ τρίζωμεν. Ἀλλὰ ἂν ᾗθελε νὰ μᾶς ἀναθρέψῃ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ; Ὁ λαὸς ἦτον ἀπλοῦς μὲ τὰ ἥθη του καὶ ἱκανὸς νὰ λάβῃ ὅποιανδήποτε μόρφωσιν καὶ ἦτο λαὸς Ἑλλήν· εἶχε τὴν θρησκείαν τοῦ τὴν ὁποίαν ἡ φραγκικὴ καταδρομὴ δὲν ἔκαμε παρὰ νὰ ριζώσῃ βαθύτερα καὶ νὰ καταστήσῃ ἱερωτέραν, εἶχε τὴν γλῶσσαν τοῦ τὴν ὁποίαν ὁ ἔχθρος τοῦ ἑλληνισμοῦ Βενετιανισμὸς δὲν ἔκαμε παρὰ νὰ στηρίξῃ, ἐπεὶ τὸ στοιχεῖον τῶν εὐγενῶν πλησιάζων τὴν ἀρχὴν ἐβενετσιάνισε καὶ διὰ νὰ διατηρῇται ἦτο χωρισμένη ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ τὸν κατέθλιβε. Ἐπρεπε λοιπὸν ἂν ᾗθελε νὰ ἀναθρέψῃ τὸν λαὸν νὰ τοῦ ἀνεγείρῃ πρῶτον τὴν ἐθνικότητα τοῦ δηλαδὴ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν του. Ἀλλ' ἐξεναντίας τὴν μὲν θρησκείαν, ἀφ' οὗ εἶδε ὅτι δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν ὑπεδούλους καὶ τὴν ἐσάλευσεν, τὴν δὲ γλῶσσαν κατεπίεσεν ἀκόμη περισσότερο, ἐνῷ φαίνεται ὅτι τὴν θεραπεύει, διὰ νὰ ἔχουν οἱ ὀλίγοι γινώσκοντες Ἰταλικά καὶ Βενετσιανίζοντες τὸ μονοπωλεῖον τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ ὁ λαὸς μένων ὑπὸ αἰωνίαν ἐπιτροπὴν νὰ τυραννῇτε αἰωνίως. Ἀγγλίας ἂν καθὼς ἐταπεινώσας τοὺς εὐγενεῖς πτωχύνουσα καὶ διαφθείρουσα αὐτοὺς ἀνέτρεφες τὸν λαὸν ἀνεγείρουσα τὴν γλῶσσαν του καὶ βοηθοῦσα τὴν θρησκείαν του, ᾗθελα σοῦ γράφει τὸ ἐγκώμιόν σου ἐνῷ τώρα σοῦ γράφω τὴν δικαιωματικὴν καταδίκην σου· ἀλλὰ τίποτε δὲν ἔκαμες παρὰ νὰ καταστρέψῃς τὴν ἀνάστασιν καὶ διαφθείρῃς. Ἐπρεπεν ἀφ' οὗ ᾗθελες νὰ εἰσάγῃς τοὺς νόμους, τὰ φῶτα καὶ τὰς τέχνας τοῦ ἐλευθέρου πολιτισμοῦ, νὰ παιδεύθῃ ὁ λαός. Ἀλλ'

εἰς τοῦτο ἀπήτουντο προηγουμένως ἄνθρωποι ἐντόπιοι ἔχοντες συμφέρον εἰς τὴν πρόοδον τῆς πατρίδος νὰ φωτισθοῦν εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῆς εὐρώπης καὶ ἐπιστρέφοντες νὰ ὀργανήσουν καὶ διευθύνουν τὰ τῆς παιδείας· ἔπρεπε νὰ ἡπαξ ἐσκέπτοντο διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ ἐμόρφωσαν ὀργανισμόν τινα, νὰ μένῃ καὶ νὰ διορθώνηται ἀργὰ καὶ φρονίμως εἰς τὸ κρεῖττον· ἔπρεπε πρὸ πάντων νὰ καταστήσῃ τὴν παιδείαν συμφέρον διὰ νὰ τρέφεται ἡ ἀμιλλα.

Ἀλλὰ σὺ κυβέρνησις τίεκαμες; Σχολεῖα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ, ἀλληλοδιδασκτικὰ καὶ δευτερεύοντα, ἀκαδημίας καὶ Πανεπιστήμια, Κολλέγια καὶ Σεμενάρια, πρότυπα καὶ γεωργικὰ διὰ νὰ ἐξοδεύωνται ὑπὲρ τὰς 100,000 τάληρα κατ' ἔτος καὶ νὰ πληρώνῃ ὁ λαὸς φόρους, ἀλλ' ὅλα εἶναι οὐδέτερα. Δὲν ἐμόρφωσες ἀνθρώπους ἐντοπίους καὶ μεταχειριζομένη ξένους, ἀγνοοῦντας τὴν γλῶσσαν μας ἀφ' οὗ ἐπλούτισαν ἔφυγαν, ἢ ἂν ὑπῆρχε τις ἐντόπιος τὸν ἐστενοχώρησεν ἢ κακῇ σου διαγωγῇ νὰ φύγῃ, ἢ ἂν ἦτο κανεὶς ξένος ἄξιος ἐντρεπούμενος νὰ δουλεύῃ τοιαύτην αἰσχρὰν πόρνην σὲ ἄηρσε οὕτε οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνεις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων, ἀλλ' εἶναι κάθε μᾶζωμα! Δὲν ἐσκέφθης ποτὲ περὶ τῆς ἀληθοῦς θέσεως τοῦ τόπου νὰ μορφώσῃς στερεὸν τινα ὀργανισμόν, καὶ ἐνῶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ θέσις εἶναι ἀμετάβλητος ὡς αἱ ἀποφάσεις τῆς εἰμαρμένης, ἀπὸ τὰ 1836 ἕως τώρα μετῆλλαξες ἕξ ἢ ἐπτὰ διατάγματα, τὰ ὁποῖα ἔφερον τὸ χάος εἰς τὴν παιδείαν, ἐκούρασαν καὶ παρέλυσαν τοὺς διδάσκοντας, ἐσύγχυσαν ἐλύπησαν, καὶ ἀηδίασαν τοὺς διδασκόμενους καὶ πληροφοροῦμενοι ὅτι τὰ πράττεις ἐπὶ τούτου διὰ νὰ μὴ μανθάνουν ἀπέφυγον τὰ σχολεῖά σου. Διδάσκονται τὰ αὐτὰ μαθήματα εἰς ὅλας τὰς νήσους καὶ πρὸ 20 ἐτῶν καὶ ὅμως οὕτε κείμενα ἔκαμες νὰ σχηματισθοῦν τῶν παραδόσεων καὶ τὸν αὐτὸν διδάσκαλον ἐπιφορτίζεις μὲ πολλὰ ἑτεροειδῆ μαθήματα διὰ νὰ μὴ δυνήθῃ ποτὲ νὰ μορφωθῇ κανεὶς εἰς τίποτε καὶ νὰ μένῃ ὁ τόπος χωρὶς ἀνθρώπους καὶ διὰ νὰ οἰκονομήσῃ ἀπὸ τὴν ἡθικὴν τροφὴν τοῦ λαοῦ, ἐνῶ κατασπαταλᾷ ἀδίκως καὶ παραλόγως εἰς βουλευτὰς, νομοθέτας, ὑπάρχους καὶ δουλικούς δικαστὰς καὶ δρόμους εἰς τὰ ὅρη διὰ νὰ τρέχουν τὰ τσακάλια. Ἄλλος παραδίδει τὸν Ἀριστοτέλην καὶ ἄλλος τὸν Μπερτόλδον. Κατέστησες τὰ δευτερεύοντα Σχολεῖα μερικὰ καὶ τὴν παιδείαν ἰδιοκτησίαν τῆς τάξεως (τῆς κᾶστας) τῶν πλουσίων, ὑποχρεόνουσα νὰ πληρώσῃ ἐν διστηλὸν κατὰ μῆνα, ἐνῶ τὰ πτωχὰ εἶναι τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιμελοῦνται καὶ προσδεύουν, ἐνῶ ἔχεις ἄλλα μέσα νὰ οἰκονομήσῃς καὶ ἐνῶ σπαταλᾷ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ. Οἱ

ὑπάλληλοι δὲν πατοῦν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ οἱ διδάσκαλοι μὴ ὑποχρεούμενοι καὶ βλέποντες ὅτι ἀδιαφορεῖς βαπτίζουσιν καὶ μωρόνουν, καὶ ἂν ἦναι κανεὶς καλὸς φεύγει βλέπων ὅτι μόνον ἡ ἀτιμία καὶ ἀναξιοῦτης βραβεύεται ἢ δὲ ἀξία κατατρέχεται ἢ νεκροῦται. Ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπίγαινον ἦτο περιττόν· ἐπειδὴ δὲν ἤθελον κάμει παρὰ νὰ διεγείρουν τὸν γέλωτα τῶν παιδιῶν. Ἐμπόδιζες τοὺς ἀκροατὰς ἀπὸ τὰ μαθήματα φοβουμένη μὴ κἀνεὸς πτωχοῦ ὁ ζῆλος τὸν φέρε νὰ μάθῃ, ἐνῶ τὰ παιδιά ἂν δὲν τοὺς κεντηθῇ ἡ ἀμιλλα καὶ φιλοτιμία δὲν προσδεύουν καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς παιδείας διασάρεστοι ὥστε ἔκαμες ἐνῶ γίνονται μαθήματα οἱ διδάσκαλοι νὰ ἀποκοιμίζονται καὶ οἱ μαθηταὶ νὰ ζωγραφίζουν ἁγίους, διὰ νὰ μὴν εἴπω τίποτε ἄλλο. Εἰς τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ διὰ τὴν ἀταξίαν, ἀμέλειαν καὶ ἀμέθοδον δυσκόλως μανθάνουν νὰ ἀναγινώσκουν, δυσκολώτερα νὰ γράφουν καὶ σχεδὸν ποτὲ τὰς τέσσαρας ἀριθμητικὰς ἐργασίας (χωρὶς ἀμφιβολίαν τοῦτο εἰς τὰ Ἀλληλοδιδασκτικὰ Κυθήρων καὶ Ληξουρίου) οἱ δὲ γονεῖς εἶναι ἀπηλπισμένοι τι νὰ γίνουν διὰ νὰ διδάξουν τὰ παιδιά τῶν τῆν ἀνάγνωσιν.

Ἐκ τῆς ἀμελείας δὲ τῶν δευτερευόντων σχολείων τί συμβαίνει; Ἐνῶ ἐκ τῶν ταξιδείων τῆς Εὐρώπης προσμένομεν καὶ νόμους καὶ ἤθη καὶ φῶτα καὶ βιομηχανίαν καὶ ἐλευθερίαν καὶ ζωὴν, διὰ τὴν ἀμέλειαν τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀποτυγχάνουν ἐνγένει καὶ μεγίστην ζημίαν ἀντὶ ὠφελείας φέρουν. Ἐπειδὴ ὄντες ἐνγένει πτωχοὶ ὀλίγοι δύνανται νὰ ἀφίνουν τοὺς υἱούς τῶν ὑπὲρ τὰ τρία ἢ τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη ἐκτὸς τῆς πατρίδος τῶν χωρὶς νὰ χρεωθοῦν καὶ κινδυνεύσουν· ἀλλὰ φεύγοντες οἱ σπουδασταὶ ἀπροετοίμαστοι, χωρὶς ἤθη, χωρὶς ἀρχὰς παιδείας χωρὶς μορφωμένον νοῦν, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ποῦ πηγαίνουν, διατὶ πηγαίνουν, θοάνοντες ἐκεῖ μὲ δίπλωμα τοῦ δευτερευόντος σχολείου ὅτι εἶναι πάνσοφοι, ἢ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ α καὶ εἰς 3 ἢ 4 ἢ πέντε ἔτη μόλις δύνανται νὰ λάβουν τὰς ἀρχὰς τῆς παιδείας καὶ φεύγοντες ὅτε ἔμελλον νὰ ἀρχίσουν κόπτονται ἀγούροι, τοῦτο δὲ ἤθελον εἶναι τὸ ἐλάχιστον τῶν κακῶν, ἢ ἀρχίζουν τὰ νομικὰ ἢ τὴν Ἱατρικὴν καὶ μὴ ἐννοοῦντες, ἢ τοὺς κυριεύει πανικὸς φόβος, ἢ ψιττακίζουν καὶ τέλος μὴ ἐννοοῦντες ἀηδιαzoῦν καὶ ἐπειδὴ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητος, διψασμένοι ἡδονῶν τὰς ὁποίας δὲν προσφέρει ὁ τόπος ἐνῶ διεγείρῃ τὴν ὁρεξίαν, εὐρισκόντες οὖλους οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν τὴν ἀξίε-
παινον καλὸν νοῦν νὰ τοὺς δαγγίσουν, παραδίδονται ὡς αἱ μίγαι εἰς τὰς ἡδονὰς τὰς ὁποίας ἀκορῶντως προσφέρουν αἱ μεγαλοπώλεις

τῆς Εὐρώπης, ἀφ' οὗ δὲ καταστρέφουν τὰ χρήματά των καὶ πολλοὶ καταχρεωθοῦν, λαμβάνουν δίπλωμα διὰ χάριν, διὰ συμπάθειαν ἢ μὲ πληρωμὴν καὶ ἐπ' αὐτῶν γυναικες εἰς τὰ ἥθη, ὄντι εἰς τὴν παιδείαν, φέροντες μετ' ἐαυτῶν χειρόνια, ραβδάκια, καπελινία καὶ σκαρπίνια, διὰ νὰ φανοῦν ὅτι κατὰ ἔκκαμαν, δίδουν τὸ παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι δοττόρος σημαίνει κατὰ, ἀντὶ πατριωτισμοῦ καὶ ἠθικὴν ζωὴν διαφθορὰν καὶ ἀντὶ παιδείας μυθιστορήματα καὶ ἐφημερίδας· ἐρχόμενοι δὲ χάριν εἰς σὲ ἂν μὲν ἦναι δικηγόροι καταστρέφουν τὰς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν, ἢ τοὺς παρακινεῖν εἰς τὴν ἐπιπορίαν καὶ κακὴν πίστιν καὶ καταστρέφουν τὰ μικρὰ λείψανα τῆς ἠθικῆς, ἂν ἱατροὶ φονεύουν χωρὶς νὰ σὲ μέλη τέσσαρα, ἂν ἐμβοῦν εἰς τὰ πράγματα εἶναι δοῦλοι σου, καὶ μεταφρεῖν τοὺς νόμους τῆς Εὐρώπης τῆς ὁποίας εἶδον τὰ ἄστυα ἀλλ' οὐκ ἐγνων τὸν νοῦν· ἐνῷ δὲ πρὶν ἦσαν ἄνθρωποι παρακτικοὶ ἐπιμελούμενοι τὰ κτήματά των, τώρα κατατάττονται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπικινδυνεστέρων καταλυτῶν καὶ ἀφ' οὗ κατασπατάλησαν τὰ ἴδια, σοὺ εἶναι δοῦλοι διὰ νὰ ζήσουν. Ἄν ὁ νέος δὲν φεύγει ἀπὸ τὴν πατρίδα του προετοιμασμένος, τὰ καταστήματα τῆς Πίζας, ἢ τῆς Νεαπόλεως, ἢ τῶν Παρισίων, ἢ τῆς Αἰδελλβέργης, ἢ τοῦ Βερολίνου δὲν εἶναι τὰ ὑπερῶα ἐξ ὧν καταβαίνει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Αὐτὰ μασκαροκυβέρνησις καὶ τὰ βλέπεις καὶ τὰ γνωρίζεις καὶ ὅμως ὄχι μόνον ἀδιαφορεῖς ἀλλὰ καὶ τὰ τρέφεις. Ἄν οἱ νέοι ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τὰς φροντίδας τῶν γονέων, τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων ἀνετρέφοντο εἰς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ τὸν χριστιανισμόν καὶ μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς παιδείας ἐφευγον, ὁ τόπος ἦθελεν ἔχει πολλοὺς ἀνθρώπους γνωρίζοντας τὰ συμφέροντά των καὶ τὴν θέσιν των καὶ τοῦτο μασκαροκυβέρνησις δὲν σὲ συμφέρει.

Τινὲς λέγουν νὰ στέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὰ καταστήματα τῆς Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας, ἀλλ' ἐκτός ὅτι εἰς αὐτὰ εἰς τὸ διάστημα τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν δὲν λαμβάνουν εἰμὴ τὰς ἀρχὰς τῆς παιδείας καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἀναγκαῖα συνθήκη εἶναι νὰ μάθῃ ἱατρός ἢ δικηγόρος, εἰς αὐτὰ σχηματίζουν ξένον ἐθισμόν καὶ μαθαίνουν νὰ ἀγαποῦν τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γερμανίαν καὶ νὰ βδελύττονται τὴν πατρίδα των ἥτις τοὺς ἐγέννησε, τοὺς ἀνέθρεψε καὶ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ζήσουν καὶ θὰ ἀποθάνουν. Δὲν εἶναι λοιπὸν μικρὰ ἢ ζημία εἰς τὸν τόπον διὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. Ὁ λαὸς ζητῇ νὰ παιδευθῇ καὶ δὲν εἶναι κανεὶς λαὸς εἰς τὸν κόσμον

ὅστις νὰ ἐξοδεύῃ περισσότερα εἰς τὴν παιδείαν καὶ ὅμως νὰ ζημιώνεται καὶ περισσότερον καὶ νὰ ὠφελῇται ὀλιγότερον. Καὶ ὁ μὲν λαὸς εἶναι ἀξιεπαῖνος διότι μετὰ τοὺς ἐνετοὺς καὶ ὑπὸ τὴν καταστρεπτικὴν σου τυραννίαν διατηρεῖ τοιοῦτον ζῆλον, ἀλλ' ἡ αἰτία τῆς βλάβης εἶσαι σὺ. Εἰς ὀλίγα λόγια ἐξ αἰτίας σου τὰ ταξίδια τῆς Εὐρώπης, ἀντὶ φωτῶν, νόμων, ἠθικῆς, παρακτικῶν μέσων, φέρουν ἐν γένει ἀμάθειαν, διαφθορὰν, μεταφρευμένους νόμους καὶ τὴν πολυτέλειαν καταστροφὴν μικρῶν ἀβιομηχάνων λαῶν, ἂν δὲ εἶναι κανεὶς καλὸς ἢ χορταριάζει καὶ σήπεται, ἢ φεύγει ἢ πλησιάζει σὲ διαφθείρεται. Ἀλλ' ἂς ἐπαλέθωμεν εἰς τὴν λυπηρὰν ἱστορίαν μας μετὰ τὸ μακρινόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον τοῦτο ἐπεισόδιον.

Ἡ διοίκησις ὄχι μόνον δὲν ἐπιμελεῖται τὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνακατῶναι μὴ πῆξει ὅσα δὲ ἔχει, τὰ ἔχει ἢ διὰ δεύτερον σκοπὸν, ἢ διὰ νὰ φαίνεται ὅτι ἐπιθύμει κατὰκαρδὰ τὴν ἠθικὴν πρόδοον τοῦ ἀγαπητοῦ της λαοῦ. Ἡ Κυρία διοίκησις δύναται νὰ εἴπῃ « ἰδοὺ σχολεῖα πρότυπα, ἀλληλοδακτικά, γυναικεῖα, δευτερεύοντα, ἀκαδημαῖα κολέγια, σεμινάρια· ἀλλὰ δὲν ἔμπο- » ρῶ νὰ σὰς ὑποχρέσω νὰ πηγαίνετε ἐπειδὴ ἠθέλετε μὲ συ- » κοφαντῆσαι ὅτι θέλω νὰ σὰς τυραννήσω. Εἶναι λέγετε ἀμελημένα » ἀλλὰ ἀναφερθῆτε· εἶναι κακοὶ οἱ διδάσκαλοι κάμπε ἀναφο- » ράν. » Ἀλλὰ διατὶ κατέστησες τὰ σχολεῖα μερικὰ μὲ τὴν πληρωμὴν; διατὶ ἔχεις δημάρχους, διοικητὰς, ἐπιστάτας, ἐπιτρόπους καὶ ροφῶν ὡς τὰς ἀδελφὰς τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ; Τίς δύναται, τίς τολμᾷ νὰ κινηθῇ ὅταν μᾶς διήρσες, μᾶς ἐπνίξες τὸ κοινὸν πνεῦμα καὶ μόλις τις κινηθῇ τὸν κεραυνοβολοῦν τὰ ὄργανα σου; ἀφ' οὗ ὅταν τις ἐκινήθῃ δὲν ἔκαμμε παρὰ νὰ κατασυντρίψῃ τοὺς ὀδόντας του καὶ νὰ μὴ κάμῃ παρὰ λαμπρότερον τὸν χαλκὸν τὸν ὁποῖον τοῦ ἔχεις εἰς τὸ στόμα; Ἀφ' οὗ μᾶς ἀφῆρσες κάθε ἐλευθερίαν, μᾶς ἔδεσες καθένα χωριστὰ καὶ μᾶς κατέστησες διὰ τοῦ νόμου ξένους εἰς τὴν πατρίδα μας σὺ ἔχεις κάθε ἐνοχλήν καὶ ὅλην τὴν εὐθύνην.

Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι παραβάλλοντες τὴν ἐποχὴν τῶν Ἑνετῶν μὲ τὴν παρούσαν, τὰ μέσα τῆς ἐκπαιδεύσεως αὗξησαν, ἀλλ' ἡλαττώθη ὁ ζῆλος· ἔχομεν πολλοὺς γραμματισμένους, ὀλίγους μὲ οὐσίαν, ὀλιγώτερους νὰ ἀκούωνται καὶ ἐκτός τῆς πατρίδος « πολλοὶ οἱ κλητικοὶ ὀλίγοι οἱ ἐκλεκτοί. » Ἄν δὲ ἐπροχωρήσαμεν εἰς τὰ γράμματα, δηλαδὴ νὰ ἀναγινώσκωμεν νὰ γράφωμεν, νὰ κἀμωμεν ἐμπορικῶς καὶ γυναικεῖους λογαριασμοὺς καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν μυθιστορήματα, ἀλλ' ἐπροχωρήσα-

μεν εἰς τὴν διαφθορὰν περισσότερον, ὥστε πάντοτε ὀπισθοδρομήσαμεν ποῖα δὲ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη καὶ ποῖα ἡ παρούσα. Τί ὑπέσχετο ἡ Ἀγγλικὴ προστασία εἰς λαὸν ἀγγλίου, ἐνεργητικόν, εἰς μικρὰς ἐλλειμένους νήσους, εἰς κεντρικὴν θέσιν, εἰς ἀμεσον καὶ συγχὴν μετὰ τὴν Εὐρώπην σχεῖν καὶ τί ἔχει;

Τὰ δσα ἡ διοίκησις ἔκαμε τὰ ἔρριψεν ἐπὶ τὴν πέτραν ἢ τὰς ἀκάνθους· ἐπεὶ καὶ αὕτη εἶναι ἀκανθός, πνίγουσα ὅτι ἀρχίζει νὰ φυτρῶν.

Ἀκαδημία μετὰ ἱατρικὴν σχολὴν, χωρὶς διδασκάλους διὰ νὰ διδάσκουν τὴν φυσιολογίαν μετὰ τοὺς γάτους καὶ τοὺς σκύλους καὶ τὴν βοτανικὴν μετὰ τὰ δένδρα τῆς σπιανάδας. Περισσότεροι μαθηταὶ παρὰ διδάσκαλοι. Μαθήματα μισθωτὰ, ἀν' ἣθελε καὶ κανεῖς νὰ μὴ πηγαίῃ, διὰ νὰ ᾖ καὶ κυριολεκτικῶς διὰ τὸ φαίνομενον καὶ νὰ ἀκούετε εἰς τὴν Γεωγραφίαν.

Θεολογικὴν σχολὴν χωρὶς διδασκάλους, ὥστε οἱ μαθηταὶ τῆς Θεολογίας ἀντὶ θεολόγων γίνονται μαθηματικοί.

Νομικὴν σχολὴν χωρὶς μαθητάς.

Δευτερεύοντα σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἐμποδίζει τοὺς ἀκροατάς (πρᾶγμα ἀνήκουστον) τοὺς δὲ μαθητάς ὑποχρεώνει νὰ πληρῶνουν, χωρὶς διδασκάλους, χωρὶς ἐπιμέλειαν, χωρὶς μαθητάς.

Ἀλληλοδιδασκτικὰ αἰσχροὺν ἐστὶ καὶ λέγειν ἡ ἀναρχία, οἱ γονεῖς ἀπληπίσθησαν.

Κολέγιον εἰς τὸ ὁποῖον τὰ παῖδια ἔμαθον νὰ στολιζῶνται, νὰ χορεύουν, νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ θέατρον καὶ κάπου ἄλλου, ἔγειναν ἄνθρωποι ἀνάξιοι νὰ ζήσουν καὶ νὰ ᾖναι προπωλημένοι εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ἀλλὰ κολέγια χωρὶς ἀνθρώπους, χωρὶς τάξιν δὲν σχηματίζονται. Τὸ κολέγιον ᾗον ὠρελιμώτατον εἰς τὸν κύριον Ὀριόλην· ἀλλὰ πόσοι νέοι ἐξῆλθον μετὰ χριστιανικὰ ἥθη, Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ἀρχαῖα παιδείαν, οἱ ὁποῖοι σπουδάζοντες νὰ ὠρελήσουν τὸν ἑαυτὸν τῶν καὶ τὴν πατρίδα; Κακομοῖρα διοικήσεις προτοῦ συστήσεις κολέγιον ἔπρεπεν νὰ μορφώσης ἀνθρώπους ἐντοπίους, ὅχι αὖ ἐμβάται σκύλοι ἀλέστε καὶ ἀλεστικά μὴ δόσετε.

Ἐβυστήθη τὸ ἱερογυμνάσιον, ἀν' διὰ ὅχι ἄλλον σκοπὸν διὰ νὰ ἔχη ἀνθρώπους ὅτινες διὰ τῆς θρησκείας νὰ κρατοῦν τὸν λαὸν προσκολλημένον εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ ποῖαν ἐπιμέλειαν ἔλαβε νὰ τὸ κάμῃ νὰ προδεύσῃ καὶ δι' αὐτὸν ἀκόμη τὸν σκοπὸν; Ποῖαν θεολογίαν ἐμάνθανον, ἀφ' οὗ ἀντὶ θεολόγων ἐξήρχοντο μαθηματικοὶ καὶ δὲν εὗρεθῃ κανεῖς νὰ διαδεχθῇ τὸν αἰδεσιμώτατον Τυπάλλον; Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι εἶναι τὸ ὠρελιμώτερον κατὰ στήμα καὶ τὸ ὁποῖον ἔφερε πραγματικὴν ὠφέλειαν ἐπεὶ εἰς

αὐτὸ χρεωστεῖται κανεῖς καλὸς ἱερεὺς, ἢ καλὸς διδάσκαλος εἰς τὸ κράτος. Ἀλλὰ ποῖα προσκόματα δὲν ἀπῆντων οἱ ταλαίποροι ἀναγνώσται εἰς τὴν σπουδὴν τῶν, μετὰ τὰς ἀλλαγὰς τῶν διαταγμάτων καὶ τὴν διεστραμμένην ἢ ἀνόητον διεύθυνσιν; Ἀμελούμενον καὶ διευθυνομένον παρὰ τοῦ πάθους καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἐγεμίσθη γέροντας, ἀναλαβήτους, ἀνεπιδέκτους καὶ ἔφερε μικροτάτην ὠφέλειαν ἀναλόγως ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἡδύνατο νὰ φέρῃ. Ἀν' ἐκλέγοντο νέοι, νοήμονες, καλοῦθεις οἱ εἰσερχόμενοι καὶ ἐποτιζοντο τὸν Ἑλληνισμόν καὶ τὸν χριστιανισμόν ὥς ἔπρεπε τὸ κατὰ στήμα ἐκεῖνο ἡδύνατο νὰ ἀνατρέψῃ καὶ τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν νοητικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν κατὰστασιν τοῦ τόπου καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ παράδεισον· ἀλλὰ τοιαῦτα δὲν συμφέρουν τὴν κυβέρνησιν.

Ἐβυστήθη εἰς Καστελλάνους εἰς Κέρκυραν κατὰ στήμα Γεωργικῆς διὰ νὰ προδεύσῃ ἡ Γεωργικὴ. Ἀλλὰ τί συνέβη; ὠκοδομήθη παλάτιον εἰς τοὺς βράχους, τὸ ὁποῖον ὁ θεὸς μόνον καὶ ὁ ἀρχιτέκτων καὶ ὁ ταμίης γνωρίζον πόσα ἐξοδεύθησαν, ἐφέρθη παιδίον ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν διδάσκαλος ὅστις ἐκπληρόνετο ἀκριβὰ, ἐτρέφοντο μαθηταὶ ὥς καλὸι γεροὶ λατίνοι καὶ ἐπληρόνοντο καλὰ, ἐνῶ ὁ μὲν διδάσκαλος δὲν ἐγνώριζε Γραικικά, οὔτε οἱ μαθηταὶ Ἰταλικά διὰ νὰ μάθουν ἀπὸ αὐτὸν τὴν Γεωργικὴν καὶ νὰ σχηματίσουν πρότυπα σχολεῖα καὶ προδεύσῃ εἰς τὸ κράτος ἡ ἐπωφελὴς αὕτη τέχνη. Ποῦ δὲ πάης νὰ χαθῇς. Ἀφ' οὗ θέλεις νὰ στραβώσης τὸν κόσμον νὰ φυλάττῃς καὶ τὸ φαίνομενον; Οὕτως συνέβη ὅτι ἔπρεπε νὰ συμβῇ ὁ μὲν διδάσκαλος ἔφυγεν οἱ μαθηταὶ ἔμαθον νὰ ἀρμέγουν καὶ ἐβυστήθησαν δι' αὐτῶν σχολεῖα πρότυπα διδάσκοντα ἱλ. φαμόζο Καζαμία. Δὲν ἔπραξεν οὕτως ὁ Μεχμετ' Ἀλῆς ὅταν ἤθελε νὰ πολιτεύσῃ τὸν λαὸν τοῦ, ἔστειλε προηγουμένως νέους ἐντοπίους νὰ φωτισθοῦν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄνθρωποι οὕτως ἔχοντες ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν πρόσδοον τοῦ τόπου καὶ γνωρίζοντες αὐτὸν καὶ δυνάμενοι νὰ γνωρίζουν τὰς χρεῖας τοῦ, ἡδύνατο νὰ τὸν ὠρελήσουν. Διὰ τὸ δὲν ἔκαμες οὕτως; χωρὶς ἀμφιβολίαν ἐπεὶ δὲν ἤθελες.

Ὁ ἐθνισμὸς καὶ στηρίζεται εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἥτις εἶναι ἡ νεοελληνικὴ πηγάζουσα ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ σχεδὸν μίαν μετὰ αὐτὴν γλῶσσαν σχηματίζουσα τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὴν καταγωγὴν μας ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, λαὸν μετὰ τὸν ὁποῖον τοῦδε ἕλλος δύναται νὰ συγκριθῇ καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορία μας διεκλύει τὴν ἐδυνάμεθα νὰ κατασταθῶμεν ἀνέμειθα ἐλευθέροι καὶ ὑπὸ εὐτυχεῖς περιστάσεις. Τὰ συγγράμματα

τῶν προγόνων μας ἐδίδασαν τὸν κόσμον τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ νοῦς καὶ ὑμνήσαν τὰς Μούσας, οὔτε σχεδὸν ὑπῆρξε ἀληθῶς μέγας ἀνὴρ ὅστις νὰ μὴ ἐμορφώθῃ εἰς τὸν Πλούταρχον, μέγας τεχνίτης ὅστις νὰ μὴ ἐδιδάχθῃ εἰς τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ μνημεῖα ἢ μέγας ποιητὴς ὅστις νὰ μὴ ἐμελέτησε ἢ καὶ ἀντέγραψε τὸν Ὅμηρον καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη εἰς τὰ καθαρὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος νάματα προσπαθοῦν οἱ νεώτεροι νὰ καθαρίσουν τὰς ψυχὰς των ἀπὸ τὰς χρονικὰς ἀσθενείας τῆς μεσαιωνικῆς βαρβαρότητος, ὥστε μόνῃ ἢ καλλιέργειᾳ αὐτῆς ἡδύνατο νὰ μᾶς πολιτεύσῃ. Ἡ μήτηρ αὐτῆς εἶναι γέννημα τοῦ καθαροῦ οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τὰ σεμνὰ παιγνίδια τῆς ἐλευθερίας καὶ αὕτῃ εἶναι ἡ ὡραιότερα, φιλοσοφικότερα, εὐμορφότερα καὶ ἀρμονικότερα τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ δι' αὐτῆς τὰ νόθα γεννήματα τοῦ μέσου αἰῶνος ζητοῦν νὰ ἐκφράζουσιν τὰς ἐπιστημονικὰς τῶν ιδέας, ἄλλην δὲ γλῶσσαν ὁ λαὸς δὲν ἐννοεῖ. Καὶ ὅμως ἡ γλῶσσα τῶν δημοσίων μας ὑποθέσεων εἶναι ἡ Ἰταλική, ὥστε κατηγορούμεθα καὶ δικαζόμεθα καὶ κατακρινόμεθα χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ἂν ὁ δικηγόρος μᾶς ὑπερασπίσῃ καλῶς, ἂν ὁ δικαστὴς μᾶς ἔκρινε δίκαια καὶ τὰ πάντα εἰς ἡμᾶς μαγεῖται, ἐνῷ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεοῦται εἰς πράγματα τὰ ὅποια δὲν γνωρίζει. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχουν τινὲς Βενετιανίζοντες τὸ μονοπώλειον τῶν ἐπαγγελματιῶν ὑστερούμεθα τὴν γλῶσσαν μας, τὴν γλῶσσαν τῶν αἰσθημάτων μας, τὴν γλῶσσαν τῶν Μουσῶν καὶ τῶν χαρίτων διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν φράσιν τοῦ Κ. Μυστοξύδου. Ἀλλὰ τρομάζεις τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα καὶ στρέφσαι εἰς τὰ ὀπίσω εἰς μόνον τὸ ὄνομα τῆς καὶ εἰς αὐτὴν ἡ γλῶσσα αὐτῆς μᾶς ἀναδιδάκει. Ἀνατριχιάζεις εἰς τὴν ιδέαν τῆς ἱερᾶς φλογὸς τὴν ὁποῖαν ἀνάπτει εἰς τὴν εὐαίσθητον καὶ γενναίαν ἑλληνικὴν καρδίαν! Σκιαζέσαι τὸν ὑψηλὸν πατριωτισμὸν, τὴν ἀνεξαρτησίαν τὴν μεγάλην ιδέαν τοῦ Ἕλληνος τὴν ὁποῖαν τὰ συγγράμματα ἐκεῖνα ἐμπνέουν! Ἀλλ' ἡ τυραννία σου δὲν θὰ διαρκέσῃ· ἂν θέλῃς νὰ μᾶς διατηρῇς ὑπὸ τὴν τυραννίαν σου καὶ οὕτως τὰ συγγράμματα τῶν προγόνων μας· ὅταν φωτισθῇ ὁ νοῦς μᾶς καὶ ὑψωθῇ ἡ μαρμαμένη καὶ σχεδὸν νεκρά μας καρδιά δὲν θὰ σὲ ὑποφέρωμεν νὰ μᾶς διαφθείρῃς καὶ καταστένεις ἀναξίους καὶ αὐτῆς τῆς συμπαθείας, ἀναξίους δακρύων καὶ περιγέλου. Νέοι ἐπτανήσοι σπουδάσετε καὶ βαθύνετε εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα διὰ νὰ μάθετε τί ἀξίζει ὁ Ἕλλην καὶ τί σεῖς ἀξίζετε· ἀναῤῥητε εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁμήρου

καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους· ἀναπνεύσατε μὲ τὸν νοῦν σας ἐκεῖνον τὸν ἀέρα, διαβάσατε τὰς καρδίας καὶ τὰς ψυχὰς ἐκείνων καὶ εἰμεθα ἐλεύθεροι. Μὴ σὰς πειράζει· ὅτι ἡ ἐπτάνησος δὲν ἔλαβε μέγα ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐπειδὴ ὅλοι εἰμεθα Ἕλληνες, ὅλοι ὑπὸ τὸν αὐτὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος γεννώμεθα καὶ τὸν αὐτὸν ἀέρα ἀναπνέομεν, ἀλλ' ἔλλειψαν αἱ περιστάσεις. Ὑψώσατε τὴν ψυχὴν σας καὶ μὴ καταδέχεσθε νὰ προσκυνάτε αἰσχροὺς τυράννους ὅτινες καὶ μᾶς ἡδίκησαν καὶ μᾶς ἐξετέλειταν, καὶ μᾶς ὑποχρεοῦν ἢ νὰ ὑπηρετοῦμεν τὸ δνείδος τῆς μητρὸς, ἢ ἀπληπισμένοι νὰ φεύγωμεν μακρὰν αὐτῆς, μήπως καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις μᾶς ἀποπλύνῃ τὸν ῥύπον.

Ἡ θρησκεία μας εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολική, ἡ ἀρχαιότερα ὅλων τῶν χριστιανικῶν θρησκειῶν, τῆς ὁποίας ἡ ἱεραρχία εἶναι τύπος τελείας κυβερνήσεως, καὶ ἡ ὁποία ἂν διὰ τὴν δουλείαν καὶ ἀμάθειαν ἀσχέτησεν, ἔχει ἐν αὐτῇ ὅλα τὰ μέσα τῆς διορθώσεως. Οἱ ἱερεῖς ἐκλέγονται παρὰ τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Ἀρχιερέως, οἱ ἀρχιερεῖς παρὰ τὸν ἱερέων, καὶ ἡ Πατριάρχαι παρὰ τῶν ἀρχιερέων, ἡ δὲ σύνοδος εἶναι ὁ ἀνώτερος κριτὴς· καὶ ἂν ἡ ἐκκλησία εἶναι εἰς τὸ κράτος, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνει εἰς αὐτὴν ἡ πολιτικὴ κυβέρνησις καὶ νὰ τὴν ἀποκαθίστῃ δούλην. Ἀλλ' εἰς ἡμᾶς τί συμβαίνει; οἱ ἀρχιερεῖς ἐκλέγονται παρὰ τῶν ἱερέων καὶ αἱ ἐκλογαὶ των ἀκυροῦνται, καὶ ἐπιβάλλονται ὅχι ὁποῖους θέλει ὁ νόμος καὶ ἡ τάξις, ἀλλ' ὅποιοι διεγείρουν γενικὴν ἀγανάκτησιν καὶ σκάνδαλον. Οἱ ἱερεῖς χειροτονοῦνται παρὰ τῶν Καγγελαρίων διὰ τῆς πλειονοψηφίας τῶν κοτοπούλων καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰ διαζύγια ἀποφασίζουν τὰ μέσα· οἱ δὲ χριστιανοὶ ἔχουν μεγάλην εὐλαβίαν ὅταν πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀφίνω ποῖον μυστικὸν καὶ χαμερπὴ πόλεμον κατ' ἀρχὰς ἤρχισε κατ' αὐτῆς, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι δὲν κατορθώνει τίποτε καὶ ἔπαυσε.

Ἡ ἐλευθεροτυπία εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ὄργανον τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐθνικῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀληθείας, ἡ μεγαλύτερα ἐγγύησις τῆς ἐκπληρώσεως τῶν νόμων. Ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἔως τώρα ἔλλειψε διὰ νὰ μὴν ἀκούῃ ὁ λαὸς εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ τὰς καταχρήσεις τῶν ἀρχῶν του καὶ ἡ μασκαροκυβέρνησις δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐρίσκη ὄργανα τυφλὰ τῶν καταχρήσεων καὶ τυραννιῶν της, τώρα δὲ μᾶς ἐδόθη διὰ νὰ μᾶς ἀποκοιμήσῃ εἰς τὰ ἀληθῆ μας συμπερόντα καὶ νὰ ξίψῃ στάκτην εἰς τὰ μάτια. Ἐπειδὴ ποῖος γράφει, ἀπ' οὗ ἡ ἀστυνομία ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξορίξῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὅτιδήποτε ἡμεῖς ὅπου θέλει ἢ νὰ τὸν φυλακίσῃ ἀνευ

θέλει, ἐσύστησε τὰ ἐπαγγέλματα τῶν νομοθετῶν, τῶν βουλευτῶν, τοπικῶν κυβερνήσεων ἄλλ. τὰ ὅποια προηγουμένως ἀπέδειξα ὅπως περιττα καὶ ἐπιβλαβέστατα. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πώλησις τῆς πατρίδος τοῦ δικαίου καὶ τῆς τιμῆς εἶναι πολὺ τιμωρ, εἰς δὲ τὸν Ἕλληνα ὅστις αἰσθάνεται τὴν ατομικὴν του ἀνεξαρτησίαν καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἡ ἐλευθερία εἶναι πάθος ἐμφυτον εἶναι ἀτίμητον, ἔπρεπε νὰ τιμᾶται καὶ ἀναλόγως. Μεγάλοι λοιπὸν μισοὶ εἰς τοὺς ὁποίους καθεὶς νὰ εὕρισκε τὸ μέγιστον τοῦ συμφέροντος καὶ τὸ ἀμερίμνως καὶ ἀφθόνως ζῇ. Πόλεμος ἐπομένως καὶ ἀγὼν περὶ ἐπαγγέλματων καὶ δουλικῆ ὑποταγῆς εἰς τὰ νέυματα τοῦ ἀρμостоῦ καὶ τῶν Ἀγγλῶν, ἐκ τῶν μὲν διὰ νὰ τὸ διατηρήσουν ἐκ τῶν δὲ σιωπῇ μήπως χάσουν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπαγγέλματος, ὥστε τὰ ἐπαγγέλματα εἶναι τὰ μυστικά ἐλατήρια τῆς κυβερνήσεως διὰ νὰ διαιρῇ καὶ κυβερνᾷ ὅπως θέλῃ ἀνευ γογγισμοῦ. Οὗτοι σχηματίζοντες φατριὰν ἐμποδίζουν ἢ παραλύουν κάθε αληθῶς φιλελεύθερον κίνημα καὶ ἀμύλῳνται τις νὰ φανῇ δουλικώτερος.

Αἱ φατρίαι ἔως τώρα ἦ τὰ κόμματα εἰς τὰς μικρὰς νήσους πάντοτε, εἰς δὲ τὰς μεγάλας σχεδὸν πάντοτε σκοπὸν εἶχον τὴν ἐπιτυχίαν ἐπαγγέλματος καὶ ἐσθὲνον μὲν οἱ ἀρχηγοὶ ἐλάμβανον ἐπάγγελμα, ἐνῷ τὰ ἐπαγγέλματα ἐκεῖνα εἶναι δόλος ὅστις καὶ τοὺς λαμβάνοντας διαφθείρει καὶ χρεοκοπεῖ καὶ τὸν λαὸν ὅστις πληροῖν τοὺς φόρους γονατίζει, ἐνῷ ἂν καθεὶς περιορίζετο εἰς τὰ χρέη του καὶ ἀξιοπρέπειαν εἶχε καὶ σέβας καὶ ἀγάπην ἥθελε χαίρεται ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ καὶ τιμὴν ἐκ μέρους τῶν κυβερνόντων, οἵτινες τὴν προδοσίαν ἀγαπῶν ἄλλα τὸν προδότην βδελύττονται καὶ διὰ τὸ συμφέρον των μόνον κολακεύουν. Ἄλλ' οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι καλοὶ ψαράδες ὥστε ὁ δόλος των δὲν πηγαίνει χαμένος ὁσάκις δὲ τις ὑπερασπίσθῃ τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ τὸν ἑκαμὴν νὰ καταλάβῃ ὅτι πατεῖ εἰς σάπια ξύλα.

Ὑπομονή! ὅσοι γνωρίζουν Ἱταλικά καὶ δὲν αἰσθάνονται οὔτε πατρίδα οὔτε ἀξιοπρέπειαν διαιροῦνται διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐπάγγελα ἢ διὰ νὰ τὸ διατηρήσουν καὶ ἀμελοῦν τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ καὶ καταξοχίζονται· ἄλλ' ὁ ταλαίπωρος ὁ λαὸς ὅστις δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὸ ἐπάγγελμα ἢ τοὺς ἀγῶνας ἐπειδὴ δὲν γνωρίζει Ἱταλικά, μένει κἂν ἐκεῖνος ἥσυχος; ὅχι· ἀλλὰ καὶ νὰ κοπιᾷ καὶ βασανίζεται διὰ νὰ πληρῶν φόρους καὶ νὰ καταξοχίζεται καὶ νὰ κατασκοπῶνται ποῖος τὸν πᾶρῃ. Τὰ μεγαλῆτερα ἐπαγγέλματα τοῦ βουλευτοῦ ὑπάρχου, προέδρου,

τῆς νομοθετικῆς συνελεύσεως μεγάλων δικαστῶν καὶ εἰσαγγελέων δίδονται εἰς τοὺς δουλικώτερος νομοθέτας καὶ οὗτοι πάλιν δίδουν διαβατήρια διὰ τὰ κατώτερα. Μεγας ἐπομένως πάλιν ποῖος νὰ γίνῃ νομοθέτης καὶ μέγας πόλεμος καὶ καταξοχισμὸς τοῦ λαοῦ ὅστις μέλλει νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς ἐκλογάς. Πάντοτε λοιπὸν σημάδι ὁ ἐγγυητὴς ὁ λαός. Εἶναι θαῦμα πῶς ὁ νέος οὗτος Ἰσραὴλ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀντέχει· Ἄλλὰ Κύριε Ἀρμωστή, οἱ νομοθέται καὶ οἱ βουλευταὶ εἶναι ἡ τυπογραφία σου διὰ νὰ ἐκβάλῃς νόμους, τί ἔχει νὰ καμῇ ὁ λαός; Ἄλλ' ὅχι· ἀνάγκη νὰ ἀφινῇ τὰς ὑποθέσεις του καὶ νὰ καταβαίνει εἰς τὰς πόλεις καὶ νὰ τρέχῃ ἀπὸ τρύπαν εἰς τρύπαν καὶ ἀπὸ φυλακὴν εἰς φυλακὴν, νὰ καταφρονηθῇ περιπαυχθῇ καὶ ἐξευτελισθῇ ὡς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοὺς στρατιώτας καὶ ἐντεῦθεν ἔχθραι, μιση, καταδρομαὶ μετὰξὺ ἀδελφῶν, συγγενῶν καὶ φίλων, καταδιώξεις τῆς αστυνομίας, φυλάκισεις, ἀπατήσεις χρεῶν κατ' ἐκεῖνου ὅστις ἐψήφισε τὸν κούση κατὰ τοῦ λάλα ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις ἐψήφισε τὸν λάλαν κατὰ τοῦ κούση. Καθεὶς ὑποχρεῖται νὰ λάβῃ τὴν φατρίαν τὴν ὁποίαν του ὑπαγορεύει ἡ φίλια, ἢ συγγένεια, τὰ χρεῖα καὶ οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ ἐκφυγῇ ἐπειδὴ σχηματίζομεν τόσας οἰκογενεῖας ἐνῷ ἄλλοι δὲν ἔχουν εἰς αὐτὰ συμφέρον εἰμὴ οἱ γινώσκοντες Ἱταλικά μήπως δυνηθοῦν νὰ λάβουν ἐπάγγελμα. Κύριε ἀρμωστή κράξε· ὅποιον θέλεις νὰ γίνῃ πιεστήριόν σου ἐπειδὴ τί ἕνας ἥμισυ τί δύο τί εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτό. Καὶ διὰ ἐκεῖνον τὸν ἕνα θὰ ξεσχίζομεθα; ἀλλὰ διατί δὲν μᾶς λέτε καθαράνὰ φύγωμεν, παρὰ μᾶς ταλαιπωρεῖται ὡς οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς Ἑβραίους, χειρότερα παρὰ ὁ Ἀλῆ Πασὰς τοὺς Ἰωανίτας.

Τὰ ἐπαγγέλματα ὅμως ἔφεραν καὶ ἀποτελέσματα τὰ ὅποια ἐνεργοῦντα ὡς αἰτία μᾶς ἀπετελεῖωσεν. Ταῦτα εἶναι ἡ πρώτη πηγὴ τῆς πολυτελείας καὶ τῶν ἀνοήτων ταξειδιῶν τῆς εὐρώπης ἐξ ὧν τὸ μὲν πτωχύνει καὶ διαφθείρει, τὸ δὲ διὰ τῆς ἱατρικῆς μᾶς θανατόνει διὰ δὲ τῆς δικηγορίας διαιρεῖ καὶ παραλύει, ἐνῷ τὰ χρήματα ἐκφεύγουν εἰς τὴν Ἱταλίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν καὶ ὁ τόπος ἀποκαθίσταται ὑποτελής εἰς αὐτάς. Ὅλα τείνουν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὡς αἰτία, ἢ φέρουν ἀποτελέσματα ἐνεργοῦντα ὡς αἰτία. Ὁ ἐπαγγελματικὸς καίμενος λαὸς δὲν συνάξει τὰ χρήματα καθὼς σὺ ὅστις διὰ νὰ πιάσῃς τρεῖς ἢ ἑσπέρως ὅλοκα σκάπεις ἢ θερρίζεις ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἕως τὸ ἑσπέρως καὶ ὑποφέρεις τὸν καύσωνα τοῦ θέρους τὸν κίρκωσιν τὴν βροχὴν καὶ τὸ ψύχος τοῦ χειμῶνος καὶ κατα-

τότας παγίδας νὰ πιάνη ἀνοήτους καὶ ἀθώους. Οἱ δικηγόροι στε-
νοχωροῦνται νὰ διμυουργοῦν καὶ κρισολογίας διὰ τὸ πλῆθος καὶ
ἡ ἐπιπορκία καὶ κακὴ πίστις ἐδασίλευσεν, δι' αὐτῆς δὲ ἐκλείσθη-
σαν τὰ ταμεία τῶν τιμῶν καὶ παρελύθησαν αἱ χεῖρες τῆς ἐρ-
γατικῆς τάξεως, ἡ παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας καθενὸς πετσο-
δάρτη κεφαλαίουχου. Δὲν εἶναι ἀληθὲς δι' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον
ἔτιαν θανίῃ τις, σχεδιάζῃ πῶς νὰ τὰ κατατίη ζωντανὸν τὸν χρεω-
στήν, ὁ δὲ χρεώστης πῶς νὰ μὴ τὰ ἐπιστρέψῃ τοῦ δανειστοῦ; Διατί;
Διὰ τὴν αὐξησιν τῶν χρεῶν, διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸ κρισο-
λογικὸν πνεῦμα τὸ ὅποιον εἰσῆγαγεν ἡ ἀσεβεστάτη καὶ παρανομο-
τάτη Ἰουδαϊκὴ κυβέρνησις. Ἐκ τούτου δὲ πηγάζει ἡ διαιρέσις
ἡ ἐλείψις τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς παραγωγῆς τῆς ὁποίας πρω-
τίστη συνθήκη εἶναι τὰ κεφάλαια καὶ ἡ καλὴ πίστις ἥτις φέρει
τὴν ἔνωσιν, ἀσφάλειαν καὶ οἰκονομίαν. Ἀλλὰ τότε πῶς ἤ-
θελε κάμει ἡ πατρικὴ μας κυβέρνησις νὰ χαλῶνται χωρὶς νὰ
παράγωνται καὶ νὰ μᾶς πτωχαῖν, μᾶς διαιρέσῃ καὶ καταστήσῃ
εἰλωτας ἡ ἐξορίσῃ; πῶς ἀλλέως ἤθελε φέρει τὸν θάνατον χωρὶς
προηγούμενον σπασμόν, ὅς τις νὰ μᾶς ἐξυπνήσῃ καὶ μᾶς προφυλάξῃ
τὸ φάρμακον εἰς μικρὰς δόσεις διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ ἐσχάτος σπασμὸς
μὲ τὸν θάνατον.

Διατί παρακαλῶ πρὶν ἐδασίλευε μεταξύ μας ἡ εἰρήνη, ἡ τάξις
τὰ ἦθῃ ἡ καλὴ πίστις, ἡ ἀγάπη ἡ φιλία, ἡ ἀπλότης καὶ εἰς
τὰς οἰκογενείας μας ἐζούσαμεν ἀληθινὰ πατριαρχικῶς, τώρα δὲ
κινδυνεύομεν νὰ διαλυθῶμεν εἰς τόσα μέρη ὅσα καὶ ἄτομα καὶ
νὰ μὴν αἰσθανόμεθα, οὔτε φιλίαν, οὔτε συγγένειαν, οὔτε νὰ ἦναι
δυνατὸν νὰ τὰ αἰσθανθῶμεν; Διατί εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ὁ
πατὴρ εἶναι εἰς διχόνοιαν μὲ τὸν υἱόν, ἡ μήτηρ μὲ τὴν θυγα-
τέρα, ὁ ἀδελφὸς μὲ τὸν ἀδελφόν; Διὰ τὴν πολυτέλειαν ἥτις μᾶς
ἔχει ὅλους κατασκοτισμένους, διὰ τὰς κρισολογίας καὶ τοὺς δικη-
γόρους, διὰ τὰς νομοθετικὰς ἐκλογάς, διὰ τοὺς μεταφυτευμένους
τῆς Γαλλίας καὶ ἀμερικῆς νόμους ὅτινες ἔδωκαν τὴν βάρδδον
εἰς τὴν χεῖρα τοῦ υἱοῦ νὰ δείρῃ τὸν πατέρα καὶ κατέστησαν
τὸν πρῶτον κύριον τοῦ δευτέρου. Δὲν εἶναι μασκαροκυβέρνησις
οἱ νόμοι ἐκεῖνοι νόμοι ἐλευθεροί, ἀλλὰ καταστρεπτικοί καὶ προ-
τοῦ τοὺς εἰσάξῃς ἔπρεπε νὰ ἐπιμεληθῇς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ
λαοῦ, ὅχι καταστρέφεις τὰ ἦθῃ χωρὶς νὰ ἀντικαταστήσῃς ἄλλο
τι καὶ ἐνῷ εἰσάγονται τὰ κακὰ τοῦ πολιτισμοῦ μένου καὶ ἐκεῖνα
τῆς βαρβαρότητος. Σὺ τὰ ἐμβαδὸς ὅλα διὰ νὰ μᾶς διαιρέσῃς
μήπως σκεφθῶμεν ποτὲ εἰς τὰ γενικά μας συμφέροντα μὴ ἡδυ-
νηθῶμεν καὶ νὰ μᾶς ἔχῃς εἰλωτας ἡ νὰ μᾶς ἐξωρίσῃς. Μᾶς

ἤνοιξες τὰ ὄμματα ὡς ὁ ὄρις τοὺς πρωτοπλάστους καὶ μᾶς
ἔδωκες τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν τὸ πονηρὸν καὶ ἀποστρέφεσθαι
τὸ ἀγαθόν. Διατί πρὶν οἱ γάμοι ἦσαν εὐκολώτεροι καὶ τὰ ἀν-
δρόγυνα ἔξουν εἰς εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν, τώρα δὲ ἤρχισε καὶ προ-
χωρεῖ ἡ κοινωνικὴ διάλυσις, καὶ ἂν ἡλεσθῇ κανεὶς νὰ νυμφευ-
θῇ βλασφημεῖ τὴν ὥραν τῆς γεννήσεώς του; ἐπειδὴ τότε ὑπῆρ-
χεν ἡ ἀπλότης καὶ ὀλιγάρεϊα ἡ γυνὴ οἰκονόμει, ἡ θυγάτηρ εἰρ-
γάζετο, τὰ τέκνα ἦσαν παρακτικά καὶ ἐπλούτουσαν τὴν οἰκίαν. Ἀλλὰ
τώρα ἂν οὐ εἰσῆχθῃ ἡ πολυτέλεια, εἰσῆχθῃ μὲ αὐτὴν ἡ κακοῦ
θεῖα, ἡ σπατάλη καὶ ἡ ἀργία. Πρὶν ἔχουντες ὀλίγας χρείας,
ἐργαζόμενοι εὐρίσκων εἰς τὴν γυναικὰ συντροφοῦν παρηγορίαν,
καὶ οἰκονομίαν, εἰς τὰς θυγατέρας τιμὴν καὶ ἀγάπην, εἰς τὰ
ἀρσενικά ὑπακοὴν καὶ κέρδη, εὐρίσκων εἰς ἓνα λόγον εἰς τὸν
γάγον τὸ συμφέρον τοῦ ἐνυμφεύετο χωρὶς νὰ βλέπῃ εἰς τὴν
προῖκα καὶ ὅταν καθεὶς ἐνυμφεύετο ὑπῆρχε τάξις καὶ ἦθῃ
τώρα μὴ εὐρίσκων εἰς τὴν γυναικὰ εἰμὴ ἐσχλητικὸν βάρος, εἰς
τὰς θυγατέρας φροντίδας, εἰς τὰ ἀρσενικά ἔξοδα, παρακοὴν καὶ
διαφθοράν, ὅταν στενοχωρηθῇ νὰ νυμφευθῇ ἀποβλέπει εἰς τὰ
χρήματα καὶ θεωρεῖ τὴν γυναικὰ συνθήκην. Καὶ ὅμως σχεδὸν
εἰς τὰς πόλεις μὲ τὸ ἄχ ἀναχωροῦν ἀπὸ τὴν οἰκίαν καὶ μὲ τὸ
ἄχ ἐπιστρέφουν, παντοῦ στενοχωρία, παντοῦ κακοῦθεις, παντοῦ
χωρισμός, παντοῦ δυστυχία καὶ ἀδιαφορία, πούθεν ἀελικρίνεια
καὶ ἀγάπη. Ἡ κοινωνία μας εὐρίσκεται εἰς διάλυσιν ὁ τίμιος
ἀνατριχιάζει εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ γάμου καὶ ἡ ἡμέρα τῆς γεννή-
σεως τοῦ θηλυκοῦ εἶναι ἡμέρα λύτης καὶ κατηφείας οἰωνὸς τῶν
κακῶν τὰ ὅποια τὸ προσμένουν εἰς τὴν ζωὴν καθεὶς περιε-
κλείσθῃ εἰς τὸ ἄτομόν του καὶ ἄλλον θεὸν δὲν προσκυνᾷ παρά τὰ
χρήματα καὶ ὅποιον δυνήθῃ νὰ τοῦ δώσῃ ἐνόσω τοῦ διδοῖ. Ὅλα
δὲ ταῦτα διὰ σὲ Ἰούδα κυβέρνησις τοῦ ἄδου

Πᾶρε λοιπὸν Ἰούδα καὶ τοῦτον τὸν τίτλον τῆς εὐγνωμοσύ-
νης μου. Μᾶς διαιρεῖς μὲ τὰ ἐπαγγέλματα μὲ τὴν πολυτέλειαν
τοὺς μεταφυτευμένους νόμους, καὶ τοὺς δικηγόρους, δι' αὐτῶν
εἰσάγεις τὴν κακοῦθειαν, τὴν ἐπιπορκίαν τὴν κακὴν πίστιν καὶ
τὴν κοινωνικὴν διάλυσιν αὐξάνουσα τὰ ἔξοδα καὶ ἐμποδίζουσα
τὴν παραγωγὴν. Ἀλλὰ μένει: ἕως ἔδω;

Υ'. Σὲ διαφθεῖρει, διὰ νὰ καταστρέψῃς κάθε ὁδὸν διολύσεως
καὶ ἐλευθερίας.

Τοῦτο ἀπερὶ χθὲς εἰς τὸ προηγούμενον, ἀλλ' ἡ ἀξιολογότης
τοῦ μᾶς ὑποχρεῖται εἰς ἰδιαίτερον παράγραφον.

Ἡ διαφθορὰ ἀτιμᾷ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἀποκαθιστᾷ ἀνάξιον

καὶ αὐτῶν τῶν θαυρῶν τοῦ παραλύει καὶ ἡθικὰς καὶ φυσικὰς δυνάμεις, τὸν ἀποκαθιστᾷ βάρος τοῦ αὐτοῦ τοῦ καὶ βάσανον τῶν ἄλλων. Ἐνὸς εἰς τινὰ λαὸν ὑπάρχει ἡθικὴ δυνάμις εἶναι ἄξιος σεβασμοῦ καὶ ἐπιδεκτικὸς κάθε πράξεως καὶ προόδου ἀλλ' ὅταν διαφθορῇ δὲν μένει εἰς αὐτὸν ἄλλο μέσον ἐπανορθώσεως παρὰ ἢ παντελὴς καταστροφή καὶ ἐκθαμβώσεως διὰ τὴν φθῆσιν εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν καὶ ἀρχίζει ἄλλον δρόμον. Οἱ τυραννοὶ διὰ τοῦτο οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ μένουν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν κατοχὴν τῆς ἐξουσίας των, δύο ἰσχυρὰ μέσα μετεχειρίσθησαν, τὴν πτωχείαν καὶ τὴν διαφθορὰν ἢ τὴν πολυτέλειαν ἣτις φέρει καὶ τὰ δύο· ἀλλὰ μάλιστα εἰς τὴν διαφθορὰν ἐπρόσεξαν. Ἐπειδὴ οἱ πτωχοὶ καὶ μὲ ἡθικὴν δυνάμιν λαοί, εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες κατόρθωσαν τὰ μεγάλα, καὶ ἀξιοθαύμαστα ἔργα, ἐνῶ ὅταν πλουτίσαντες διεφθάρησαν ὅχι μόνον δὲν συνέτρεχον εἰς τὴν ἡθικὴν των πρόοδον ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπόδιζον. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅταν ἦσαν πτωχοὶ μὲν ἀλλ' ἐνάρετοι, ἐνθουσιασθέντες εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐγκατέλιπον τὴν πόλιν των σώζοντες μόνον τὴν ἐλευθερίαν των, ἐπολέμησαν παντοῦ τὸν Περσικὸν Κόλοσσόν, παντοῦ διέτρεξαν εἰς τὰ ἔργα τῆς δόξης καὶ ἡγεμόνες καὶ πρωτεῶν λαὸς τῆς Ἑλλάδος κατέστησαν· ἀλλ' ὅταν διεφθάρησαν καὶ ὡς κακοαναθρεμμένα παῖδια ἔτρεχον εἰς τὰ θέατρα, τοὺς χοροὺς καὶ τὰς πλογέρας, ἀπεφάσισαν καλῆτερα νὰ θυσιάσουν καὶ συμμάχους καὶ ἀποικίας καὶ αὐτὴν των τὴν ἐλευθερίαν παρὰ τὰ θεωρικά. Οἱ Ἴταλοι ὑπὸ τὰς τυραννικὰς κυβερνήσεις των διαφθειρόμενοι καὶ μαλακυνόμενοι εἰς τὰ θέατρα καὶ τὴν μουσικὴν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀπωθήσουν τοὺς Αὐστριακοὺς, ἐνῶ ἡ Ἰταλία ἐπὶ Ῥωμαίων κατέστη ἡ κυρία τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Λαὸς χωρὶς ἡθῆς, χωρὶς θρησκείαν, χωρὶς οἰονδήποτε κεντρικὸν καὶ βαθὺ αἶσθημα εἶναι ἀδύνατον νὰ μείνῃ ἐλευθερὸς καὶ ἀνεξάρτητος· ἐπειδὴ μάλιστα παύσει ὁ ἐξωτερικὸς πόλεμος ἀρχίζει ὁ ἐσωτερικὸς καὶ διαλυόμενος ὑποδηλοῦται. Οἱ λαοὶ διὰ τὰς ἡνάς δυνατοὶ εὐτυχεῖς καὶ ἀξιοσεβαστοὶ πρέπει διὰ τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἡθῶν νὰ διατηροῦν ἐσωτερικῶς τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰρήνην ἐνὸς καθολικῆς ἡθικῆς ἀνατροφῇ δὲν ἀντικαταστήσῃ τὰ ἡθῆ, διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐργασίας νὰ αὐξάνουν τὰ μέσα καὶ τὴν ὕλην των εὐημερίαν, διὰ δὲ τῆς δυνάμεως ἣτις πάντοτε ὑπάρχει ὅταν ὑπάρχῃ ἡθικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ, ἢ ἐσωτερικὴ ἀσφάλεια. Εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐξ ἑνὸς μέρους ἡ Ῥωσσία ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου ἡ Ἰσπανία συνέθλιψαν τὸν Γίγαντα τῆς ἐπανάστασεως ταύτης ἐπειδὴ ὑπῆρχον εἰς αὐτὰς

ἡθῆ καὶ θρησκεία, ἐνῶ οἱ διεφθαρμένοι εὐγενεῖς ἔτρεχον ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ αὐλὴν εἰς αὐλὴν περιπατῶμενοι καὶ καταφρονούμενοι. Τὸ αἶσθημα, τὰ ἡθῆ ἢ θρησκεία κατόρθωσαν τὰ μεγάλα ἐπειδὴ καὶ ἐνόνουν καὶ ὑψόνουν καὶ διατηροῦν τὴν ψυχὴν εἰς ἔντονον στάσιν, ἢ δὲ διαφθορὰ μικρύνει καὶ καταστρέφει. Ὅπου ὑπάρχει ἡθικὴ ζωὴ, ὑπάρχει ὑγεία καὶ δυνάμις καὶ φυσικὴ ζωὴ, ὅπου λείπει τὸ πρῶτον σχεδὸν πάντοτε καὶ τὸ δεύτερον. Δὲν ἤξευρον λοιπὸν ἀσεβεστάτη διοικήσις ὅποιαν μεγαλητέραν καταδρομὴν ἤδυνασσαν νὰ μᾶς κάμῃς παρὰ ἐνῶ μᾶς φθείρεις τὰ ἡθῆ δὲν εἰσάγεις ἐθνικὴν ἀνατροφὴν, ἀλλ' εἰσάγεις τὰ ἐλαττώματα τοῦ πολιτισμοῦ χωρὶς τὰς ὠφελείας, διατηροῦσα καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς βαρβαρότητος· εἶναι δὲ δυνατόν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἐργάζεσαι κατὰ τύχην ἀφ' οὗ πρωτεῖς τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν βραδιουργίαν, Ἀλλὰ διατὶ ὅλα ταῦτα; Διὰ νὰ μᾶς πτωχήνῃς.

δ'. Μᾶς πτωχύνει διὰ νὰ μᾶς ἐλῇ εἴλωτας ἢ νὰ μᾶς ἐξορίῃ.

Ἐδῶ εἶναι καθ'αυτὸ τὸ οὐσιώδες τοῦ ζητήματος καὶ ὁ ἀληθὴς κίνδυνος· ἐπειδὴ ὑπὸ ξένην δυνάμιν καὶ ἰσχυράν, ὅλα τὰ διωκόμενα τὰ πλούτη. Ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἢ κυβερνήσεις καταστρέφει καὶ μᾶς ὑπογορεῖ νὰ καταστρέφωμεν χωρὶς νὰ μᾶς ἀφίγῃ νὰ παράγωμεν ἀναλόγως, παραλύει μάλιστα τὴν παραγωγὴν, καὶ ἐσώκωσεν κάθε ὅριον οἰκονομικῆς καταστροφῆς, ὥστε εἶναι θαῦμα πῶς κατοικοῦν τὰς πόλεις μᾶς ἐπιτηδῆσαι.

Καταλύονται ἰδιωτικά καὶ δημόσια χωρὶς νὰ παύωνται ἀναλόγως.

Ἰδιωτικά μὲν

1. Εἰς τὰ ἄρθρα τῆς πρώτης ἀνάγκης ψωμί, κρέας, ψαρία, ἄλμυρα καποτε δὲ καὶ χλωρὰ, ἀναγκαῖα πρὸς ἐνδυμασίαν, ἀναγκαῖα κινήτὰ, ἐπειδὴ καὶ αἱ τάβλαι ἐρχονται ἀπ' ἐξω, ἐκ τούτων πολλὰ ἡδύνατο νὰ καλλιεργῇ ὁ τόπος, ἀν' ἤθελεν ἢ κυβερνήσεις, ἢ ἀν' ἀφ' ἑνὲς ἐλευθέρους νὰ ἐνεργήσουν.

2. Εἰς τὰ ἄρθρα τῆς πολυτελείας τὰ ὅποια ὡς περιττὰ ἀναγομεν ὑπὸ τὸ ὄνομα κουτσουνικά καθὼς ὀμβρελίνια, καθῆκται, καθεκλάκια, καθρέπτας, εἰχόνας, ἀλλὰ μάλιστα μεταξωτὰ, μουσουλῆναις, καπέλλα, καπελίνια, χειρόκτια, βαβδάκια, σκαρπίνια, πιάνο, πλογέρας, κηθάρας, καὶ ἄλλα ὅμοια μασκαράλια μέσα διαφθορὰς χαρσοκαιρίας, καπνὸς, καὶ ταβάκος, καφρὲς καὶ ἱμάκια κτλ. Εἰς ταῦτα προσθέτομεν τοὺς χρυσοὺς, ἀργυροὺς καὶ ἄλλους πολυτίμους ἐσθλοὺς τὰ ὅποια εἶναι κεφάλαια νεκρὰ, ἐνῶ τὰ

ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν φέρει ἡ ἔνωσις καὶ καλὴ πίστις τὰ ὅποια ἡ κυβέρνησις ἀφῆρσε.

Τὸ ἔλαιον καὶ ἡ σταφίς εἶναι τὰ πρῶτιστα ἄρθρα τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ὅμως δὲ ἐξέρχονται εἰς ἐντόπια πλοία, ἡ δὲ τιμὴ των ἐξαργυρεῖται παρὰ δύο ἢ τριῶν ἐμπορίων, ἐνῶ τὸ ἐμπόριον τῆς πολυτελείας τὸ ὁποῖον εἶναι παθητικὸν εἶναι τακτοποιημένον ἡ καλὴ κυβέρνησις ἔπρεπε νὰ ἐμψυχῇ τὸ πρῶτον καὶ παραλύει τὸ δεύτερον.

Εἰς τὴν Τουρκίαν ἔχομεν προστασίαν εἰς τοὺς καυγανταΐδες καὶ τιποτένια πράγματα διὰ νὰ τρομάζουν οἱ Τούρκοι, ἀλλ' ὅταν πρόκεινται τὰ συμφέροντα τῶν τιμίων ἀπαιτοῦνται ἄλλα τῶν ἄλλων, ἢ ἂν πληρώσῃ ὁ ἀντιδικὸς ἔχομεν ἀδικον καὶ ἂν ἔχωμεν νὰ πληρώσωμεν ἂν θὰ λάβωμεν δὲν λαμβάνομεν. Οὕτως ἤκουσα ὅτι συμβαίνει καὶ δὲν εἶναι παράδοξον. Διὰ τὴν εἰς Κεφαλληνίαν καὶ Ἰθάκην δὲν συσταίνονται σχολεῖα ναυτικῆς, ἀλλ' εἰς Κεφαλληνίαν ἐσυστήθη καθέδρα καὶ πληρόνει ὁ διδάσκαλος μαθητὰς διὰ νὰ μένῃ εἰς τὴν θέσιν;

Ἡ κυβέρνησις δὲν ἐπιμελεῖται ὅταν ἀρχίσῃ καμμία ἑταιρία ἐπεμβαίνει, ἡ κἀμουν τινὲς κόλακες νὰ ἐπέμβῃ ὁ διοικητὴς, ἡ ὁ ὑπάρχῃ καὶ παραλύεται κάθε ἐλευθέρᾳ ἐνέργειᾳ καὶ τέλος διαλύεται ἡ καλὴ πίστις καὶ αἱ διαιρέσεις μᾶς ἐμποδίζουν ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιχειρισθῶμεν τι μέγα καὶ ὠφέλιμον, ὥστε ἐνῶ ἐξ ἐνὸς μέρους μὲ τὴν αὐξήσιν τῶν χρειῶν καὶ τοὺς φόρους ἐξοδεύομεν, δὲν παράγωμεν ἀναλόγως, ἡ ἐμποδίζεται ἡ παραγωγή· δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο καταφύγιον παρὰ τὰ δανεικά. Ἀλλ' ἂν οὐ κατέστησεν ἀναγκαῖα τὰ δάνεια, ἐθεσε ὅριον τῆς καταστροφῆς διὰ νὰ διατηροῦνται αἱ οἰκογένειαι, ἡ ἐβοήθησε τὸν χρεώστην νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ χρεῖά του; ὅχι· ἀλλὰ καὶ τὰ δάνεια εὐκόλυνε καὶ τὸν χρεώστην δυσκολεῖται νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ χρεῖά του, καὶ ἐνταυτῷ τὸν καταδαρύνει.

1. Ὑπῆρχεν ὁ νόμος τῶν πιστοτικῶν (φίδει κομέσοι), ὅστις διέζωσε τὰς οἰκογενεῖας καὶ ἦτον σωτήριος χαληνὸς τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς μικρῶν ἀβιομηχανῶν κυρίων καὶ ταῦτα κατέστρεψε διὰ νὰ καταστρέψῃ καμμίαν μεγάλην οἰκογένειαν ἥτις μὲ τὰ μέσα καὶ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἡδύνατος νὰ ἀντισταθῇ καὶ ὑπερασπισθῇ τὰ δικαιώματα τοῦ τόπου, ὅταν ἐμάνθανε τὰ ἀληθῆ τῆς συμφέροντα, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ κάθε ὅριον καταστροφῆς τοῦ ἰδιοκτῆτου. Καλὸν τὰ κτήματα νὰ ᾖναι ἐλεύθερα, ἐπειδὴ ὁ ἔχων αὐτὰ δύναται νὰ τὰ ἐξαργυρώσῃ καὶ μὲ τὰ κεφάλαια εἰς κείνα νὰ ἐπιχειρῇ ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν, ἢ νὰ δοθῇ εἰς τὴν

βιομηχανίαν, ἥτις νὰ διδῇ περισσότερον παρὰ τὸ κτήμα· καλὸν, ἐπομένως εἰς τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομήχανα κράτη. Ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ὁ δανεισμός δὲν ἔχει σκοπὸν ἐγγίνει εἰμὴ τὴν ἀνύητον σπατάλην· ἐπειδὴ ἡ ἐξοδεύεται εἰς τὴν πολυέλειαν ἥτις καταστρέφει μικροὺς ἀβιομηχανοὺς λαοὺς καὶ τὴν ὁποίαν αἱ καλαὶ κυβερνήσεις ἐμποδίζουν, ἡ εἰς ἀναγκαῖα καὶ ὅταν δὲν εὕρισκε νὰ δανεισθῇ τις εἰργάζετο καὶ παρήγαγε, ὥστε ἀντὶ νὰ καταστρέψῃ ἐπρόσθετε, εἰς οἰκοδομὴν μεγαλοπρεποῦς οἰκίας ἥτις εἶναι περιττὴ ἡ δὲν δίδει τὰ διάφορα, ἡ εἰς κτήσιν ἀγροῦ ὅστις ἐπίσης δὲν συμφέρει, ἐπειδὴ τὰ δάνεια εἶναι πρὸς 40 τοῖς 400 καὶ ὁ ἄγρὸς δὲν δίδει 4 ἢ 5, εἰς ὀλίγους δὲ διὰ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ γεωργὸς δύναται νὰ γείνῃ καὶ ἰδιοκτῆτης, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν συμφέρει ἐπειδὴ ἡ δανειζεται πρὸς 40 τοῖς 400 καὶ τὸ κτήμα δὲν δίδει 4 ἢ 5, ὥστε καὶ δούλος τοῦ κτήματος γίνεται, καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ χάνει καὶ μένει καὶ εἰς τὸ χρέος, ἂν δὲ τοῦ περισσεύσουν συμφέρει καλῆτερα νὰ τὰ δανεισῇ. Ἄν λοιπὸν τὰ πιστοτικὰ ἐγγένει εἰς τὴν θεωρίαν νὰ τὰ δανεισῇ. Ἄν ἡμᾶς ἦσαν ἀναγκαῖα, ἡ δὲ πτώσις των ἦτο ἡ ἀφαίρεσις τοῦ προχώματος κάθε καταστροφῆς. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι μετὰ τὴν πτώσιν των αἱ ἀξιολογώτεραι οἰκογένειαι κατεστράφησαν, καὶ οἱ ἰδιωκτῆται τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἐγονάτισε καὶ κινδυνεύει νὰ καταστραφῇ, καὶ ἂν ὁ πατὴρ εἶναι χαρτοπαίκτης ἡ ἄσωτος τὰ τέκνα του μένουσιν χωρὶς γῆν νὰ πατήσουν. Δὲν ἔπρεπε σεβαστὴ κυβέρνησις νὰ κἀμης καθὼς οἱ Τούρκοι πρῶτον νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι καὶ ἐπειτα νὰ κρίνῃ, ἀλλὰ πρῶτον νὰ φωτίσῃ, νὰ προσδεύσῃ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τότε νὰ καταστρέψῃ. Κατέστρεψες τὰ πιστοτικὰ διὰ νὰ ἐμψυχωθῇ λέγεις ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι ἀθλιον σόφισμα ἐπειδὴ καὶ καταστρέφονται καθημερινῶς οἰκογένειαι καὶ τὸ ἐμπόριον ὀπισθοδρομεῖ καὶ βιομηχανίαν δὲν ἔχομεν ἐσφαλές; Ἀλλ' ὁ ἐμπορικὸς ὑπολογισμός τῆς Ἀγγλίας δὲν σφαλῇ.

2. Ἀφ' οὗ ἐστήκωσεν κάθε ὅριον καταστροφῆς ἐδάρυνε τὸν χρεώστην, διὰ νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἰδιοκτῆτας, διὰ τοῦ τόκου καὶ ἀνατοκισμοῦ, καὶ παρέδωκε τὸν τόπον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τράπεζαν καὶ ὀλίγους κεφαλαιούχους. Εἶναι δικαίον ὁ ἔχων τὸ κεφάλαιον νὰ ἀπολαμβάνῃ ἀναλόγως τοῦ κέρδους. Εἶναι λοιπὸν δικαίον καὶ 20 καὶ 60 τοῖς ἑκατὸν εἰς τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικά κράτη ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν ἰσθμίων κερδίζει τις 100 τοῖς 100 ἢ καὶ 200 τοῖς 100. Ἀλλ'

εἰς ἡμᾶς τοῦτο δὲν ἀκολουθεῖ. Ὁ ἔμπορος καὶ ὁ ναύτης μόνον εἰς ἡμᾶς δύναται νὰ κερδίσῃ ὑπὲρ τοὺς τόκους ἀλλὰ καὶ ἐδῶ συνήθως συμβαίνει ὁ ναύτης νὰ θαλασσοπνίγεται καὶ ὁ ἔμπροσ νὰ ἐργάζητε διὰ τοὺς κεφαλαιούχους καὶ ἂν τις ἐπροβδευσεν εἶχεν ἴδια κεφάλαια· ὅστις ἐδανείσθῃ διὰ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἢ εἰς ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν, ἢ ἐπὶ τέλους ἐχρεοκόπησεν, ἢ δὲ χρεοκοπία δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα κακῆς πίστεως, ἐπειδὴ ἡ τιμὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πόρος ζωῆς καὶ δὲν πηγαίνει ἀπλῶς καὶ ὡς εὔχεται νὰ τὴν πετάξῃ ἂν ἡ ἀνάγκη δὲν τὸν πνίξῃ. Ἐκτός τούτου τὸ ἐλπίδιον εἰς ἡμᾶς ἐπειδὴ στρέφεται πρὸ πάντων εἰς ἐκεῖνο τῆς πολυτελείας εἶναι πρὸς βάρος τῶν πολλῶν ὑπὲρ τῶν ὀλίγων. Ἡ ὁλότης τοῦ λαοῦ εἶναι ἰδιοκτητῆται καὶ προσμένουν ἀπὸ μόνον τὰ προϊόντα, διὰ τῶν ὁποίων μόλις δύναται νὰ ζήσουν, καὶ ὅταν ἐπιβρύνωνται μὲ τοὺς τόκους καὶ ἀνατοκισμούς ἀφανίζονται. Τῷ ὄντι φθάνει μία οἰκογένεια νὰ δανεισθῇ εἰς τὰς μικρὰς νήστους 500 εἰς δὲ τὰς μεγάλας 2000 ἕως 3000 τάληρα, διὰ νὰ ἦναι μετ' ὀλίγα ἔτη ἡφανισμένη ὁ μέγας τόκος λοιπὸν καὶ ἀνατοκισμὸς θυσιάζουν τὰ συμφέροντα τῶν πολλῶν ὑπὲρ τῶν ὀλίγων, εἶναι ἀδικοὶ καὶ καταστρεπτικοί.

3. Ἄλλ' ἐπιβαρύνων τὸν χρεώστην τὸν εὐκόλυνε καὶ νὰ ἀποξενώσῃ μέρος τῶν κτημάτων του νὰ ἐλευθερωθῇ τοῦ χρέους. Ὅχι· ἐπειδὴ διὰ τοῦ νόμου ὅστις δίδει δικαίωμα εἰς τὸν πλησιαστὴν ἐμποδίζει τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν ἀνάλογον τῆς τιμῆς τοῦ πράγματος πώλησιν. Ἐπειδὴ δὲν πηγαίνει καθεὶς νὰ χρεωθῇ διὰ νὰ τοῦ πάρουν τὸ κτῆμα καὶ νὰ μείνῃ εἰς τὸ χρέος χωρὶς ἀνάγκην. Ἀπατάται συνήθως ὁ νόμος· ἀλλὰ νόμοι οἷτινες ὑποχρεοῦν εἰς ἀπάτας καὶ δύναται νὰ ἀπατηθοῦν εἶναι κακὸ οὗτος δὲ πάντοτε ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν πωλοῦντα.

4. Ἀλλὰ ταῦτα ὑπομονή, μὲ τὸν νόμον ὁμῶς τῆς ἀπολύτου πλειονοδοσίας (αςας) τὸν ἐφοῦρμισε καὶ τὸν ἐξεθεμελίωσε τὸ ὀγλιγορῶταρον. Ὅταν τις εἰς ἡμᾶς δανεῖζει δὲν περιμένει νὰ λάβῃ ὅπισω τὰ χρήματά του ἐπειδὴ τὸ εἶπαμεν τὰ προϊόντα δὲν δίδουν εἰμὴ μόλις νὰ ζῶμεν, τὸ δὲ ἐμπόριον εἶναι παθητικὸν καὶ βιομηχανίαν δὲν ἔχομεν. Δανεῖζει λοιπὸν βασιζόμενος εἰς τὰ ἀκίνητα, καὶ εἰς ταῦτα ἐπομένως κατὰ τὰς κοινὰς ἐκτιμήσεις ἦτο δίκαιον νὰ ἐξοφλίζεται μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ χρέος, διὰ νὰ μὴ καταποντίζεται ὁ χρεώστης. Ἄλλ' ὄχι καὶ χρήματα θέλει ἐνῶ ἀδύνατον εἰς τὸν χρεώστην νὰ ἐπιτύχῃ, καὶ τόκους καὶ ἀνατοκισμούς διὰ νὰ ὑψωθῇ τάχιστα τὸ κεφάλαιον καὶ τέλος ἡ αἷστα διὰ νὰ πάρῃ ὁ δανειστής τὰ κτήματα τοῦ χρεώστου διὰ κομμάτι ψωμί,

ὁ δὲ ἰδιοκτήτης νὰ μείνῃ εἰς τοὺς πέντε δρόμους, δηλαδὴ νὰ καταστραφῇ ἡ μεσαία καὶ πρώτη τάξις τῆς κοινωνίας μας. Ἐννοῶ καλλίστα ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ὀλλάνδαν ὁ χρεώστης πρέπει νὰ πληρώσῃ χρήματα, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ τῆς υπάρξεως εἶναι τὰ χρήματα, ἢ δὲ ἀκίνητος ἰδιοκτησία εἶναι πάρεργον δύναται δὲ τις νὰ τὰ εὕρῃ καὶ ἐνταυτῷ πρέπει ὁ ἔμπορος νὰ τὰ ἔχῃ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς προθεσμίας, ὥστε πρέπει νὰ ἐκτεθοῦν τὰ κτήματα τοῦ χρεώστου εἰς πλειονοδοσίαν· ἐκτὸς τούτου οἱ ἀγοραεῖς πολλοὶ καὶ τοῦ δανειστοῦ τὸ πρᾶγμα δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν του. Ἄλλ' εἰς ἡμᾶς ὁ νόμος οὗτος εἶναι μεταφτευμένος καὶ καταχθόνιος κωμωδία τῆς αἰσχρᾶς μας προστασίας. Καθὼς οἱ κεφαλαιοῦχοι εἶναι ὀλίγοι, τὰ χρέη ἀναγκαῖα, ἀνεξέδραστα, ἐπιβαρυνόμενα, μὲ τὰ 1852 ὁλος ὁ τόπος μένει εἰς ὀλίγους κεφαλαιούχους καὶ τὴν Ἀγγλικὴν τράπεζαν, οἱ ὅποιοι δυνατόν καὶ νὰ συμφωνήσουν μετὰ τῶν, ἢ δὲ τάξις νῶν ἰδιοκτητῶν νὰ καταστραφῇ κατὰ κράτος ἀδικώτατα καὶ ἀπανθρωπότητα. Τὰ 52 εἶναι τὸ τέλος τοῦ κόσμου διὰ τὴν Ἑπτάνησον, ἐπειδὴ εἰς τὰ 1852 ἐφαρμόζεται ὁ νόμος τῆς πλειονοδοσίας καὶ οἱ κεφαλαιοῦχοι ὀλιγώτατοι, οἱ δὲ πωληταὶ ὁλος ὁ κόσμος, τὰ δὲ πωλούμενα ὅλη ἡ Ἑπτάνησος. Τὰ δημόσια κτήματα πηγαίνουν εἰς τὸ δηγρόσιον χρέος, καὶ τοὺς ἰδιοκτῆσας δὲν περιμένει εἰμὴ ἢ ἐξωρία, ἢ εἰλωτεία.

5. Ἡ Ἀγγλικὴ τράπεζα. Ἀφ' οὗ ἀφῆρσε κάθε ὄριον καταστροφῆς, εἰσῆγαγε τὴν πολυτέλειαν χωρὶς νὰ εὐκολύνῃ, ἐμπαδίζουσα μάλιστα τὴν παραγωγὴν καὶ κατέστησεν ἀναγκαῖα τὰ δάνεια, ἐπεβάρυνε καὶ ἐπὶ τὴν δανειστὴν, εἰσῆγαγε τὴν Ἀγγλικὴν τράπεζαν διὰ νὰ ἐκολούη τὰ δανεικὰ καὶ καταστρέψῃ τάχιστα τὸν τόπον συσταίνουσα Ἀγγλικὴν ἀποικίαν. Ἡ τράπεζα αὕτη δὲν ἔχει ἐγγύησιν, ὥστε ἂν ποτὲ χρεοκοπήσῃ ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνταποκρινομένη καὶ τὸ κυκλοφοροῦν χαρτονόμισμα τὸ ὅποιον δὲν εἶναι ὀλίγον, καὶ τὰ παρακατατεθῆμενα καὶ αἱ μερίδες αἱ ἐντόπαι γάγονται, ὥστε δικαίως ὡς ἔλεγεν ὁ Κ. Μουστοζύδης εἶναι δούρειος ἵππος. Χαίρεται μεγάλα δικαίωματα, καὶ ἐνῶ δὲν δίδει ἐγγύησιν ἐπιβαρύνει τοὺς χρεώστας καὶ ἐνταυτῷ εὐκολύνῃ τὰ δανεικὰ καταστρέφουσα ὄχι μόνον τοὺς χρεώστας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐγγυητάς. Ἦτο καλὴ ἐθνικὴ τράπεζα διὰ τινὰ εἰδικὸν σκοπὸν, μὲ ἐγγύησιν καὶ μὲ μετρίους τόκους διὰ νὰ μὴ παραδίδεται ὁ χρεώστης εἰς τὴν διάκρισιν τινῶν πετσογδαρτῶν. Ἄλλ' ἡ τράπεζα χωρὶς ἐγγύησιν διὰ νὰ ἐξέρχονται οἱ τόκοι καὶ οἱ λαμβάνοντες μέρος νὰ κινδυνεύουν νὰ χάσουν

τὰ ὅσα κατέθεσαν, διὰ τὴν εὐκολίαν τὸν δανεισμὸν εἰς περίττῃ ἢ ἀσύμφορα πράγματα εἶναι φανερὰ παρὶς καὶ διὰ τοὺς δανειζομένους καὶ διὰ τοὺς παρακατάθετοντας, εἶναι ὁ τάφος μας. Ὅταν τις δὲν εὐρίσκη νὰ δανεισθῇ δὲν δανεῖζεται, ἀλλ' ὅταν εὐρίσκη εὐκολίαν φθάνει νὰ πάραισι εἰς ἑγγυητὴν, δανεῖζεται ὅσα τοῦ δώσουν καὶ καθὼς τὰ δανεῖζεται πηγαίνουν καὶ ἀφανίζονται καὶ οἱ δύο κατὰ κράτος. Λανθάνονται οἱ ἔμποροι ἀληθινά· ἀλλ' ἀνέφερα ὅτι τὸ ἐμπόριον μας εἶναι παθητικὸν πρὸς βάρος τοῦ λαοῦ καὶ δὲν συμφέρει νὰ εὐκολύνεται. Ἐπειτα καὶ οἱ ἔμποροι ἀπλόνουν πολὺ καὶ ὅταν οἱ ἰδιοκτῆται δυστυχούσιν, ὀλιγοστεύουσιν οἱ ἀγορασταὶ ἢ αὐξάνουσιν τὰ δάνεια καὶ ὁ ἔμπορος χρεοκοπεῖ· τοιαύτη δὲ ἡ τύχη τῶν περισσοτέρων ἐμπόρων μας. Μετὰ τὸν τόκον καὶ ἀνατοκισμὸν καὶ τὴν ἄσταν κινδυνεύει νὰ μείνῃ ὅλη σχεδὸν ἡ ἐπτάνησος εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τράπεζαν διὰ ὀλίγας χιλιάδας τάλαρα. Ἡ τράπεζα λοιπὸν αὐτῇ φίλοι πατριῶται εἶναι ὁ λάκκος τὸν ὁποῖον ἡ μητρικὴ μας προστασία μᾶς ἀνοίξε διὰ νὰ πῶσμεν. Ἄν θέλετε νὰ σωθῆτε ἢ νὰ τὸν κλείσετε, ἢ νὰ τὸν ἐκφύγετε.

Ὅτι ἡ τοιαύτη μας θέσις εἶναι ἔργον τοῦ ἐμπορικοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς Ἀγγλίας διὰ νὰ καταστήσῃ Ἀγγλικὴν ἀποικίαν τὴν ἐπτάνησον δὲν ἐπιδέχεται οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, εἰς ὅποιον μόλις ἐννόησεν τὰς ἀρχὰς τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς.

Ἄν χονδροειδῶς ὑπολογίσωμεν τὰ εἰσερχόμενα κεφάλαια εἰς τὴν ἐπτάνησον εἰς τὰ ὁποῖα καὶ στηρίζεται ἡ ὑπάρξις μας καὶ τὰ ἐξερχόμενα θέλωμεν ἰδεῖ ὅτι ἐμβαίνουν ἀπὸ τὴν σταφίδα, τὸ ἔλαιον, τὰς περιπλανήσεις τῶν γεωργῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν καὶ ἀπὸ τὸ μικρὸν θαλάσσιον ἐμπόριον, ἐξάγονται δὲ ἀπὸ πέντε τρομακτικὰς τρύπας, ὥστε εἶναι αὐτὰ πῶς ὑπάρχωμεν, καὶ δὲν εἰμεθα ἀπὸ αὐτὰς περασμένοι.

1. Τρύπα. Ἀρθρα τῆς πρώτης ἀνάγκης, τροφαί, ἐνδυμασίαι καὶ ἀναγκαῖα κινητὰ καὶ διάφορα ἐργαλεῖα.

2. Τρύπα, τὴν ὁποίαν ἡ σε바στὴ ἡμῶν κυβέρνησις ξύσε ξύσε, ἀνοίξεν ἢ δὲ ἀπλότης μας ἐπλάτην εἶναι ἐκείνῃ τῆς πολυτελείας, ἢ τὴν κουστουινίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἂν θέσωμεν τοὺς χρυσοὺς ἄργυρους καὶ ἄλλους πολυτίμους στολισμοὺς οἱ ὁποῖοι μένουσιν νεκρά κεφάλαια, δὲν ἡξέωμεν μὴ ἦναι ἔσθ' ἐπὶ τὴν πρῶτην. Αὕτη ἔχει τὰς αἰτίας τῆς εἰς τοὺς μεγάλους μισθοὺς, τὰ ταξίδια τῆς εὐρώπης ἢ τὰ φιγουρίνια καὶ εἰς τὴν προηγθεῖσαν ν' αὐξήσιν τῶν προϊόντων. Καθόσον ἀποβλέπει τὰ προί-

όντα εἰσῆγαγον χρεῖας καὶ ἔπειτα ἔπασεν ἡ τιμὴ των καὶ ἔμεινεν λαὸς πλοῖον εἰς τετραμένην θάλασσαν χωρὶς ἀέρα.

3. Τρύπα, Οἱ μισθοί, καὶ ἀντ'μισθία τῶν Ἀγγλῶν, κεφάλαια μεταφερόμενα εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὰ ὅποια ἂν προσθέσωμεν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ φαιρικοῦ κοινῶν, εἰς τοὺς ἀρμοστὰς διοικητὰς, ἀρχιτέκτονας, ἀστυνόμους, καὶ τελῶνας θέλωμεν ἰδεῖ ὅτι δὲν ἐντροπιάζει τὰς δύο πρώτας.

4. Τρύπα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ περάσουν ὅλοι οἱ ἰδιοκτῆται ἂν δὲν διορθωθῶν οἱ περὶ δανείων νόμοι καὶ δὲν παύσῃ ἡ Ἀγγλία τράπεζα, εἶναι τὰ δάνεια καὶ διάφορα μάλιστα τῆς τραπέζης.

5. Τρύπα μετὰ ἄλλα μικρὰ παρατρύπεια εἶναι τὰ πρὸς σπουδὴν ταξίδια τῆς εὐρώπης μάλιστα τῆς Ἰταλίας. Κάμε λογαριασμὸν ἀπὸ 3,000 τάληρα τὸ κεφάλι, κατώτατον ὄρον, πρόσθετες τόσα φιγουρίνια καὶ τρομεροὺς καταλυτὰς δημίους καὶ κρισολόγους καὶ θέλεις μάθῃ ὅτι ἡ τρύπα αὕτη δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος καὶ ὑπὸ μόνῃ τὴν οἰκονομικὴν ὄψιν. Πόσαι οἰκογένειαι δὲν κατεστράφησαν μετὰ αὐτὰ καὶ πόσα ὄργανα εἰς αὐτὰ ἡ κυβέρνησις δὲν εὐρίσκει.

Ἀνάγκη αἱ τρύπαι αὗται ἢ νὰ κλείσουσιν ἢ νὰ στενεύουσιν. Ἐγὼ βράπτῃς δὲν εἶμαι, ἀλλὰ τὰς δεῖκνύω καὶ ἐνταυτῷ σὰς λέγω ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ θὰ περάσετε;

Ἄν λοιπὸν εἰς μόνον τὸ οἰκονομικόν, βάσιν τοῦ παντός, ἀποβλέψωμεν, ἀναγκαῖα συνέπεια εἶναι ὅτι μετὰ ὀλίγα ἔτη τὰ περισσότερα κτήματα θέλουσιν συσσωρευθῆ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τράπεζαν καὶ ὀλίγους πετογδάρτας κεφαλαιούχους ἀδιαφοροῦντας εἰς τὸ καμάρι, τὰ δὲ φρούρια καὶ δημόσια κτήματα θέλουσιν ὑπάγει εἰς τὸ δημόσιον χρέος, τοὺς δὲ ἰδιοκτῆτας καὶ μὴ γεωργοὺς περιμένει ἡ εἰλωτία, ἡ ἡ φυγή, ἀλλὰ καὶ τοὺς γεωργοὺς συμφέρει καλῆτερά ἢ Ἑλλάς. Λοιπὸν θέλουσιν φύγει οἱ μὴ ἰδιοκτῆται γεωργοὶ ἐπειδὴ τοὺς κράζει ὁ Μωρέας· θὰ φύγουν οἱ ἰδιοκτῆται ἐπειδὴ δὲν θέλουσιν ἔχει γῆν νὰ τοὺς θάψουν· θὰ φύγουν οἱ τεχνίται βράπτῃ, κτισταί, τσαγκαρεοί, ξυλουργοί κτλ. μὴ εὐρίσκοντες ἐκεῖ ἔργον. Οἱ ἔμποροι πωλοῦντες καὶ μὴ συναζόντες θέλουσιν χρεοκοπήσει καὶ ὅ, τι ἔχουν θὰ μεταβῇ εἰς τὴν Εὐρώπην, αὕτη δὲ ἡ καμπάνα ἀρχίσει νὰ συμαίγῃ. Ἀλλ' ὅταν οἱ περισσότεροι μείνουν χωρὶς ἀγροὺς, χωρὶς εἰλίαν εἰς τοὺς πέντε ἔσθ' ἐπὶ τὴν πρῶτην. Οἱ πτωχοὶ θὰ φάγουν τοὺς πλουσίους, οἱ πτωχοὶ θέλουσιν καταβῆναι ἐκδικηθῶν τὰς καταχρήσεις καὶ καταδυναστείας τῶν κυρίων των καὶ τὸ αἷμα των καὶ ἐκεῖ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ταῦτα θέλουσιν δόσει

καίρων εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἥτις ἴσως θέλει καὶ τὰ θρέψει, καθὼς ἔκαμε τὸ ἔτος τοῦτο εἰς Κεφαλληνίαν διὰ τὰ σφύξη καλῆτερα τὰ λουριά, διὰ τὰ ὀλιγοστεύση τοὺς κατοίκους διὰ τοῦ κανονίου καὶ τῆς βαγιονέτας καὶ ὕστερον νὰ συστήσῃ Ἀγγλικὴν ἀποικίαν, διὰ τὰ μὴ φοβῆται εἰς τὸ ἐξῆς μήπως οἱ κάτοικοι μὲ κάθε εὐκαιρίαν ζητήσουν τὰ δικαῖά των παρὰ τῶν ἐγγυηθεῖσων τὴν ἐν Παρισίοις συνθήκην δυνάμεων. Πάρετε λοιπὸν τὰ μέτρα σας· σκευθῆτε εἰς τὰς οἰκιακάς σας ὑποθέσεις καὶ ἐκεῖνας τῶν πλησιῶν σας καὶ μὴ νομίζετε ὅτι σὰς λέγω παραμύθια· ἐμπρὸς σας ἡ Μελίτη, ἡ Πάργα καὶ τὸ Σούλι. Οὕτω βλέπω τὰ πράγματα, καὶ νομίζω χρέος μου νὰ σὰς τὰ παραστήσω· Τὰ ὅσα εἶπα ἐκτὸς ὅτι εἶναι πράγματα εἶναι σύμφωνα καὶ μὲ τὰ συμφέροντα καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας. Πρὸς διασκέδασιν λοιπὸν τῆς ἀγανακτήσεως τινῶν αἰτίνας νομίζω ὅτι οἱ ἀδίκαι μισθοὶ των εἶναι τῆς Ἀγγλίας δῶρα καὶ ὄχι τοῦ λαοῦ των τὸ αἶμα, καὶ φωνάζω ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶναι τὸ γενναϊότερον, τὸ μεγαλῆτερον καὶ φιλανθρωπότερον τοῦ κόσμου ἔθνος, ὥς ῥίψωμεν ταχὺ βλέμμα εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς.

Τὸ βασίλειον τῆς Ἀγίας σχηματίζεται ἐκ νήσων 90, 160 τέτρ. Ἰταλικῶν μιλιῶν ἐκτάσεως, τῶν ὁποίων πολλὰ μέρη, ὡς ἡ Σικωτία, τὸ πριγγιπάτον τοῦ Γάλλες καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἰδίας Ἀγγλίας εἶναι ὀρεινὰ καὶ ἄφορα, κατοικεῖται δὲ παρὰ 24 ἑκατομμυρίων κατοίκων, ἐξ ὧν μέγα μέρος ὑστερεῖται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἀρτου ἀποθνῆσκον εἰς χιλιάδας κατ' ἔτος τῆς πείνας, ὡς τὸ ἔδειξε τὸ 1847, μόλον ὅτι τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανον ἔθνος τοῦ κόσμου. Περιοριζόμενον λοιπὸν εἰς ἑαυτὸ ὄχι μόνον νὰ ἦναι μέγα καὶ πλουσιον, ἀλλ' οὔτε νὰ ὑπάρξῃ δύναται, ὥστε τὰ πλούτη, ἡ δύναμις, τὸ μεγαλεῖον καὶ αὐτῇ του ἀκόμη ἡ ὑπαρξίς στηρίζεται εἰς τὴν βιομηχανίαν του καὶ τὸ ἐμπόριόν του. Τὴν ῥοπὴν ταύτην τὴν ὁποίαν ἡ φύσις καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ὑπαγόρευσε ν' ἠκολούθησεν καὶ ἔφερε τὴν βιομηχανίαν του εἰς μεγάλην τελειότητα, τὸ ἐμπόριόν του ἐξέτεινεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ δι' αὐτῶν τὸν κόσμον ὅλον φορολογεῖ, κατέστη δὲ καὶ ἡ πρώτη τοῦ κόσμου θαλάσσιος δύναμις. Πρὸς τοῦτο ἐσωτερικῶς μὲν ἐσκέπασεν τὴν γῆν τῆς καταστήσαν βιομηχανίας, τὴν διεσταύρωσε μὲ μεγαλοπρεπεῖς δαδοὺς, σιδηροδρόμους καὶ διόρυγας πρὸς ἐυκολίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν γεωργικὴν βιομηχανίαν δὲν ἡμέλεισε. Διὰ νὰ λαμβάνῃ τὰς πρώτας ὕλας τῶν ἀπειραριθμῶν ἐργοστασίων καὶ τεχνουργείων τῆς καὶ νὰ ἔχῃ βεβαίαις θέσεις μεταφορὰς τῶν πραγμάτων τῆς

ἐβούλητο εἰς ἐλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ τὰ καλλίτερα ἐμ-
πορικὰ ἀπεικίαι καὶ διὰ τὰς διατηρῆ εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς
ἐκείνης κρατῆς ἀσθενεῖς ἐσχμάτισε τὸ πρῶτον τοῦ κόσμου ναυτι-
κὸν καὶ ἐκυρίευσεν τὰς ἰσχυροτέρας καὶ ἐμπορικοτέρας τοῦ κό-
σμου θέσεις. Διὰ τὰς εὐχάσθη ἔμως καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν δυ-
νάμειος καὶ πλούτου δὲν ἐφείσθη οὔτε ὑπάρχου αἵματος οὔτε
ξένου, οὔτε ἐσεδάσθη συνθήκας, ἢ ὅρκους, ἢ θεὸν, ἢ συνείδησιν
ἢ ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἐπιμένων ἀκολουθεῖσα καὶ ἐνορῶσα ὡς
ἐμπορος τὸ συμφέρον τῆς καὶ ἀκολουθεῖσα τὰς ὑπαγερούσεις
τοῦ ἐμπορικοῦ τῆς ὑπολογισμοῦ σπανιώτατα ἐκινήθη εἰς πόλεμον
ἢ συμμαχίαν χωρὶς νὰ ἔχη πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἐμπόριόν τῆς,
περιπαίχουσα δὲ, ἐξαπατῶσα καὶ διαιροῦσα τοὺς ἄλλους βασι-
λεῖς κατῴρθωσε τὰ μεγάλῃτερα πράγματα καὶ ἔφερε τὸ ἐμ-
πόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ. Εἰς τοῦτο
ἡ Ἀγγλία εἶναι Καρχηδὼν, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ πίστις, πίστις
ἐμποροῦ ἢ φοινικικῆ.

ἔμποροι ἢ φοινικικῇ.
Ἀλλὰ πρέπει εἰς ταῦτα νὰ προσθέσωμεν ὅτι αἱ ὠφέλειαι αὐ-
ταὶ δὲν εἶναι εἰμῇ κυρίως διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ ἡ Σκωτία
καὶ ἡ Ἰρλανδία ὑπετάχθησαν ἢ προσετέθησαν εἰς αὐτὴν καὶ ἡσθάν-
θησαν καὶ ἀκόμη αἰσθάνονται τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐμπορικοῦ
ὑπολογισμοῦ καὶ τῆς πικρᾶς ἀριστοκρατίας τῆς Ἀγγλίας· ἡ
Ἰρλανδία μάλιστα εὐρίσκεται εἰς ἀπειπισίαν εἶναι ὅφεις ὅστις
θέλει τῆς καταξέσχισεν τὰ σπλάγχνα ὥς ἡ ἁμαρτία τοῦ ποιητοῦ
τῆς. Διοικεῖται συνταγματικῶς, ἀλλὰ κυρίως δὲν ἀξίζει εἰμῇ
ἡ Ἀριστοκρατία καὶ ἡ ἐμπορικὴ τάξις ἥτις ἀνάγεται μετὰ
καιρὸν εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ἡ ἀριστοκρατία τῆς αὐτῆς εἰ-
ναι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς Ἀγγλικῆς δυνάμεως καὶ μεγα-
λείου. Ὁ Πρωτότοκος διαδέχεται τὸν πατέρα εἰς τὰ ἀκίνητα
καὶ σχεδὸν ὅλην τὴν περιουσίαν, ὥστε οἱ λόρδοι εἶναι οἱ πλου-
σιώτεροι τοῦ κόσμου καὶ ἐνταυτῷ ἀχλόνητοι· ἐπειδὴ ἐκ νεαρᾶς
ἡλικίας λαμβάνουν μεγάλην ἰδέαν τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ εἰς αὐ-
τὴν αὐξάνουν· μὲ τὸν καιρὸν αὕτη ἀποδαίνει ἰσχυρὸν πᾶθος, ἡ
ἑξις τὴν ριζώνει καὶ τοὺς ἀποκαθιστᾷ ἀλαξήνους καὶ πικροὺς
καταφρόνητάς τῶν ἄλλων μέχρι μωρίας καὶ μανίας· λαμβάνουν
ἀνάλογον τῆς θέσεως των, ἀνατροφὴν καὶ μικροὶ ἐμβαίνοντες εἰς
τὴν διαχειρήσιν τῶν υποθέσεων των ἀποκαθίστανται ἐπομένως ἄξιοι
κάθε στερεᾶς, ἐπιμένουν καὶ ψυχρὰς ἐνεργείας καὶ ἀφοσιώσεως
ἡ δὲ πολιτεία εἰς αὐτοὺς ἀποκαθίσταται ἐνστιγμα. Ἐστάθησαν διὰ
τοῦτο πάντοτε καὶ οἱ μεγαλύτεροι τοῦ κόσμου πολιτικοὶ καὶ
πάντα ἐπαίξαν τοὺς ἄλλους· καθὼς δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι δου-

λεῖψουσιν καὶ καταβάλλουσιν τὴν εὐεργετικὴν εἰς τὸν κόσμον Γαλιλικὴν ἐπανάστασιν, καὶ τρέφει εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτὴ μεν εὐρίσκεται θαλασσοκράτωρ, κυρία τῶν Ἰνδιῶν, τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τῆς Ὀκεανίας, διευθυντρία τῶν μικρῶν αὐλῶν τῆς στερεᾶς Εὐρώπης καὶ εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ μεγαλείου, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξηντημένοι καὶ καταπεινοί. Κατὰ λάθος καὶ διότι ἤρχισε νὰ ἐπεμβαίνῃ ἡ Ῥωσσία εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος συνέτεινεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν της, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ μέγα μέρος, διὰ νὰ τὴν λάθῃ εἰς τὸ χέρι· ἀλλ' ἔσταν εἶδεν ἐστὶ μεγάλη κεφαλὴ καὶ Ἑλληνικὴ ψυχὴ τοῦ Καποδίστρια ἐρρίπτε τὰ θεμέλια μεγάλου ἔθνους, τρέφει τὰς διαιρέσεις καὶ συνεργεῖ Ἰουδαϊκῶς εἰς τὸν φόνον τοῦ βλέπουσα δὲ τὰ μεγάλα στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐθνισμοῦ, τὰ μέσα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ λαμπρὸν μέλλον της τὴν κατατρέχει ἐπιμόνως καὶ δὲν τὴν ἀφίνει στιγμὴν νὰ ἡσυχάσῃ.

ὑπάρχει εὐλιχρινής. Ἐλλην ὅστις σκεπτιόμενος καλὰ καὶ μὴ δια-
 κρίνῃ ὅτι ἐχάθη τὸ στοιχεῖον τῆς τάξεως, τῆς ἐθνικῆς μορφώ-
 σεως καὶ τοῦ μεγαλείου, ἐπώλησε τὴν Πάργαν καὶ τὸ Σούλι.
 ταλαιπωρεῖ καὶ καταδυναστεύει ἡμᾶς διὰ τὰ μᾶς ἐξορίσῃ ἀπὸ
 τὴν πατρίδα μας, τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς μας, τὴν γῆν τῶν
 πατέρων μας καὶ εἰς ἑσᾶς ὅλοι ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ ἔχει ἐστραμ-
 μένα τὰ ὄμματα καὶ ἀποθεμένους τὰς ἐλπίδας τῆς. Πῶς εἶναι
 δυνατόν ἡμᾶς μὲν κράτος ἐλευθέρων καὶ ἀνεξάρτητον μὲ δι-
 καίωμα νὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι εἰς τὰ ἐσωτερικά μας πράγματα
 δι' Εὐρωπαϊκῆς συνθήκης, νὰ μᾶς κρατεῖ ἀμαθείς, μᾶς διαίρει, μᾶς
 διαφθείρει καὶ πτωχύνει διὰ τὰ ἀρπάξῃ τὴν γῆν μας, καὶ σᾶς νὰ
 ἀγωνίζητε νὰ σᾶς καταστήτῃ μεγάλους, ἐλευθέρους καὶ εὐτυχεῖς;
 Ἀλλὰ σεῖς μὲν ἀρχίζετε νὰ ἀρπάζετε, ἐκεῖνοι δὲ θέλουν ἀρ-
 χῆτε νὰ ἐκπίπτουν. Ἡ γῆ σὰς ἐκτεταμένη καὶ ἐπιδεκτικὴ γεωρ-
 γίας καὶ μεγάλης παραγωγῆς. Τὰ βουνὰ καὶ τὰ λειβάδια σὰς
 ἀρμόδια εἰς τὴν ποιμενικὴν, τὰ ξύλα ἑτοιμα πρὸς ναπηγίαν. Ἡ
 θάλασσα, ἡ φιλόστοργος καὶ παιγνίμων Ἑλληνικὴ θάλασσα παν-
 ταχόθεν σᾶς περιβρέχει καὶ χαϊδεύει καὶ μὲ ἀνοικτὰς ἀγκά-
 λας σᾶς προσκαλεῖ νὰ ἐμπιστευθῆτε πρὸς αὐτήν, ἡ δὲ μεγάλω-
 δωρος Ἑλληνικὴ φύσις σᾶς ἔχει λιμένας νὰ προσφυλάττεσθε ἀπὸ
 τὴν ἀστυσίαν τῆς. Ὁ ἀκατάστατος Ἑλληνικὸς οὐρανὸς καὶ δρα-
 στικὸν κλίμα τῆς Ἑλλάδος σᾶς ἐγχαρτίζει χαρᾶν καὶ
 ἐμπνέει θυμὸν, ἐνεργητικότητα καὶ διάνοιαν διὰ τῆς ὁποίας δύ-
 νασθε ταχέως νὰ καταρθώσθε, ὅτι ἄλλοι εἰς πολλοὺς αἰῶνας
 καὶ μὲ μεγάλους κόπους. Ἐξ ἐνὸς μέρους ἡ Εὐρώπη σᾶς προ-
 σκαλεῖ νὰ δεχθῆτε τὰ προσβόντα τόσων αἰώνων κόπων, ἀγόνων καὶ
 θυσιῶν, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ἡ ἀνατολὴ νὰ πλουτίσετε, ὥς καὶ
 εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ νὰ τῆς προσφέρετε τὰ κειμήλια τῶν φώ-
 των καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα παρεκατέθηκεν εἰς τοὺς προ-
 γόνους σας. Ἡ ἀρχαιότης σᾶς παράδωκε γλῶσσαν σώζουσαν ἀ-
 ναμνήσεις τὰς ὁποίας μόνον σκαλίζοντες δύνασθε νὰ ὑψωθῆτε
 καὶ μεγαλυνοθῆτε, τὸ Εὐαγγέλιον διὰ τὰ ἤρθε καλὸν καὶ ζῶν-
 τες εἰς ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν νὰ ἤρθε ἡνωμένοι καὶ ἀσάλευτοι.
 Ἕθνος χωρὶς θρησκείαν, χωρὶς ἐνότητα, χωρὶς κοινὸν πνεῦμα
 εἶναι πόρνη τῶν ἔθνων καὶ πῶς τοῦτο ἀποφεύγεται διδάσκει ἡ
 Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ἡ Ἀγγλία δύναται ὥς
 ἡ παλαιὰ Σπάρτη εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ εἰπῇ εἰς τὴν Γαλ-
 λίαν «πολλοὺς μᾶς ἐδούλωσαν ἀπὸ τὸν Σέναν ἀλλὰ ἡμεῖς
 ποτὲ ἀπὸ τὸν Γαλλόν». Πάρετε αὐτὴν παράδειγμα εἰς
 τὸν ἐθνισμὸν τῆς, καὶ μὴ ἀφίνετε νὰ σᾶς τρέψῃ τὰς διχο-

νοίας. Ἡ Τουρκία ψυχρομαχεῖ καὶ ὅλη ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ὥς ὁ μεταξοσχώλῃς εἰς τὴν βοήν τοῦ ἀνέμου τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος, εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀναγέρσεως τὴν ἐθνικοτάτην θερμανθεὶς σαλεύει νὰ πετάξῃ πρὸς σας, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ διδῆτε καιρὸν δυσπιστίας! Ὁ ἑλληνισμὸς ὁ χριστιανισμὸς! καὶ ἡ ἑνωσις! εἶναι τὰ συμφέροντα καὶ ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἡ Ἀγγλία εἶναι ἐξ ἀνάγκης ὁ φυσικὸς ἐχθρὸς τοῦ κόσμου. Αἱ ἀποικίαι τῆς κατοικοῦνται παρὰ 140 ἑκατομμυρίων κατοίκων, ἡ Ἰρλανδία εἶναι ὅφιν εἰς τὰ σπλάγχχνα της, ὁ λαὸς της ἐσωτερικῶς μὲ κάθε καιρὸν θέλει τῆς ἀποκατασταθῇ ἐχθρὸς. Πῶς εἶναι δυνατόν ὀλίγα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, νὰ κρατοῦν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των καὶ νὰ φορολογοῦν τόσον κόσμον καὶ τόσα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ νὰ μὴ μεταχειρίζονται τὰ ἄτιμα τοῦ μακιαβελισμοῦ μέσα; Ἀλλὰ δύναται νὰ διατηρηθῇ πάντοτε εἰς τοιαύτην θέσιν ὅταν ἡσυχάσουν αἱ ἄλλαι δυνάμεις καὶ ἐρθεῖν καὶ βοηθοῦν τὰς ἀποικίας της; Ὁ Καναδὰς καὶ οἱ Ἀντιλλοὶ καὶ εἰναι πλησίον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ βλέποντες τὰς ἀληθῶς ἐλευθερίας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς νὰ πλησιάσουν πρὸς αὐτάς. Αἱ Ἰνδιὰς καῖνται εἰς τὰς θέσεις τὰς ὁποίας ἐπλημύρουν οἱ χεῖμαρροι τῆς Μεσαίας Ἀσίας καὶ ταύτην κρατεῖ ὁ γίγας τῆς ἀρκτοῦ. Ὁ κόσμος προσδεύει εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ὁ κόσμος φωτίζεται καὶ ζητεῖ τὰ δικάτα του. Ὁ λαὸς τῆς ψωφᾶ τῆς πείνας. Πῶς εἶναι δυνατόν ἀφίνουσα τὸν κόσμον νὰ τρέχῃ τὸν φυσικὸν τοῦ δρόμον νὰ ὑπάρξῃ, νὰ διατηρηθῇ; Ἀς χαροῦμεν ὅμως ἐνταῦθα ὅτι ὡς ἡ προκάτοχος αὐτῆς Βενετία, ὅα πάσι μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ὁργὴν τῆς δικαιοσύνης. Ἐχει δεμένον τὸν κόσμον μὲ τὸν σφάγον ἔχει εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὴν Γιβραλτάρην καὶ κατεβαίνοντες, τὴν Βαθούρτην εἰς τὸ στόμιον τοῦ Καμβία, τὰς νήτους Ἀνω Βῶν καὶ Φερνάνδον. Πῶ ἀπέναντι ἐκείνου τοῦ Νίγερ, τὰς νήτους τῆς ἀναλήψεως Ἀ. Ἐλένης, Τριστάνον τοῦ Ἀκούγχα κατὰ τὴν φέρουσιν εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας δδόν, τὸ ἀκρωτήριον τῆς καλῆς Ἑλπίδος. Ἀπογυρίζοντες εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καταστήματα εἰς τὴν Μαδαγασκάρην καὶ τὸν Περικινὸν κόλπον, τὴν Γαλλικὴν, τὰς Σεϊκέλας καὶ Ἀμιράντας, καὶ φθάνει εἰς τὰς Ἰνδίας ὁποῦ διὰ ὀλίγων στρατευμάτων καὶ πλοίων κρατεῖ 445 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων εἰς ὑποταγήν. Ἀκολουθεῖ μετὰ τὴν Κεϋλάνην, τὴν Σριλάντην, εἰς δὲ τὴν Ὀκεανίαν δὲν εἶναι

ἀξιόλογον μέρος τὸ ὁποῖον νὰ μὴ προκατέλαβεν, ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ εἶχον ἄλλοι νὰ μὴ τὸ ἄρπασεν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἔχη ἀποικίας καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα. Φαρμακεύει 170 ἑκατομμύρια Κινέζους καὶ τοὺς πολεμεῖ ἂν δὲν θελήσουν νὰ φαρμακεύονται (τὸ ὅπιον). Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τὴν Νήσον τῶν Κρατῶν καὶ ἀναβαίνοντες τὴν Γουϊάνα καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν νήσον τῆς Ἀγίας Τριάδος μέχρι τῆς Φλωρίδας περιζώνουσι τὸν Μεξικανὸν κόλπον καὶ τὰς Ἀντιλλας, διὰ δὲ τῶν Βερμούδων ἀναβαίνει τὸν Καναδᾶν καὶ τὴν Ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν. Εἰς τὴν Μεσόγειον Γιβραλτάρην, Μελίτην καὶ Ἐπτανήσον καὶ χάσκει νὰ θυιάσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀρπάσῃ τὴν Κρήτην τὴν Σύρον τὴν Ἀἴμνον, τὴν Ῥόδον, τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ κυριεύσῃ τὴν Μεσόγειον καὶ ἔχει συγκοινωνίαν μὲ τὰς Ἰνδίας. Ἀλλὰ χάριτι θεῆς εἶναι ἀκόμη ὁμορφαια καὶ εἶναι εὐτυχὴς ἂν δυνηθῇ νὰ διατηρήσῃ ὅ,τι ἔχει. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ βασταχθῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἔχουσα ὅλον τὸν κόσμον ἐχθροὺς καὶ βοηθούμενους ἀπὸ ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις; Μὲ ταῖς κτυσιαῖς θέλουν τοὺς πνίξῃ νὰ πᾶν εἰς τὴν ὁργὴν τοῦ θεοῦ οἱ ἐπίβουλοι ἐμποροὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος. Ἀλλὰ δὲν θὰ εὐρεθῇ καὶ κανεὶς θαλασσινὸς Ναπολεὼν νὰ κανονίσῃ τοὺς συνδυασμοὺς τῶν ναυμαχικῶν κινήσεων καὶ ἀποφασιστικῶν ναυμαχιῶν; Πρόθεσις ὅτι ἡ Ἰταλία ὅταν ἐλευθερωθῇ καὶ ἡσυχάσῃ, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλλάς ὅταν στρογγυλωθῇ θέλουν προχωρήσει εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἡ Αἴγυπτος ὁ κόσμος. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον νὰ βασταχθῇ ἂν μυστικὰ δὲν εἶναι ἐχθρὸς τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ μὰς ἔμαθον οἱ Καστρινοὶ ὅτ' εἴμεθα Χανιώτες. Ταῦτα νομίζω ἀφαιροῦν κάθε ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ θεωρήματός μου. Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν ἑπτάνησον.

Ποῖα συμφέροντα καὶ ποίους σκοποὺς δυνατόν νὰ ἔχη δι' αὐτὴν ἡ Ἀγγλία; Μὲ τὴν Κέρκυραν κλείει τὸ στόμιον τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, μὲ τὰ Κύθηρα ἐκείνου τοῦ Αἰγάνου μὲ τὰς λοιπὰς νήσους ζώνει τὴν Ἑλλάδα, καὶ δι' αὐτῶν τρέφει τὰς ἀποστασίας, παραφυλάττει ὡς ἡ ἀλώπηξ νὰ πέσῃ ἡ Κρήτη καὶ ὁ Μωρέας, καὶ νὰ ἀρπάξῃ κανένα κομμάτι τῆς Τουρκίας. Ταῦτα εἰναι τὰ γενικά· ἀλλὰ μερικῶς τρέφει τὰς διαφόρους τάξεις τῶν βασιλέων, ἀρμοστὰς, δικαηγέτας, πρωτοδικαστάς, ἀρχιερεῖς, ἐκκλησιαστικοὺς καὶ Φαρισαίους καὶ τὸ ἑπτανήσιον τὰ ἡμιμύρια ἐπὶ τὴν ἑπτάνησον καὶ οἱ ἑπτάνησιοι πτωχύνουν καὶ ἐμπορεύματα μοῦνται ὡς ἡ Ἀγγλία εἰσάγονται. Ἀλλὰ ποῖοι τὰς κατοικεῖν; Πῶς τὰς

κρατούν οἱ Ἀγγλοι; Τὰς κρατοῦν ὡς προσταῖται κράτος ἐλευθερον καὶ ανεξάρτητον χωρὶς νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν πράγματα καὶ τὰς συνθήκας καταπατήσαντες ἔχασαν τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας καὶ μόλις οἱ κάτοικοι παραστήσουν τὰ δίκαια τῶν εἰς τὰς ἐγγυηθεῖσας τὴν συνθήκην δυνάμεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀρέσει ἡ Ἀγγλία πλῆσιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κρήτης, ἐνῷ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ προστίθεται μέγα πρᾶγμα, αἱ δὲ συνθήκαι τῶν δεκαπέντε ἔπεσαν. Ποιοὶ τὰς κατοικοῦν; Ἑλλήνες, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἀρωματωμένοι εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἑλλάδα, τοὺς ὁποίους ἐπεβουλεύθη, ἐτυράννησε, κατέκλεψε, καταδυνάστευσε, ἐξευτέλισε καὶ σχεδὸν ἀπῆλπισε, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἐδυνήθη νὰ σαλεύσῃ, οὔτε τὴν γλῶσσαν, οὔτε τὴν θρησκείαν, οὔτε τὰ ἥθη, οὔτε τὸν ἐθνισμόν καὶ ἐνθουσιάζονται εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας μὲ ὅλην τὴν ἀθλιότητα εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς κρατεῖ, δόγμα δὲ πίστεως καὶ σύνημα ἔχουν « μάχου περὶ πίστεως καὶ περὶ πατρίδος » καὶ μόλις μερικοὶ χαμένοι τὴν ἐπληρίσαντες θσον τοὺς ἔδιδε καὶ τὴν ἄρῃσαν καὶ τὴν ὑβρίσαν θσαν δὲν τοὺς ἔδιδε ὅσα ᾔθελον. Τί λοιπὸν τὴν συμφέρι; νὰ ἀδιάσουν τὰ πιάτα οἱ Ἑπτανήσιοι εἰς τοῦτου δὲ εἰσῆγαγε τὴν πολυτέλειαν, τοὺς περὶ χρῶν νόμους, τὴν ἄσταν, τὴν Ἀγγλικὴν τράπεζαν. Ποίαν δὲ πολιτικὴν κρατεῖ; Μόλις αἰσθάνονται οἱ ἑπτανήσιοι τὰ δίκαια τῶν καὶ τὰ ζητοῦν διὰ τῆς 5. καὶ 7. Γερουσίας ὃ δὲ φιλόπατρις Μουστοξήδης δὲ παραστάνει καθαρὰ καὶ γενναίως διὰ τῆς ἀναφορᾶς τῶν 9 Αὐγούστου 1839 καὶ δίδει τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τὸ Ἄλβουμ Ἰονίου καὶ τὴν Κολοσφωτία τῆς Ζακύνθου διὰ νὰ τὴν ἀνάγῃ καὶ μᾶς φέξῃ; ἀλλ' ἐνταυτῷ τοὺς κώζηκας τοῦ Ἀτίλλα καὶ ἔφερε τὸν τρόπον τοῦ Ῥοβοσιπέρου εἰς τὴν Ἑπτανήνησον καὶ τὴν 8. καὶ 9. Γερουσίαν· χαλᾷ ὃ κόσμος καὶ μᾶς δίδει δικαίωμα νὰ ἔχωμεν ἐφημερίδας νὰ ἀναγινώσκωμεν διὰ νὰ λητμονήσωμεν τὰ πρὸ πρῶν μεταφερόμενοι εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν· μᾶς δίδει ἐλευθεροτυπίαν μὲ τὸ ἐλαστικὸν τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος χωρὶς νὰ ἐγγύσῃ τὰς ἀληθεῖς μας ἀνάγκας· ἀρίνει Πιστόλια καὶ Τσιουρέκια καὶ ἐλευθερίαν διὰ νὰ θείξῃ ὅτι φοβεῖται διὰ νὰ συμβῇ ἀταξία καὶ συσταίνομα στρατιωτικὸν νόμον νὰ σφίξῃ καλῆτερα τὰ λουριά μας· καὶ τὰ 52 νὰ μᾶς ἀπογυμνώσῃ καὶ ἐξορίσῃ διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὸν Ἀγγλικὸ-επτανήνησιον Φεουδαλισμόν.

Νέοι ἑπτανήσιοι, εἰδότες τὴν θέσιν καὶ τὰ δεινὰ τῆς πα-
τρίδος μᾶς καὶ συντρέχειται πρὸς βοήθειαν. Κεφαλλήνες! εἰσοθε

μεγάθυμοι! τὸ εἶπεν ὁ Ὀμηρος, τὸ μαρτυρεῖ ἡ ἀνδρική καὶ τολμηρά
 σας στάσις· τοῦτο χρεωστείται εἰς τὰ ἀνδρόφώρα ὄρη σας τὰ ἐποία
 δὲν μετεηλλάγησαν. Ἰθακήσιοι εἰσθε τοῦ Ὀδυσσεύς ἀπόγονοι τοῦ
 δαίμονος ἡ φρόνησις κατέστρεψε τὰ τεῖχη τῆς Τρωάδος. Κερκυραῖοι ἡ
 πατρίς σας εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἦτο μεγάλη καὶ δυνατὴ καὶ τώρα
 κινδυνεύετε νὰ τὴν χάσετε. Λευκάδιοι καὶ Ζακύνθιοι· σεῖς ἐβόη-
 θήσατε μὲ τὰ ὅπλα καὶ τὸ αἷμα σας τὴν ἀνέγερσιν τῆς Ἑλλά-
 δος καὶ σεῖς Κοθήριοι καὶ Πάξιοι εἰσθαὶ Ἑλληνας μὴ καταδέ-
 χεσθε νὰ τυραννῆσθε ἀπὸ ἑνα Ἀλῆ Πασᾶ, νὰ προσκυνάτε ἕνα
 ψωροδόλταδον· μάθετε τί ἀξίζετε, τί ἀξίζει ὁ Ἕλληνας. Ἐόπανα
 καί μεναι λαεὶ σήκωσε τὰ νεκρά σου μάτια καὶ κύτταξε ποῖα μαυ-
 ρὰ νέφη σοῦ ἐσήκωσαν τὴν χαρὰν καὶ σοῦ ἐσκέπασαν μὲ τὴν
 κατῆφειαν τοῦ νεκροταφείου τὸ Ἑλληνικόν σου πρόσωπον, τὸ πρό-
 σωπον τὸ ὅποιον ἡ φύσις θέλει στημένον ἀγέροχα, τὸ πρόσωπον
 τὸ ὅποιον ἡ φιλόστοργος Ἑλληνικὴ φύσις χαϊδεύει καὶ θέλει
 χαῖρον. Κίνησε τὰ χέρια σου νὰ ἰδῆς πόσον βαρβαῖαι αἱ ἀλύσεις σου
 στρέψῃ νὰ ἰδῆς πόσον στενὴ ἡ φυλακὴ σου! ἀναστέναι νὰ ἰδῆς
 πόσον εἶναι πλακωμένα τὰ λεονταρίσια στήθη σου! Μὴν ὑπο-
 φέρης πλέον νὰ τυραννῆσαι· ζήτησε τὰ δίκαιά σου, παρὰ τῶν
 εὐεργετιδῶν δυνάμεων· ὅχι δι' ἐπαναστάσεως· ἐπειδὴ αὐτὸ ζητεῖ
 ἡ αἰσχρὰ προστασία διὰ νὰ σὲ δέσῃ καλῆτερα. Φυλάξου ἀπὸ
 τοῦ νὰ υπογράψῃς Ἰνδιρίστον ἐπειδὴ αὐτὸ τῆς ὑπαγορεύει ἡ ἡμέ-
 ρα. Μένε στερεὸς εἰς τὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς φιλάτης Ἑλ-
 λάδος· μὴ ἀκούῃς συνθήκας· ἐπειδὴ σὲ ἀπατᾷ καὶ ἡ Ἀγ-
 γλία δὲν ἀφίνει τὰ σχέδιά της· εἶναι ἀσπλαγχνος ὡς ὁ θάνατος.
 Ἐνωθῆτε οἱ ἀξιώτεροι, οἱ τιμιώτεροι οἱ πλουσιώτεροι καὶ ἐνεργή-
 στες εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος, καὶ προλάβετε τὴν κατα-
 στροφήν. Ζητεῖτε ποῖα συμφέροντα ἔχομεν εἰς τὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς
 Ἑλλάδος; Ἀλλὰ εἶναι οὔτε ζήτημα; Δὲν εἴμεθα ἕν ἔθνος; δὲν ἔχο-
 μεν μίαν ὀρθοκρίαν; δὲν ἔχομεν τὰ αὐτὰ συμφέροντα; δυνάμεθα ποτὲ
 νὰ ζήσωμεν κυριολεκτικῶς ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι, δυνατοὶ καὶ
 εὐτυχεῖς ἂν δὲν σχηματίσωμεν Ἑλληνικὸν ἔθνος; Διὰ τί ὀπισθοδρο-
 μοῦμεν; διὰ τί οἱ νέοι μας, τόσοι λαμπροὶ νόες μένουσιν νεκροὶ ἡ δια-
 φθεῖρονται; διὰ τί ἐμείναμεν ὀπίσω ἐνῷ ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὴν Τουρ-
 κοκρατίαν, καταστρεπτικὴν ἐπαναστάσιν, ἐγωϊστικὴν ἀντιβασιλείαν
 καὶ συνεχεῖς ἀντιπαρασπασμούς ἐπρόδεδυσε καὶ προοδεύει καὶ
 ἔχει μέγα μέλλον; διὰ τί εἴμεθα μαρμαίμενοι καὶ ταπεινοὶ παρὰ
 τὴν ἐλευθερίαν; διὰ τί ἐμείναμεν τὰχα τὰς προ-
 στασίας; Ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχει τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος· θέλομεν ἔχει
 σταδίον· θέλομεν διπληρῆ συχνάς σχέσεις καὶ οἱ γεωργοὶ μας

ΤΕΛΟΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΟΥΡΙΟΥ